

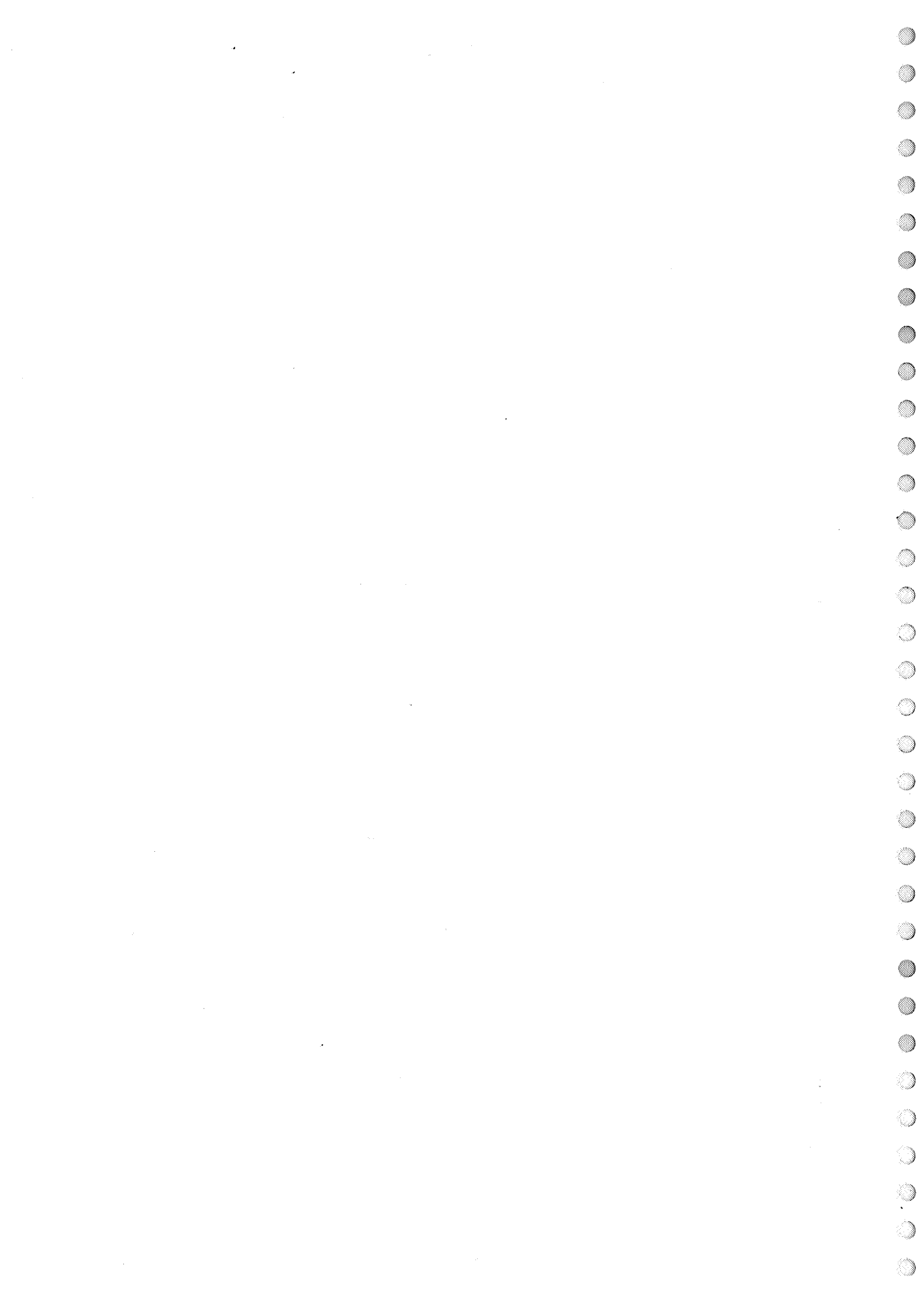
Beleidsplan Binnenstad

Beleidsplan Binnenstad

Gemeentebld 1993, bijlage P

Inhoudsopgave

Ten geleide	5
-------------------	---

DEEL I

Hoofdstuk 1. Hoofdlijnen	11
1.1. Inleiding	11
1.2. Positie en betekenis van de binnenstad	12
1.3. Hoofddoelstellingen van beleid	15
1.4. Samenhang tussen de hoofddoelstellingen van beleid	20
Hoofdstuk 2. Gebiedsdifferentiatie	22
Inleiding	22
Kaarten: 1. Woon- en centrumgebieden	
2. Produktief milieu	
3. Consumptief milieu	
4. Ruimtelijke dynamiek	
Beschrijving deelgebieden	23
Hoofdstuk 3. Voornemens en instrumenten	42
3.1. Inleiding	42
3.2. Twee uitgangspunten bij het afstemmen en uitvoeren van beleid	42
3.3. Instrumentele uitwerking	44
3.4. Relatie met de begroting	52
3.5. Communicatie	54

DEEL II

Beleid, ontwikkelingen en aandachtspunten per thema	59
1. Veiligheid en leefbaarheid	59
2. Bouwen en het historisch stadsbeeld	64
3. Bereikbaarheid, verkeer en infrastructuur	66
4. Economische functies	69
5. Cultuur en onderwijs	73
6. Wonen, stadsvernieuwing en volkshuisvesting	74
7. Welzijn/voorzieningen	77

BIJLAGEN

1. Kengetallen en ontwikkelingen voor de binnenstad en Amsterdam	
Ontwikkelingen binnenstad en Amsterdam	
2. Bronnenlijst beleidsnota's bij deel II naar thema	
3. Deelnemers Ambtelijke Werkgroep Binnenstad	
4. Lijst van geïnterviewde personen en leden Klankbordgroep Binnenstad	

Kaarten

Functie-mozafek binnenstad

De negen deelgebieden ten behoeve van het Beleidsplan Binnenstad

"Le coeur de la ville est le centre d'expression de la vie humaine" (Le Corbusier).

Cette définition traduit, mieux qu'un long texte, la multiplicité des fonctions, la mosaïque des activités qui caractérisent le coeur des villes. Elle met en lumière la complexité des problèmes qui le concernent, complexité qui est celle de la vie elle-même.

"Het hart van de stad is het brandpunt van de uitingen van het menselijk leven" (Le Corbusier).

Deze definitie vertolkt, beter dan een lange tekst, de veelheid van functies, het mozaïek van activiteiten die het hart van steden kenmerken. Zij belicht de complexiteit van de hier optredende vraagstukken, die de complexiteit is van het leven zelf.

(Contribution aux études sur l'avenir du centre de Paris' - Préfecture de la Seine)

Uit: voorontwerp van de tweede nota over de Amsterdamse binnenstad, 1968.

Ten geleide.

In 1993 is besloten een beleidsplan voor de binnenstad te laten opstellen, met de bedoeling bestaande politieke doelstellingen en beleidsvisies voor de binnenstad op hoofdlijnen met elkaar in samenhang te brengen. De noodzaak van een dergelijk kader is van diverse zijden aangegeven om duidelijkheid te kunnen verschaffen over de wijze waarop het gemeentebestuur tot keuzen komt in beheer en ontwikkeling van de binnenstad. Een veel gehoorde klacht is, dat afwegingen te vaak van geval tot geval zouden plaatsvinden en dat de vermenging van lokale en grootstedelijke taken tot onduidelijkheid leidt.

Dit beleidsplan poogt niet de realiteit van het besturen van een complex gebied als de binnenstad te versimpelen. De binnenstad wordt zeer intensief en gemengd gebruikt en kent vele, soms tegenstrijdige belangen. Deze complexiteit maakt de binnenstad ook juist zo aantrekkelijk. Daarmee onttrekt deze zich echter aan een eenduidige beschrijving of sturing. Het is onontkoombaar om keuzen te maken en bepaalde functies of belangen voorrang te geven boven andere. Met die realiteit heeft overigens niet alleen het gemeentebestuur te rekenen, maar in feite elke bij de binnenstad betrokken belanghebbende. Dit beleidsplan is daarom een poging het afwegingskader te verhelderen waarbinnen het gemeentebestuur keuzen maakt en waarmee anderen ook te maken hebben, in het besef dat het gemeentebestuur voor het realiseren van zijn doelstellingen juist in de binnenstad vaak ook is aangewezen op andere maatschappelijke organisaties. Het goed omgaan met de binnenstad vereist hierin een goed samenspel. Het gemeentebestuur hecht daarom aan een voortdurende en actieve communicatie met de vele betrokkenen en wil hieraan ook met dit beleidsplan een bijdrage leveren.

Eind 1992 heeft ons College ingestemd met de opdrachtformulering voor de opstelling van dit beleidsplan, waarin de nadruk werd gelegd op het sectoroverstijgende karakter ervan en op de doelstelling om een samenhangend afwegingskader te bieden voor de binnenstadsbegroting voor 1994 en daarop volgende jaren.

De opdrachtformulering kende een centrale rol toe aan de Ambtelijke Werkgroep Binnenstad, waarin de meest bij de binnenstad betrokken afdelingen vertegenwoordigd zijn (zie bijlage 3). Voor deze gelegenheid heeft de wethouder voor Coördinatie van de Binnenstad deze werkgroep tijdelijk voorgezeten. De verschillende sectoren hebben eigen bijdragen geleverd aan het beleidsplan, terwijl de afdeling Binnenstad van de Dienst Ruimtelijke Ordening optrad als scribent, in opdracht van de hoofdafdeling Stedelijke Ontwikkeling/Binnenstad van de Secretarie. Zo heeft de ambtelijke werkgroep gefunctioneerd als productie- en overlegplatform voor de opstelling van het beleidsplan.

Het algemene stedelijke beleid wordt niet behandeld, er is alleen "ingezoomd" op het binnenstadsspecifieke beleid, met het oog op de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur als stadsdeelbestuur voor de binnenstad.

Het beleidsplan is niet in de eerste plaats gericht op de ontwikkeling van nieuw beleid, waardoor er in zekere zin weinig nieuws in lijkt te staan. Het doel is samenhang aan te brengen in het bestaande beleid en hierin, zo nodig, keuzen te maken. Daartoe behandelt dit beleidsplan de hoofdlijnen en uitgangspunten van het binnenstadbeleid, om zodoende een kader te bieden voor verdere sectorale beleidsvorming en uitwerking in nota's, waarvan een aantal wordt genoemd in dit beleidsplan. Daarnaast zullen de uitvoerings- en financiële aspecten van het binnenstadsbeleid specifiek worden uitgewerkt bij de begrotingsvoorstellen voor 1994 (en de jaren daarna),

Aan de Gemeenteraad

waarbij voor het eerst een hoofdstuk speciaal aan de binnenstad zal zijn gewijd. Dit beleidsplan vormt ook hiervoor het inhoudelijk kader.

Tijdens de voorbereiding van het beleidsplan is met een aantal bij de binnenstad nauw betrokken derden gesprekken gevoerd over hun visie op de binnenstad en het door de gemeente te voeren beleid (zie bijlage 4). Er is in die periode eveneens een bijeenkomst van de Klankbordgroep Binnenstad gewijd aan enkele concept-teksten voor het beleidsplan.

De zeer bruikbare uitkomsten van de gevoerde gesprekken en de bespreking in de klankbordgroep zijn verwerkt in het eerste concept-beleidsplan (april 1993). Op basis van deze versie heeft maatschappelijk overleg plaatsgevonden, bestaande uit een mogelijkheid tot schriftelijke reactie en een werkconferentie, die op 19 mei 1993 is gehouden. Van de eerste mogelijkheid is door 28 organisaties gebruik gemaakt, terwijl de werkconferentie door circa 150 belangstellenden is bijgewoond. Beide gelegenheden hebben een uitgebreide en constructieve discussie opgeleverd over de hoofdlijnen van het binnenstadsbeleid. Op een aantal onderdelen bleek nadere toelichting of aanscherping van keuzen nodig.

Na verwerking van de resultaten van het maatschappelijk overleg heeft op basis van het tweede concept op 8 september 1993 een hoorzitting plaatsgevonden van de Commissie voor Binnenstad, Ruimtelijke Ordening, IJ-oeveren en Homo-emancipatie, gevolgd door behandeling in deze commissie op 13 september 1993 en vaststelling door ons College, met inachtneming van enkele kleine wijzigingen. Vervolgens is het ontwerp-Beleidsplan Binnenstad op 20 oktober 1993 voorgelegd aan uw Vergadering, ter instemming met het plan en de in hoofdstuk 3 van deel I geformuleerde voornemens, en ter aanvaarding als kader voor verdere beleidsvorming betreffende de binnenstad en voor vaststelling van de (binnenstads)begroting 1994 (Gemeentebld afd. 1, nr. 574).

Wat betreft het samenspel tussen de gemeente en de maatschappelijke organisaties is met de Commissie Van de Berg en de Klankbordgroep Binnenstad overlegd over hun rol in de advisering over de uitwerking en uitvoering van het binnenstadsbeleid. Mede als uitvloeisel hiervan is aan dit beleidsplan een communicatieparagraaf toegevoegd, in hoofdstuk 3 van deel I.

Het beleidsplan is opgebouwd uit twee delen; deel I stelt de kernpunten van het beleid aan de orde en de kaders waarbinnen het binnenstadsbeleid uitwerking krijgt. Dit deel is zelfstandig te lezen ten opzichte van deel II.

Deel I kent drie hoofdstukken.

Hoofdstuk 1 bevat een positionering van de binnenstad en het binnenstadsbeleid, tegen de achtergrond van een aantal relevante maatschappelijke ontwikkelingen, alsmede een weergave van de hoofddoelstellingen van het beleid en de relaties daartussen.

Hoofdstuk 2 bevat de weergave van het belangrijkste instrument dat aan de afstemming en uitvoering van het binnenstadsbeleid meer richting moet gaan geven, namelijk dat van de gebiedsdifferentiatie. Als hulpmiddel moet dit een integrale beleidsvoering bevorderen, gericht op het evenwichtig samengaan van binnenstadsfuncties en het op de juiste manier maken van keuzen hierin. Op basis van een totaalbeeld van de binnenstad worden voor deelgebieden belangrijke functies en beleidsopgaven gespecificeerd.

Hoofdstuk 3 geeft een uitwerking van het voorafgaande en gaat in op concrete voornemens en instrumenten voor het afstemmen en uitvoeren van beleid. Voor wie hoofdzakelijk geïnteresseerd is in de onderwerpen waaraan het gemeentebestuur concreet aandacht zal besteden in de komende tijd, is vooral hoofdstuk 3 van belang.

Deel II geeft een meer gedetailleerd overzicht van het binnenstadsbeleid naar zeven thema's, met per thema een samenvatting van bestaand beleid, ontwikkelingen en belangrijke aandachtspunten. Dit materiaal heeft ten grondslag gelegen aan deel I en kan worden gelezen als een uitwerking of toelichting op de in deel I gepresenteerde hoofdlijnen. Een dergelijke, sectoraal getinte aanpak was nodig om overzicht te kunnen krijgen (en geven) over de samenhangen en leemtes in het beleid.

Verklaring van enkele veel gebruikte begrippen:

- binnenstad:* het deel van de stad dat wordt begrensd door de Singelgracht en dat valt onder de directe verantwoordelijkheid van het centrale stadsbestuur;
- centrumfuncties:* functies van ruimtegebruik, met een grootstedelijke betekenis en uitstraling;
- centrumgebieden:* gebieden waar zich concentraties van centrumfuncties voordoen;
- centrumpositie:* de betekenis van de binnenstad als centrumgebied in Amsterdam als geheel; dit staat in relatie tot andere gebieden met een centrumfunctie in de regio Amsterdam en tot de positie van Amsterdam in (inter)nationaal perspectief.

DEEL I

Hoofdstuk 1. Hoofdpijnen.

1.1. Inleiding.

Het aantrekkelijke van de binnenstad van Amsterdam is tevens het problematische. Kenmerken van het grootstedelijke zijn de drukte, de dynamiek en de conflicterende belangen die leiden tot het gevecht om de vierkante meter: wonen, werken, uitgaan, studeren, recreëren en vervoeren; alles moet er zijn plaats vinden. De kracht van de Amsterdamse binnenstad is dat alles er zijn plaats heeft, samengevat onder de noemer slijk en sjofel, in een sterk historisch bepaalde omgeving.

In dit beleidsplan worden de lokale en de stedelijke functies van de binnenstad onderscheiden. Het gemeentebestuur heeft als stadsbestuur de verantwoordelijkheid voor de centrumpositie van de binnenstad, die voor de gehele Amsterdamse regio van belang is. Daarnaast vormt het het lokale bestuur voor de bijna 80.000 binnenstadsbewoners, wier belangen soms conflicteren met die centrumpositie. In principe wil het gemeentebestuur voldoen aan de gerechtvaardigde claims van bewoners en gebruikers, maar soms zijn keuzen noodzakelijk. In dit beleidsplan wordt aangegeven hoe het gemeentebestuur wil omgaan met de verhouding tussen stedelijke functies en lokale belangen.

In afwachting van de instelling van een stadsdeel Binnenstad is in het Programmaakkoord voor de bestuursperiode 1990—1994 terughoudendheid in acht genomen ten aanzien van de binnenstad als onderwerp van beleid. Nu echter is afgezien van de vorming van een stadsdeel Binnenstad, bereidt het gemeentebestuur een aantal stappen voor om de zorg voor dit deel van de stad te versterken. Daarbij geeft het bestuur zich rekenschap van zijn verantwoordelijkheden als lokaal en centraal stadsbestuur.

Nadat besloten is om geen stadsdeel Binnenstad in te stellen, heeft het organisatieadviesbureau Twijnstra Gudde opdracht gekregen een ontwerp te maken voor de organisatie ten behoeve van de binnenstad. Tijdens dit onderzoek kwam uit gesprekken met bij de binnenstad betrokken sleutelpersonen naar voren, dat men van mening is dat het de gemeente ontbreekt aan een samenhangende visie op de binnenstad. Bovendien vindt men dat zowel het bestuur als het ambtelijk apparaat weinig toegankelijk en weinig communicatief is.

Er zijn door het bestuur drie stappen gezet om in de toekomst de binnenstad beter te kunnen bedienen:

- de ambtelijke organisatie wordt verbeterd;
- er is een Adviescommissie Binnenstad ingesteld met het doel te komen tot een verbetering van de relatie tussen burgers en bestuur;
- de inhoudelijke beleidskaders worden uiteen gezet in dit beleidsplan.

Er is geen gebrek aan beleid voor de binnenstad. Wel bestaat er onduidelijkheid over de samenhang in het beleid en de keuzen die worden gemaakt. In dit beleidsplan gaat het dan ook niet om het formuleren van nieuw beleid of van een geheel nieuwe visie. De nadruk ligt op de gemeentelijke visie op de positie en de ontwikkeling van de binnenstad, zoals deze in het bestaande beleid zijn neerslag vindt, en op het aanbrengen van samenhang tussen de verschillende beleidsdoelstellingen. Dit kan, zo nodig, wel een herijking van beleid betekenen.

1.2. Positie en betekenis van de binnenstad.

De binnenstad is de kern van Amsterdam, het cultureel en zakelijk hart van Nederland. Zij heeft een internationale positie als cultureel, toeristisch, financieel en zakelijk centrum. Daarnaast heeft zij nationaal en regionaal betekenis als kenniscentrum, winkel- en uitgaansgebied. Voor velen biedt de binnenstad een aantrekkelijk, grootstedelijk woonmilieu, met een sterke positie op de woningmarkt.

De compacte menging van de vele stedelijke functies zorgt voor een uniek en krachtig hart van de stad. Er is sprake van een enorme dynamiek in functies, gebruik en gebruikers.

De binnenstad onderscheidt zich ten opzichte van de stadsdelen en regionale centra, behalve op ruimtelijk-historische aspecten en de centrale ligging, vooral op de kwaliteit en diversiteit van de vele stedelijke functies die zij herbergt, het zeer gevarieerde stedelijke milieu en de uitstekende bereikbaarheid per openbaar vervoer.

In deze paragraaf wordt een aantal trends en ontwikkelingen beschreven die zich voordoen in relatie tot verschillende functies en gebruikers. In bijlage 1 is een aantal kengetallen van de binnenstad opgenomen.

Ontwikkelingen in het ruimtegebruik.

De afgelopen decennia is er in verschillende maatschappelijke sectoren sprake van schaalvergroting. Dit is een ontwikkeling die zich overal voordoet; in de binnenstad leidt het tot veranderingen in de ruimtelijke structuur en, vanwege de beperkingen van die structuur, vaak ook tot het vertrek van bedrijven en instellingen en vestiging elders, hetgeen gevolgen heeft voor de centrumpositie van de binnenstad. Het proces van schaalvergroting wordt bovendien versterkt door een verdunningsproces vanwege de toenemende ruimtebehoefte per inwoner en per werknemer.

Vele bedrijven, bij voorbeeld in de confectie-, de groothandels- en de transportbranche, zijn mede hierom uit de binnenstad verdwenen. Momenteel leiden groei en schaalvergroting in vooral de kantorensector tot de ontwikkeling van nieuwe economische centra met praktisch monofunctionele kantoormilieus langs de ringweg en in de omgeving van Schiphol. De positie van de binnenstad als centrumgebied voor kantoorfuncties staat hierdoor onder druk.

De "gaten" die de grotere vertrekkers hebben achtergelaten, zijn veelal opgevuld met andere functies (zoals hotels en wonen) of door kleinschaliger ondernemingen. Bedrijven en kantoren met één of twee werkzame personen nemen momenteel in de binnenstad meer dan 60% van het aantal vestigingen in. Deze kleine bedrijven zijn sterk netwerkgevoelig, onderhouden intensieve onderlinge relaties en zijn veelal afhankelijk van de grotere stuwende ondernemingen en instellingen. Hun vestigingsgedrag wordt dan ook sterk bepaald door deze grote "trekkers".

Op winkelgebied is er een ontwikkeling gaande naar thematische clustering en meer comfort, die zich uit in overdekte winkelcentra. In de binnenstad zijn er diverse initiatieven voor grote projecten waarin meerdere winkels zich concentreren, zoals Magna Plaza, de Vendex-driehoek, de Kolk en de Munt. Ook de grote warenhuizen consolideren zich door interne uitbreiding.

Aangezien de centra van de stadsdelen en in de regio zich wat betreft winkelaanbod en -uitbreidingen ook sterk profileren, zal er in het kernwinkelgebied actief moeten worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en eisen, om niveau en kwaliteit van het winkelapparaat in de binnenstad te waarborgen.

Eenzelfde proces van schaalvergroting is zichtbaar binnen het congreswezen en in de hotelsector. Het aantal grote hotels, met soms honderden kamers, laat een sterke toename zien, zowel in de binnenstad als elders in de stad. Ook verschillende culturele instellingen, zoals bioscopen en "nieuwe" muziekinstellingen, zoeken naar mogelijkheden voor schaalvergroting, clustering en nieuwe accommodaties vanwege organisatie- en exploitatievoordelen.

Het herstructureringsbeleid in het onderwijs leidt tot aanzienlijke ruimtelijke verschuivingen. Zowel de universiteiten als het hoger beroepsonderwijs werken aan concentratie in de huisvesting, hetgeen aanleiding geeft tot pittige ruimteclaims. Tegelijkertijd komen daardoor panden en locaties in de binnenstad vrij voor herbestemming.

Het hiervoren geschetste proces van schaalvergroting en verdunning heeft mede consequenties voor de werkgelegenheid in de binnenstad. Het herstel van de werkgelegenheid dat in Amsterdam als geheel optreedt, heeft in de binnenstad slechts tot stabilisering geleid (1984: 83.530 arbeidsplaatsen; 1990: 76.226 arbeidsplaatsen; 1992: 79.790 arbeidsplaatsen)¹⁾. Het aantal arbeidsplaatsen ligt thans onder de in het Structuurplan Amsterdam 1991 aangegeven kritische grens van 80.000. Er is een dreiging van verder verlies van functies en arbeidsplaatsen in de binnenstad. In samenhang met de ruimtelijke beperkingen van de (huidige) binnenstad is er sprake van een verslechtering van de positie ten opzichte van andere werklocaties, waarbij vooral de ontwikkelingen op de kantorenmarkt sterk in de aandacht staan.

Trends en typering van bewoners en gebruikers.

De binnenstad is van oudsher een dicht bewoond deel van de stad. De laatste jaren is de binnenstad "in", vooral bij bewoners met een stedelijke leefstijl die dicht bij de grootstedelijke voorzieningen willen wonen. Het gaat dan met name om één- en tweepersoonshuishoudens. Het betreft studenten, starters op de woningmarkt, tweeverdieners, maar ook jonge senioren van wie de kinderen het huis uit zijn. Sinds het begin van de jaren tachtig is de woonfunctie en daarmee ook de bevolking in de binnenstad aanzienlijk gegroeid.

Ten opzichte van de doorsnee Amsterdammers hebben de 78.000 binnenstadsbewoners een hoger inkomen en een betere opleiding. Er wonen relatief weinig ouderen, allochtonen en werklozen. Dit wijst erop dat groeperingen die in het algemeen sociaal-economisch zwak zijn, zich hier minder gemakkelijk handhaven of minder mogelijkheden hebben. Wat betreft bevolkingssamenstelling is de binnenstad op dit moment minder kwetsbaar dan de rest van de stad. Het beeld dat de binnenstad "veryupt" zou zijn, is echter onterecht. Hoewel de binnenstad onmiskenbaar aantrekkelijker wordt voor mensen met hoge inkomens, zijn er ook hele buurten met "gewone" mensen, die zich wat betreft inkomen en opleiding niet van de doorsnee Amsterdammer onderscheiden.

De binnenstad kent een bijzonder klimaat door de grote mix van mensen, in wisselwerking met een tolerante en emancipatorische atmosfeer. Het verleent de binnenstad een bijzondere aantrekkingskracht op de meest uiteenlopende groepen, waarin bij voorbeeld studenten en kunstenaars een belangrijke rol hebben. Zakenmensen vinden er een werkring, winkel-, eet- en uitgaansgelegenheden, allemaal binnen handbereik. Het hart van de stad biedt een milieu waarin iedereen zich thuis kan voelen, waarin op voet van gelijkheid ook allochtonen en minderheden

¹⁾ Cijfers 1984 uit: Periodieke Rapportage 1989; cijfers 1990 en 1992 uit: Kengetallen 1990 en 1992.

een plaats kunnen vinden. Alle aspecten van het maatschappelijk leven zijn er verzameld op een klein oppervlak, wat alleen maar mogelijk is bij de gratie van de typische binnenstadsatmosfeer. De binnenstad van Amsterdam is vooral hierom uniek en waardevol.

Een maatschappelijke ontwikkeling die zich nadrukkelijk voordoet, is de toename van vrije tijd, recreatie en toerisme, een ruimere spreiding daarvan in de tijd en een toename van bestedingen door bezoekers. Het aantal dagbezoekers van Amsterdam is enorm gegroeid en bedraagt momenteel meer dan 10 miljoen per jaar. Het aantal verblijfstoeristen is ruim 2 miljoen per jaar en zal in de toekomst toenemen. Terwijl de werkgelegenheid in de binnenstad afneemt, neemt het aandeel van de toeristisch-recreatieve sector hierin nog toe.

Een derde van de hotelgasten bezoekt Amsterdam voor zaken. Zij verblijven langer en geven meer uit dan andere bezoekers. De prijs-kwaliteitsverhouding van Amsterdam als toeristenstad is gunstig voor haar positie in Europees verband. Het toerisme is economisch van groot belang voor de stad, waarbij het centrumgebied (inclusief Museumplein e.o.) een prominente rol speelt.

De culturele voorzieningen zijn de meest specifieke attractie van Amsterdam. Het betreft musea, galleries, de hele historische stedenbouwkundige en architectonische context, maar ook het uitgebreide muziek-, dans- en theateraanbod, zowel traditioneel als experimenteel.

De aantrekkingskracht van de binnenstad op grote hoeveelheden bezoekers betekent, vooral in het hoogseizoen, een grote druk op de buitenruimte en overlast voor bewoners en werkt een vervlakking van het aanbod van voorzieningen en verarming van het straatbeeld in de hand. Steeds meer wordt het als negatief ervaren dat kwalitatief goede winkels en bedrijvigheid worden verdrongen door bij voorbeeld massa- en balieverkoop, souvenirshops, geldwisselkantoren, fast-foodbedrijven en coffeeshops. Dit treedt vooral op op plaatsen waar veel publiek komt, omdat hier het economisch voordeel van grote en snelle omzetten behaald kan worden.

Door de toenemende individualisering en een hoger bestedingsniveau ontstaat er een grotere diversiteit binnen de consumentengroep. Voorzieningen als winkels en horeca proberen zich via een uitgekende marketingstrategie te richten op de diverse doelgroepen. Daardoor is er de laatste jaren een steeds gevarieerder aanbod ontstaan. Er zijn twee groepen gebruikers die echter minder goed worden voorzien in de binnenstad: de groeiende groep draagkrachtige senioren en gezinnen met kinderen. Winkels en uitgaansvoorzieningen sluiten onvoldoende aan op de behoeften van deze categorieën; de binnenstad trekt in dit opzicht een relatief eenzijdig publiek.

De grote diversiteit aan publieksvoorzieningen en het sociale binnenstadsmilieu zijn uitnodigend voor verschillende categorieën bezoekers. De massaliteit en anonimiteit van de binnenstad oefenen ook aantrekkingskracht uit op maatschappelijke probleemgroepen als daklozen, dealers, verslaafden en criminelen. Zij houden zich vaak op in het centrum en drukken met hun aanwezigheid een negatief stempel op het leefklimaat.

Voorop het punt van criminaliteit is dit duidelijk aan de orde en heeft de binnenstad een slecht imago. Ook neemt bij voorbeeld het aantal dak- en thuislozen met psychiatrische problemen toe. Dergelijke grootstedelijke verschijnselen manifesteren zich sterker in het centrum dan in de rest van de stad en vereisen daarom extra zorg.

1.3. Hoofddoelstellingen van beleid.

Het binnenstadsbeleid kan worden uiteengezet aan de hand van vier hoofddoelstellingen die de samenhangen en tegenstrijdigheden in het beleid inzichtelijk maken en die gericht zijn op een duurzame ontwikkeling van de binnenstad als het historisch hart van de stad.

Het gaat primair om het versterken van de centrumpositie van de binnenstad en het handhaven van functiemenging; de volgende drie hoofddoelstellingen zijn hieraan grenzenstellend: het waarborgen van de historische kwaliteit van het stadsbeeld, het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid en het verbeteren van de bereikbaarheid.

Versterken van de centrumpositie en handhaven van functiemenging.

De Amsterdamse binnenstad biedt voor zakelijke, culturele en wetenschappelijke instellingen een uniek en internationaal bekend vestigingsmilieu. De aanwezigheid van deze instellingen vormt, samen met de historische structuur en de bereikbaarheid per openbaar vervoer, de ruggegraat van de centrumpositie van de binnenstad. Hierdoor is zij ook voor talloze kleinere bedrijven en instellingen een aantrekkelijk vestigingsgebied en trekt zij velerlei binnen- en buitenlandse bezoekers. Aan bewoners en gebruikers van de binnenstad staat een veelzijdig en hoogwaardig aanbod van winkel-, horeca- en culturele voorzieningen ter beschikking.

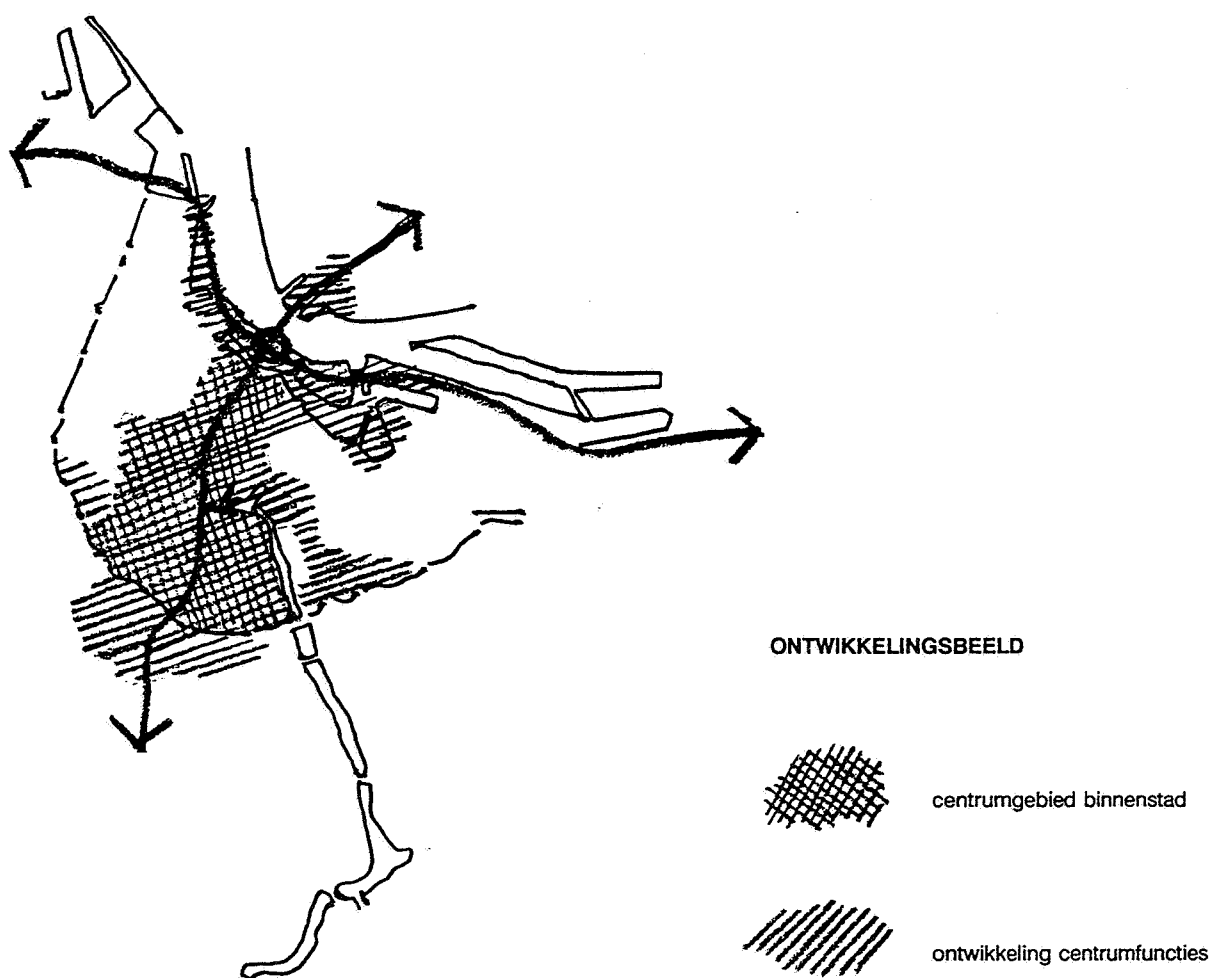
Om de nationale en internationale positie van Amsterdam als stedelijk knooppunt te versterken, zal de centrumpositie van de binnenstad in deze zin moeten worden gehandhaafd en uitgebouwd in een juiste verhouding met andere centra in de regio. De binnenstad kent in het geheel van vestigings- en woonmilieus in de regio een unieke meerwaarde. Dit grijpt terug op de historische ontwikkeling van de stad, waarvan de huidige binnenstad het natuurlijke centrum is. De kracht van de binnenstad is daarnaast met name gelegen in de mate van functiemenging en de samenhang hierin. Het handhaven en bevorderen van deze menging en diversiteit aan functies is daarom een wezenlijk onderdeel van de doelstelling de centrumpositie te versterken, dat voor de gehele binnenstad geldt.

Er doen zich echter ontwikkelingen voor, waardoor verschraling van het gemengde binnenstadsmilieu dreigt op te treden. Het betreft met name het verlies aan zakelijke functies, het omzetten van werkbestemmingen in woonbestemmingen, het vertrek van kwalitatief goede winkels en de sterke toename van publieksvoorzieningen met ongewenste omgevingseffecten. Daar waar mogelijk zal het kwaliteitsniveau en de menging van functies worden beschermd en versterkt en zullen ongewenste ontwikkelingen sterker moeten worden tegengegaan.

In de afgelopen jaren is de woonfunctie met succes versterkt en zijn ook (commerciële) voorzieningen en publieksfuncties aanzienlijk toegenomen. Deze functies hebben thans verhoudingsgewijs weinig gemeentelijke steun nodig. De daling van de werkgelegenheid tot onder de grens van 80.000 arbeidsplaatsen, de terugloop in kantoorfuncties en de regionale positie van de binnenstad als werk- en winkelcentrum baren echter meer zorg. In het belang van een evenwichtige ontwikkeling is daarom vooral aandacht nodig voor bevordering van de werkfunctie en het economisch functioneren van de binnenstad. Dit houdt een opgave in voor het binnenstadsbeleid, op lokaal, stedelijk en regionaal niveau. Onderkend moet worden dat enerzijds de mogelijkheden van de gemeente beperkt blijven tot een voorwaardenscheppend beleid en ruimtelijke sturing, anderzijds zullen projecten als de ontwikkeling van de IJ-oever en realisatie van de Noord-Zuidlijn van enorme betekenis zijn.

Alhoewel een versterkte aandacht voor werkfuncties op haar plaats is, zal het begrip centrumpositie niet verengd mogen worden tot het bevorderen van kantorenbouw. Het gaat ook om versterking van het winkelapparaat, cultuur, onderwijs en toerisme, en om het bevorderen van kwaliteit, van functies, openbare ruimte en bereikbaarheid.

In de binnenstad concentreren de centrumfuncties zich in een kernzone die loopt vanaf het Centraal Station tot aan het Museumplein en die zich onderscheidt van de overige delen van de binnenstad, waar de woonfunctie meer voorop staat (zie bijgaande kaart). Deze zone valt niet noodzakelijkerwijs samen met de grenzen van de binnenstad; sommige aansluitende gebieden manifesteren zich sterker als centrumgebied dan bepaalde delen van de binnenstad. Het "centrum" beweegt zich dan ook verder in zuidelijke richting (met name rond het Museumplein en in de Pijp) en zal aan de noordzijde verder worden ontwikkeld en uitgebreid langs het IJ.

In samenhang met de keuze voor behoud van de stedenbouwkundige structuur en de leefbaarheid van de binnenstad is het niet mogelijk om alle op zichzelf gewenste centrumfuncties in te passen in de historische binnenstad zelf. Met name toevoegingen die de kwaliteit van het centrum verhogen, dienen een plaats te krijgen. Daarbij moet gedacht worden aan kwalitatief goede winkelvoorzieningen, onderwijsinstellingen, culturele voorzieningen en belangrijke (onderdelen van) zakelijke instellingen en bedrijven. De mogelijkheden voor verdichting en revitalisering zullen, waar mogelijk, benut blijven worden, ook met het oog op de voortgaande woningproductie. Waar ruimteclaims van gewenste centrumfuncties de mogelijkheden in de binnenstad overstijgen, is het gewenst dat deze een plaats vinden binnen het bereik van de binnenstad, in de kernzone die zich in noord-zuidrichting ontwikkelt.

De ontwikkeling van de IJ-oever tot een geïntegreerd en goed ontsloten woon- en werkgebied met culturele en recreatieve voorzieningen is hierbij van grote betekenis en is tegelijk een logisch gevolg van het ruimtelijk en economisch beleid. De wederzijdse aanvulling van binnenstad en IJ-oever is sterk bepalend voor het behoud van de positie van de binnenstad (en van Amsterdam) als economisch kerngebied van (inter)nationale betekenis. De inzet hierbij is een maximale benutting van huidige en toekomstige openbaar-vervoerpotenties en van het aantrekkelijke binnenstadsmilieu. De IJ-oever biedt de ruimte om, in een hechte samenhang met de huidige binnenstad, centrumfuncties die hierin niet inpasbaar zijn, te behouden en toe te voegen. Er wordt een nieuw stuk binnenstad ontwikkeld, met ruimte voor nieuwe stedelijke programma's. Ook het overgangsgebied tussen het IJ en de binnenstad kan zo nieuwe betekenis krijgen, bij voorbeeld bij de invulling van het Oosterdok tot "waterpark", met nieuwe voorzieningen en een vernieuwde openbare ruimte.

De realisering van de Noord-Zuidlijn en de openbaar-vervoerknoop rond het Centraal Station zijn belangrijke impulsen voor de centrumpositie en het functioneren van de binnenstad en zullen leiden tot een betere inbedding in de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de regio. De Noord-Zuidlijn en de IJ-rail zijn de (toekomstige) dragers van de ontwikkeling van het te onderscheiden centrumgebied.

Door de aanleg van nieuwe internationale en regionale openbaar-vervoer-verbindingen van hoge kwaliteit zal het Centraal Station verder worden uitgebreid als knooppunt van openbaar vervoer en als hart van het (toekomstige) railnet. Tevens is verbetering en uitbreiding van het openbaar vervoer een belangrijk element in het streven naar een goed bereikbare en autoluwe binnenstad, dat zal voorzien in de noodzakelijke vergroting van het (regionale) draagvlak voor de in het centrumgebied gewenste ontwikkelingen.

De ruimtelijke strategie in relatie tot de binnenstad krijgt hierdoor het juiste perspectief: een sterk en goed verankerd hart van de stedelijke regio.

Waarborgen van de kwaliteit van het historische stadsbeeld.

Het gemeentebestuur is zich bewust van de waarde en uitstraling van de historische structuur van de binnenstad en handhaaft de keuze om in de hoofdstructuur geen rigoureuze ingrepen aan te brengen of toe te laten. Het beleid gaat uit van een intensieve zorg voor de kwaliteit van het historische stadsbeeld. Een conserverende benadering vormt daarbij niet het uitgangspunt; de uitdaging om het evenwicht te bewaren tussen behoud van de historische karakteristiek en gewenste ruimtelijke vernieuwingen wordt niet uit de weg gegaan. Vernieuwing en intensivering van ruimtegebruik zijn voorwaarden voor het handhaven van de centrumpositie en vitaliteit van de binnenstad. Het zorgt er mede voor dat de historische structuur van de binnenstad wordt onderhouden en vernieuwd; daarom is het beleid gericht op

intensivering van de zorg voor het historisch gegroeide stadsbeeld, waarin ruimte is voor vernieuwingen van goede kwaliteit, met passende gebouwtypen en goede architectuur.

Om deze uitgangspunten te bevestigen, wordt overwogen de gehele binnenstad aan te wijzen als beschermd stadsgezicht, mits dit geen ongewenste effecten heeft op het terrein van de volkshuisvesting. Doel van de aanwijzing is de karakteristieke historische structuur en ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad te onderkennen als zwaarwegend belang bij verdere ontwikkelingen. In het beleid wordt al een groot gewicht gegeven aan kwaliteit en aanzien van het totaal van het stadsbeeld, wat stedenbouwkundig gesproken vastligt in bestemmingsplannen en de Bouwverordening. In aanvulling daarop wordt gewerkt aan de opstelling van stadsbeeldplannen en aan integrale verbetering van de openbare ruimte.

De historische kwaliteit van de binnenstad wordt op concrete wijze gewaarborgd door onderhoud, restauratie en bescherming van de 7000 rijks- en gemeentelijke monumenten. De gemeente levert hierbij een voortdurend grote inspanning, met het oog op het collectieve belang van een goede zorg voor historische waarden. Ook stelt dit belang extra eisen aan het welstandstoezicht in de binnenstad.

Verbeteren van veiligheid en leefbaarheid.

Vanuit de samenleving komen er steeds meer signalen dat het slecht is gesteld met de veiligheid en de leefbaarheid in de grote steden. De binnenstad van Amsterdam neemt wat dat betreft beslist geen uitzonderingspositie in. Openbare orde en veiligheid zijn de dragers van een goed functionerende binnenstad. Een verbetering hiervan is voorwaardelijk voor het slagen van tal van maatregelen op andere beleidsterreinen, zowel ten aanzien van het wonen als het recreatief en zakelijk gebruik. Het kan en mag niet zo zijn dat bepaalde delen van de binnenstad dermate onveilig of onaangenaam zijn dat ze worden gemeden door bewoners en/of bezoekers. Teneinde zichtbare aanpak en resultaten op dit front te bereiken, concentreert het gemeentebestuur zich in de eerste plaats op de verdere ontwikkeling van een oplossingsgericht en integraal veiligheidsbeleid.

In de binnenstad doet zich een specifiek soort openbare-orde- en veiligheidsproblematiek voor die samenhangt met de massaliteit en de daarmee gepaard gaande anonimiteit van het centrum. Dit leidt tot problemen en overlast ten gevolge van criminaliteit, drugshandel, e.d. Verschillende maatschappelijke probleemgroepen worden in het bijzonder aangetrokken door het binnenstadsmilieu. Problemen en overlast zullen zich in deze zin altijd enigszins in het centrum concentreren en eisen de continue aandacht op van het gemeentebestuur. Het beleid is erop gericht om bepaalde vormen van criminaliteit (straatroof, overvallen, drugshandel) effectief terug te dringen en gerichte actie te ondernemen op plaatsen waar de overlast van bepaalde groepen groot is.

Openbare ruimte is in de binnenstad relatief beperkt beschikbaar, terwijl er een zware druk op staat door een zeer intensief gebruik. Zorgvuldige inrichting en adequaat beheer van de openbare ruimte zijn van grote strategische betekenis voor het functioneren van de binnenstad en het totaal van het stadsbeeld, en bij uitstek een gemeentelijke zaak. Het gemeentebestuur rekent het tot zijn taak om hierin structureel verbetering aan te brengen en dienovereenkomstig te investeren. Daarnaast vergt het dagelijks een enorme inspanning om de openbare ruimte schoon en op orde te houden. Ook in dit opzicht blijven verbeteringen nodig.

Het beleid gaat uit van de noodzaak van aanzienlijke kwaliteitsverhoging en een veel beter gecoördineerde aanpak van beheer en inrichting van de openbare ruimte, waartoe onder meer organisatorische maatregelen nodig zijn. Bij de verdeling van de ruimte op straat wordt het autoverkeer teruggedrongen ten gunste van de voetganger, de fietser en verblijfsfuncties. Met de uitvoering van het Stadshartproject wordt de samenhang tussen het verkeersbeleid en verbetering van openbare ruimte zichtbaar aangebracht. Ook bij de uitvoering van het Stappenplan voor een autoluwe binnenstad is ingrijpen in het verkeer een middel om de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren. In dit verband wordt er tevens naar gestreefd het parkeren meer in ondergrondse voorzieningen onder te brengen.

Gelet op de effecten van de grote hoeveelheden publiek en publieksfuncties in de binnenstad zal het beleid sterker worden gericht op beheersing en regulering van het ruimtegebruik (op weg en water) en op een strakke toepassing van het vergunningen- en handhavingsbeleid.

Ook de na te streven groei van het toerisme vraagt aandacht voor aspecten van veiligheid en leefbaarheid, waarbij in toenemende mate actief beleid moet worden gevoerd om hinder, overlast en aantasting van het straatbeeld te beperken, in het belang van een blijvend aantrekkelijke binnenstad. In samenhang hiermee krijgt het milieubeheer ook in de binnenstad een steeds zwaarder accent en neemt in het beleid de aandacht voor stank- en geluidsoverlast en afvalbeheer toe.

Het verbeteren van leefbaarheid betekent ook dat er voor de bijna 80.000 inwoners van de binnenstad een goed aanbod moet bestaan van voorzieningen. Er wordt vooral een betere afstemming en samenhang nagestreefd. De zorg voor de directe woonomgeving wordt geïntensiveerd via een buurtgerichte aanpak, in nauwe samenhang met het sociale vernieuwingsbeleid.

Verbeteren van bereikbaarheid.

Amsterdam heeft gekozen voor een beter bereikbare en leefbare binnenstad en maakt dit duidelijk in de uitvoering van het Stappenplan, getiteld: Op weg naar een autoluwe binnenstad. Er is in de binnenstad maar een beperkte hoeveelheid onbebouwde ruimte beschikbaar en het is niet de bedoeling deze uit te breiden ten koste van de bestaande structuren. Gegeven de beperkingen die dit oplegt en in het licht van het mobiliteitsbeleid, is de keuze gemaakt om het verbeteren van de bereikbaarheid te richten op beperking van autoverkeer en bevordering van selectief autogebruik in combinatie met een ingrijpende verbetering van het stedelijk openbaar vervoer en betere fietsvoorzieningen.

Een reductie van het autoverkeer zal zich terug moeten verdienen in verbetering van de verblijfs- en milieukwaliteit in de binnenstad en in vergroting van de bereikbaarheid voor noodzakelijk verkeer. Hierdoor zal ook het investerings- en ondernemingsklimaat verbeteren. Het goed functioneren van de binnenstad, door het bereikbaar houden en versterken van afzonderlijke functies, bepaalt de te realiseren reductie.

Op basis van het Verkeers- en Inrichtingsplan zullen besluiten worden genomen over de uiteindelijk te nemen maatregelen.

De realisatie van de Noord-Zuidlijn en de uitbouw van het Centraal Station als knooppunt van openbaar vervoer zullen de algehele bereikbaarheid van de binnenstad garanderen en vooral vanuit de regio sterk verbeteren, in combinatie met de al in gang gezette uitbreiding van het stedelijk railnet.

In nauwe samenhang met deze kwaliteitssprong in het openbaar vervoer en de bevordering van het fietsgebruik, levert de keuze voor een autoluwe binnenstad belangrijke voorwaarden op om verbetering van de bereikbaarheid te kunnen combineren met leefbaarheid.

1.4. Samenhang tussen de hoofddoelstellingen van beleid.

Er zijn vier hoofddoelstellingen in het binnenstadsbeleid. De eerste en belangrijkste is het versterken van de centrumpositie van de binnenstad, die haar weerslag vindt in de menging van functies. Het is een voorwaarde om de nationale en internationale concurrentiepositie van Amsterdam te kunnen handhaven.

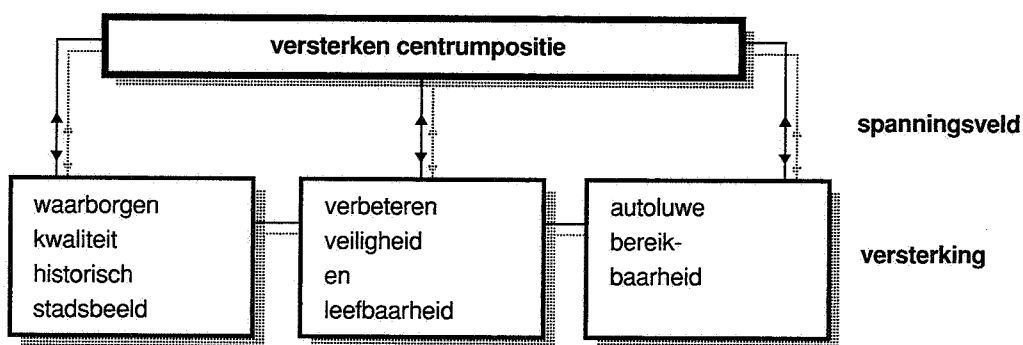
Om deze centrale doelstelling handen en voeten te geven in het spanningsveld tussen de grootstedelijke en lokale aspecten van de binnenstad, onderkent het gemeentebestuur dat in bepaalde delen van de binnenstad de centrumfuncties meer voorop staan dan in andere, waar de woonfunctie sterker aanwezig is.

Functiemenging is een kenmerkende kwaliteit voor de hele binnenstad, en moet dit ook zijn, maar manifesteert zich verschillend in te onderscheiden deelgebieden. Om het juiste evenwicht tussen binnenstadfuncties te kunnen bewaren, zal dit gegeven meer expliciet als leidraad voor de uitwerking van (onderdelen van) beleid worden gehanteerd. In het volgende hoofdstuk wordt deze keuze verder uitgewerkt.

Naast de noodzaak van versterking van de centrumpositie en handhaving van functiemenging worden nog drie andere hoofddoelstellingen onderscheiden: het waarborgen van de kwaliteit van het historische stadsbeeld, het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid en het verbeteren van de bereikbaarheid in een autoluwe context.

Deze drie doelstellingen stellen grenzen aan de ontwikkeling van centrumfuncties en moeten ervoor zorgen dat de kwaliteiten van de binnenstad gewaarborgd blijven. Een duurzame ontwikkeling van het historische hart van de stad heeft alleen kans van slagen wanneer deze doelstellingen met elkaar in evenwicht worden gehouden.

Het gemeentebestuur geeft er zich rekenschap van dat tussen deze hoofddoelstellingen verschillende relaties en spanningen bestaan. Schematisch ziet de relatie tussen de hoofddoelstellingen er als volgt uit:

Dit kan op verschillende manieren worden ingevuld.

- De historische kwaliteit en de structuur van de binnenstad versterken de leefbaarheid en het vestigingsmilieu voor economische en culturele functies, alsmede het woonklimaat. Tegelijkertijd worden hierdoor beperkingen opgelegd aan de bereikbaarheid en aan de mogelijkheden om aan bepaalde ruimteclaims te voldoen.

- De groei van centrumfuncties kan ten koste gaan van de leefbaarheid, door bij voorbeeld de eenzijdige ontwikkeling van functies, kwalitatieve achteruitgang van het gevarieerde binnenstadsmilieu en overlast van specifieke groepen gebruikers. Zo vraagt de groei van toerisme en horeca extra aandacht voor het woon- en leefklimaat en voor een gereguleerde ontwikkeling.
- Het autoluwe beleid van de gemeente kan er in concrete gevallen toe leiden dat bedrijven besluiten te vertrekken of zich elders te vestigen. Anderzijds versterkt het de leefbaarheid en het vestigingsmilieu voor vele andere functies en waarborgt het de historische kwaliteit van de binnenstad.
- De intensieve functiemenging zorgt voor een aantrekkelijk, grootstedelijk woonklimaat, maar legt hier ook beperkingen aan op. De aanwezigheid van andere functies is in positieve en negatieve zin altijd merkbaar.

De verhouding tussen de doelstelling om de centrumpositie te versterken en de overige drie doelstellingen bepaalt het spanningsveld waarin het gemeentelijk beleid gestalte moet krijgen, en dat ook voor de verschillende gebruikers- en belangengroepen in de binnenstad voortdurend aan de orde is. Hierin worden keuzen gevraagd en is voor de gemeente veelal een sturende en regulerende rol weggelegd. De drie laatstgenoemde doelstellingen stellen de voorwaarden waarbinnen versterking van de centrumpositie gestalte moet krijgen. Deze vertonen onderling weinig spanning, integendeel, zij versterken elkaar vooral.

Hoofdstuk 2. Gebiedsdifferentiatie.

Inleiding.

In het voorgaande hoofdstuk is aangegeven dat de primaire beleidsopgaven voor de binnenstad liggen in het versterken van de centrumpositie en het bewaren van het evenwicht tussen binnenstadsfuncties, in het spanningsveld tussen de grootstedelijke en lokale belangen. Daarbij gaat het in de eerste plaats om spanningen tussen centrumfuncties en de woonfunctie.

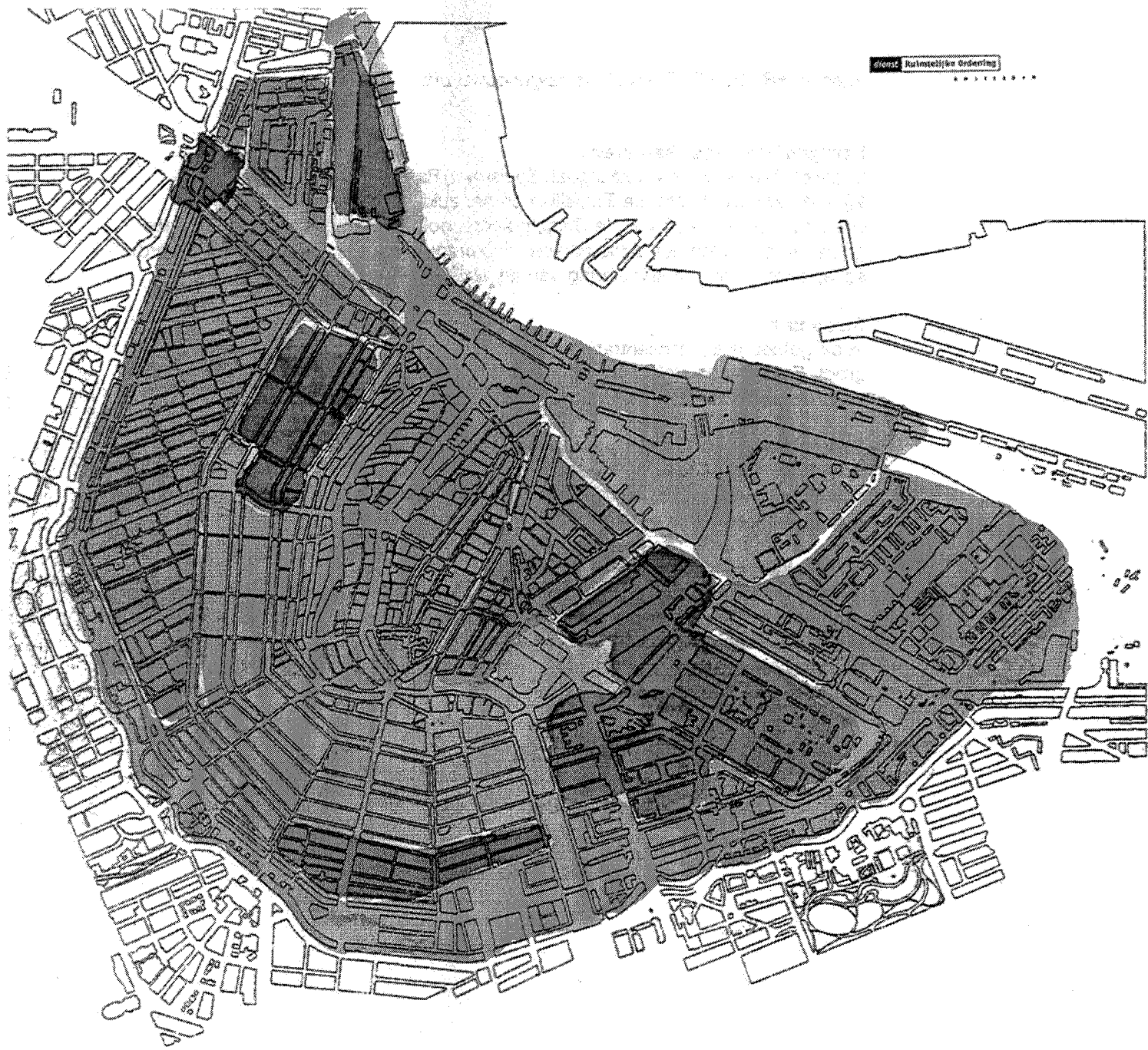
De handhaving en bevordering van functiemenging is voor de gehele binnenstad een belangrijk richtpunt voor het beleid. De binnenstad manifesteert zich wat de menging van functies betreft echter niet als een homogeen gebied. Er is een gedifferentieerd beeld van gebieden met concentraties van verschillende functies en gebruikers en een eigen karakteristiek. Zo is er bij voorbeeld een kernwinkelgebied, zijn er concentraties van kantoren en van uitgaansfuncties en zijn er typische woongebieden. In het beleid zal meer worden uitgegaan van een gebiedsgerichte benadering, teneinde het beter mogelijk te maken om voor deelgebieden verschillende accenten te leggen, die de gewenste functiemenging en het evenwicht tussen functies bevorderen. In dit beleidsplan wordt daarom de "gebiedsdifferentiatie" geïntroduceerd als een instrument voor de verdere uitwerking van het binnenstadsbeleid.

Met deze keuze wordt geen volledig nieuw fenomeen ingevoerd. De gebiedsdifferentiatie vloeit logisch voort uit het feitelijk functioneren van de binnenstad en zal door iedere betrokkene kunnen worden herkend. Het ligt bovendien in de lijn van het in de afgelopen decennia gevoerde beleid. Zo is bij voorbeeld door de stadsvernieuwing het wonen flink versterkt in bepaalde delen van de binnenstad. Op diverse beleidsterreinen wordt in feite al veel gewerkt met een gebiedsgerichte benadering, zoals bij bestemmingsplannen, het reclamebeleid, de aanpak van de openbare ruimte, het parkeerbeheer enz., of bestaat het voornemen hiertoe, zoals in het verkeersbeleid (Verkeers- en Inrichtingsplan), het horecabeleid en het milieubeleid.

De gebiedsdifferentiatie geeft aldus een afwegingskader voor de beleidsvorming en voor regulering van de ontwikkeling van bepaalde functies. Beter dan het handhaven van één regime voor de binnenstad zal dit tegengestelde belangen hanteerbaar kunnen houden en te maken keuzen kunnen verhelderen.

Benadrukt moet worden dat de gebiedsdifferentiatie allerm minst is gericht op het ontmengen van functies en hiertoe ook geen aanleiding mag geven. De keuze voor handhaving en versterking van functiemenging en de erkenning van samenhangende structuren in de binnenstad gaan vooraf aan het hulpmiddel van de gebiedsdifferentiatie. De hierna volgende kaartbeelden vormen van dit uitgangspunt de neerslag. Met opzet blijven de beelden beperkt tot grove hoofdlijnen, om te voorkomen dat de gebiedsdifferentiatie verwordt tot een rigide instrument, dat situatiespecifieke afwegingen overbodig zou maken en daarmee haar doel voorbij zou schieten.

De plaats van de woonfunctie ten opzichte van centrumfuncties vormt de belangrijkste invalshoek voor de gebiedsdifferentiatie. Centrumfuncties concentreren zich sterk in bepaalde delen van de binnenstad, terwijl in andere delen de woonfunctie voorop staat of meer gemengd is met centrumfuncties. Om per deelgebied tot een nadere aanduiding van de aard van de functiemenging en de beleidsopgaven te kunnen komen, gelden in aanvulling op de hoofdkaart *Woon- en centrumgebieden* de twee thematische beelden *Productief milieu* en *Consumptief milieu* als ondergrond. Tevens wordt een globaal beeld van de *Ruimtelijke dynamiek* hierbij betrokken.

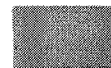

1. WOON- EN CENTRUMGEBIEDEN

primaire woongebieden

woongebieden met
centrumfuncties

centrumgebieden

Kaart 2. PRODUKTIEF MILIEU is opgebouwd uit:

Kerngebieden voor kantoren:

IJ-oever, Nieuwezijds Voorburgwal/Spuistraat/Raadhuisstraat, Dam/Rokin/-Vijzelstraat-Vijzelgracht, de Zuidelijke en het zuidelijk deel van de Westelijke Grachtengordel, delen van de Singelgrachtstrook en de Weesperstraat. In deze gebieden doet zich een concentratie van kantoren voor en geldt een voorwaardenscheppend beleid ter stimulering van de vestiging van kantoren.

Stadshart:

In dit gebied is de concentratie en menging van de verschillende centrumfuncties groot. Er bevinden zich grote en kleine bedrijven en kantoren, onderwijs, winkels, culturele en recreatieve voorzieningen, horeca en sexfuncties.

Grootschalige concentraties van onderwijsfuncties:

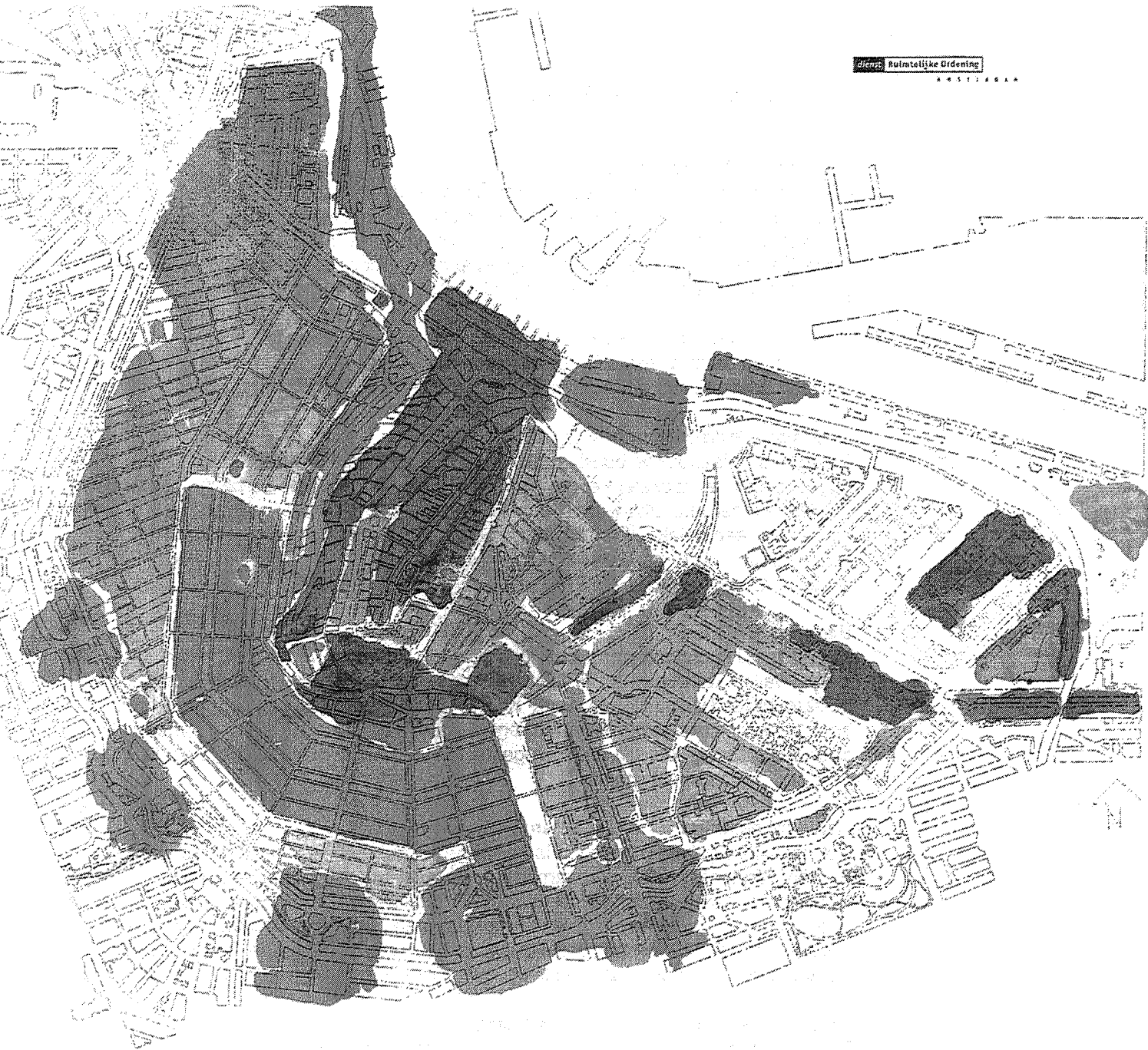
Spuistraat, Spui, Oude Manhuispoort en Roeterseiland. Nieuwe onderwijsconcentraties zijn voorzien rond het Mr. Visserplein en in het Oostelijk Havengebied. Al deze concentraties zijn zeer goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Kleinschalige bedrijvigheid en dienstverlening:

In deze gebieden bestaat een intensieve menging van kleinschalige bedrijven met de woonfunctie. De gebieden zijn de Jordaan, Gouden Reael, het noordelijk deel van de Westelijke Grachtengordel, de Nieuwmarkt, Uilen-, Valken- en Rapenburg, de Kadijken en Oranje Nassaukazerne, de Plantagebuurt, de Weesperbuurt en een deel van de Czaar Peterbuurt.

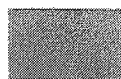
Bedrijvigheid/Bedrijfsterreinen:

De binnenstad kent een groot bedrijventerrein op Oostenburg en een aantal bedrijvenstroken (VaRa-strook, Nieuwe Vaart, Czaar Peterbuurt-Oost).

2. PRODUKTIEF MILIEU

kantoor kerngebieden

onderwijsfuncties

stadshart

kleinschalige bedrijvigheid/
dienstverlening/ateliers

bedrijvigheid/
bedrijfsterreinen

Kaart 3. CONSUMPTIEF MILIEU is opgebouwd uit:

Kernzone (intensief gebruik):

Dit is het door het publiek meest bezochte gedeelte van de stad. De kernzone loopt vanaf het IJ tot en met het Museumplein. In dit gebied bevindt zich een concentratie van winkels (kernwinkelgebied), culturele en recreatieve voorzieningen van grootstedelijke betekenis en de drie belangrijkste horeca-concentratiegebieden met de belangrijkste theaters, bioscopen en podia.

Grachtengordel (gebruik mede vanaf water):

Toeristen en dagbezoekers bezoeken de Grachtengordel in hoofdzaak vanaf het water (rondvaartboot) of doorkruisen deze via de dwarsstraten met winkels.

Zwerfzone (extensief gebruik):

De Jordaan/Haarlemmerbuurt en de Plantage/Kadijken worden bezocht door dagbezoekers en toeristen, echter veel minder intensief dan de kernzone. De Jordaan en Haarlemmerbuurt zijn woonbuurten gemengd met horeca en kleinschalige winkels en bezitten een unieke sfeer. De Plantage kent een aantal grootstedelijke voorzieningen op het gebied van natuur en milieu als Artis en de Hortus en aansluitend aan de buurt het Tropenmuseum.

Uitgaansgebieden:

Er zijn drie uitgaansgebieden met elk een eigen 'kleur'. In het gebied Warmoesstraat/Wallen komt horeca voor gemengd met sexfuncties. Rembrandtplein e.o. bestaat, naast Tuschinski, de Kleine Komedie en het nabijgelegen Muziektheater, in hoofdzaak uit dans-, eet- en drinkgelegenheden. Het Leidseplein e.o. kenmerkt zich door een keur aan eet- en drinkgelegenheden, gemengd met een groot aantal theaters, bioscopen en podia.

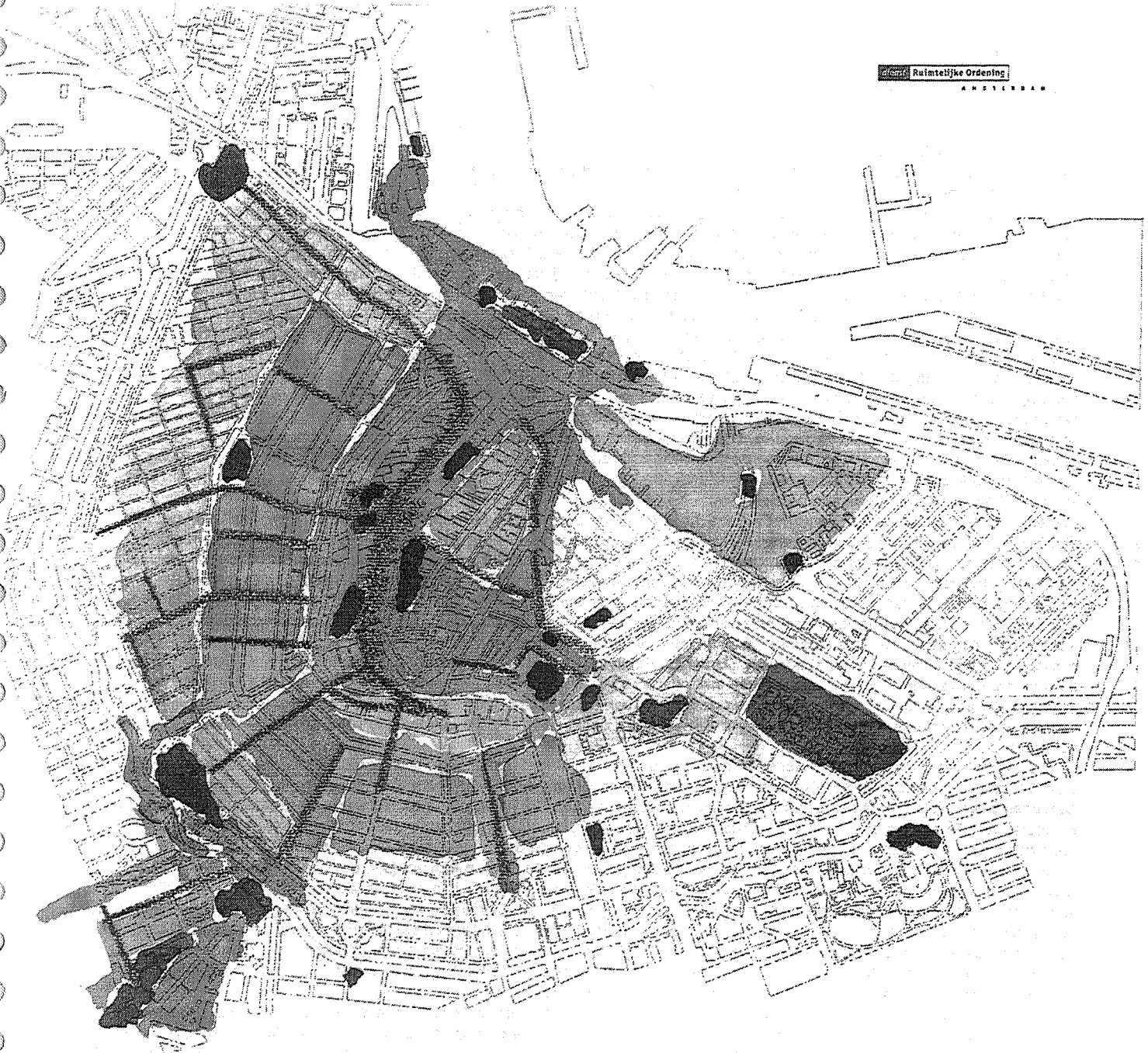
Kernwinkelgebied en winkellinten:

Het kernwinkelgebied is gelegen in de kernzone en loopt van het Centraal Station tot de Reguliersbreestraat. Er is daarnaast een aantal belangrijke winkelstraten: Leidsestraat, Spiegelstraat, Vijzelgracht, Utrechtsestraat, Dam-/Hoogstraat en de Zeedijk. Buiten de kernzone gelegen winkelstraten zijn de Haarlemmerstraat/-dijk, Westerstraat/Tuindwarsstraat, de Rozengracht, dwarsstraten in de Grachtengordel, de Elandsgracht en de P.C. Hooftstraat/van Baerlestraat.

Culturele en recreatieve voorzieningen:

Tot de belangrijkste culturele en recreatieve voorzieningen behoren musea en andere attracties. Deze zijn overdag geopend en liggen voornamelijk in de kernzone (onder meer Paleis, Nieuwe Kerk, Madame Tussaud, Historisch Museum, Begijnenhof, Rijksvan Gogh- en Stedelijk Museum). Buiten dit gebied zijn in het oostelijk deel nog een aantal huidige (Artis, Hortus, Tropenmuseum, Scheepvaartmuseum) en toekomstige (Haarlemmerplein, Oosterdok met Science Center en uitgroei tot waterpark) culturele en recreatieve voorzieningen te onderscheiden. In de Westelijke Grachtengordel bevinden zich de Westerkerk en het Anne Frankhuis. Aan de rand van de binnenstad zijn belangrijke recreatieve voorzieningen als het Vondelpark, de Heineken-brouwerij en het Tropenmuseum gelegen.

Onder de belangrijkste uitgaansvoorzieningen vallen theaters, concertzalen, podia en bioscopen. Deze worden voornamelijk 's avonds bezocht. De voorzieningen bevinden zich, naast de solitaire vestigingen Carré en het Concertgebouw, in de Nes en rond het Rembrandt- en Leidseplein.

kernzône
(intensief gebruik)

grachtenzône
(gebruik vanaf water)

zwerfzône
(extensief gebruik)

uitgaansgebieden

kernwinkelgebied en
winkel- en horecalinten

3. CONSUMPTIEF MILIEU

culturele en recreatieve
voorzieningen

waterpark

Toelichting bij kaart 4. RUIMTELIJKE DYNAMIEK

Amsterdam - historie en dynamiek

De ontwikkeling van Amsterdam kenmerkt zich door een steeds voortgaande dynamiek. Vergelijkbare middeleeuwse steden als Hoorn en Enkhuizen kennen een dergelijke ontwikkeling niet.

De amsterdamse binnenstad wordt gevormd door 500 jaar stadsontwikkeling, met uitbreidingen en verdichtingen, met vele aanpassingen van en aan de infrastructuur. De groei van de amsterdamse bevolking, van 11.000 inwoners in 1514 naar 200.000 rond 1650, gevolgd door een toename tot maar liefst 400.000 rond 1900 (waarvan 310.000 in de binnenstad) geeft aan dat er belangrijke momenten in de amsterdamse geschiedenis zijn aan te wijzen, die zo'n groei mogelijk hebben gemaakt.

Amsterdam kent in de 13de eeuw een periode van organische groei langs twee Amstedijken: de huidige Warmoesstraat in het oosten en de Nieuwendijk in het westen. Aan deze dijken hebben de eerste huizen van de nederzetting gestaan. De noord-zuid assen van de nederzetting volgen de Amstelloop, terwijl de dwarsverbindingen volgens de pré-stedelijke verkaveling lopen. Het plaatsen van een dam in de Amstel (rond 1270) geeft Amsterdam een besloten buiten- en binnenhaven. Tevens kan de stad nu ook in oostelijke en westelijke richting groeien, in plaats van alleen in noordelijke of zuidelijke richting. Het kaartbeeld van 1544 geeft een volgroeide middeleeuwse stad te zien aan weerszijden van de Amstel. Een flinke uitbreiding wordt noodzakelijk. De westelijke grachtengordel en de Jordaan, beide geconcentreerd en bebouwd in het begin van de 17de eeuw, verdubbelen de oppervlakte van de stad. De nieuwe wijk is snel volgebouwd. De zuidelijke grachten en de Plantagebuurt worden respectievelijk 50 en 70 jaar later gerooid. Pas dan (in 1664) verkrijgt Amsterdam zijn bekende halvemaansvorm en kan de stad ook in grootte de vergelijking met Londen en Parijs doorstaan. De stadsrand, de verdedigingsmuur, loopt dan langs de Singelgracht. Ten oosten van de Amstel blijft tot in de 19de eeuw flink wat terrein braak liggen.

Na 1851, het jaar waarin de gemeentewet van kracht wordt en de spoorwegen in Nederland een aanvang nemen, pakt de stad de draad weer op. De plaatsing van het Centraal Station in het IJ blijkt achteraf een ingreep te zijn, die van groot economisch belang is geweest voor het noordwestelijke deel van de binnenstad. Alleen al het initiatief tot bouw van het station genereert ten westen van de Amstel een groot aantal, typisch 19de eeuwse, nieuwbouwprojecten (hotels, kantoren, winkelmagazijnen, bedrijven). De aanwezigheid van banken, de beurs en commerciële kennis in Amsterdam versterken de suprematie van de stad wat betreft handel en geldzaken. Vele nieuwe soorten werk ontstaan en langzamerhand is er sprake van een kantorengroei langs de vroeger voor wonen en opslag gebruikte Amsterdamse grachten. Het westelijke deel van de binnenstad wordt 'city' met grootwinkelbedrijven, horeca en andere typische centrumbedrijven. De eerste uitbreidingen van de stad buiten de Singelgracht (Plan-Kalff, 1877) moeten de woondruk opvangen. Door het slechten van stadswallen en bolwerken vanaf 1845 komt er veel ruimte vrij. Op deze plaatsen komen onder andere de stadsschouwburg, een gasfabriek, een museum en een melkfabriek. De 17de eeuwse wagenpleinen worden veelal volgebouwd. Het toerisme neemt een aanvang, dankzij de door de trein (en later de auto) toegenomen mobiliteit van de massa.

Om de overstap van "verkeer-over-water-stad" naar "verkeer-over-land-stad" te kunnen maken ontbreekt echter nog een belangrijk element: de demping van aanzienlijke waterwegen in de binnenstad neemt een aanvang. Behalve de aanleg van de stationseilanden zijn deze dempingen voornamelijk ten westen van de Dam te vinden (Martelaarsgracht, Nieuwezijds Voorburgwal en Spuistraat). Tevens wordt er een voor Amsterdamse begrippen grote doorbraak gerealiseerd ten koste van onder andere de Warmoesgracht (de Raadhuisstraat). Voorgestelde doorbraken en dempingen in het oosten van de stad gaan niet door. Enkele braakliggende terreinen, ontstaan in de 17de eeuw, worden pas in de 19e eeuw bebouwd (b.v. de Plantagebuurt).

Ook in de 20ste eeuw zijn dempingen en doorbraken aan de orde van de dag. Ook in deze periode lijkt het westen van de stad eerder tot ontwikkeling te komen dan het oosten. De verbreding van de Vijzelstraat uit 1917 (alleen de westkant is afgemaakt) gaat vooraf aan grotere ingrepen uit de jaren zestig ten oosten van de Amstel: het IJ-tunneltracé (met de Weesperstraat). Ook de stadsvernieuwing begin jaren zeventig begint in het westen van de stad (Jordaan en Haarlemmerhouttuinen). Het voor de oorlog gepresenteerde plan tot uitbreiding van Amsterdam legt ook het accent op westelijke uitbreidingen. De bereikbaarheid van de nieuwe wijken vanuit de binnenstad moet door middel van radiaalwegen worden verzekerd.

Het spanningsveld tussen dynamiek en continuïteit, tussen ontwikkelen en conserveren, vindt in het huidige tijdvak zijn concrete uitwerking in relatief grootschalige toevoegingen (IJ-tunneltracé, IJ-oeveren en de Noord-Zuidlijn) en in verdichting, hergebruik en vervanging van oude gebouwen (Centraal Station, Singelgrachtstrook en wederom vooral de westkant van de city). Het zijn juist deze lokaties waar in de nabije toekomst de noodzakelijke verdichting kan plaatsvinden, terwijl de andere delen van de binnenstad door behoud en herstel worden gekenmerkt.

Binnenstad

Op de kaart zijn de gebieden aangegeven waar relatief ingrijpende ruimtelijke vernieuwingen aan de orde of te verwachten zijn. Het gaat daarbij om intensivering en volume-vergroting, met een nader onderscheid tussen verdichting binnen de bestaande ruimtelijke structuur en een toevoeging van structuren, die tot nieuwe stedelijke beelden zullen leiden. De kaart beoogt niet een historisch-morfologische duiding van gebieden te geven.

Voor de westkant van het citygebied, gebieden aan de Singelgracht en de strook Vijzelstraat/Weteringcircuit (in de toekomst wellicht in samenhang met de aanleg van de noord-zuidlijn) geven op basis van historische ontwikkeling en huidige karakteristiek, aanleiding tot verdichting door vergroting van bouwvolumes binnen de bestaande stedenbouwkundige structuur. Toevoeging van bouwvolumes waarmee een nieuwe structuur wordt aangebracht is vooral aan de orde langs IJ en Oosterdok, in het oostelijk havengebied, incl. de Czaar Peterbuurt-oost, en op en rond het Weesperstraat-/IJ-tunneltracé.

In de overige gebieden is verdichting daarmee niet uitgesloten, maar zal dit zich in het algemeen voegen in de bestaande stedenbouwkundige structuren en geldt in sterkere mate een beleid dat is gericht op behoud en versterking daarvan.

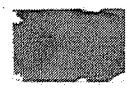

4. RUIMTELIJKE DYNAMIEK

Amstel

dynamiek/verdichting

stedelijk/regionale
O.V. lijnen

dynamiek/toevoeging

Hierna volgt een beschrijving van de negen deelgebieden ²⁾. In de bijlagen is een overzichtskaart opgenomen waarop de indeling en de nummering zijn weergegeven.

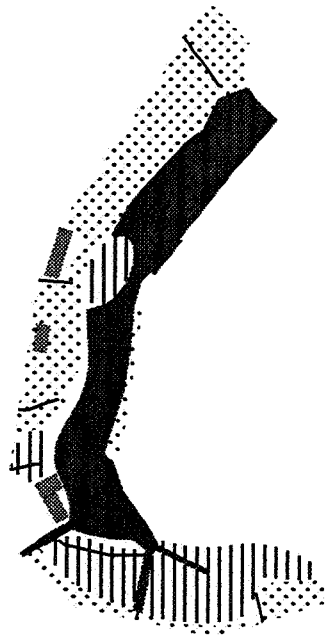
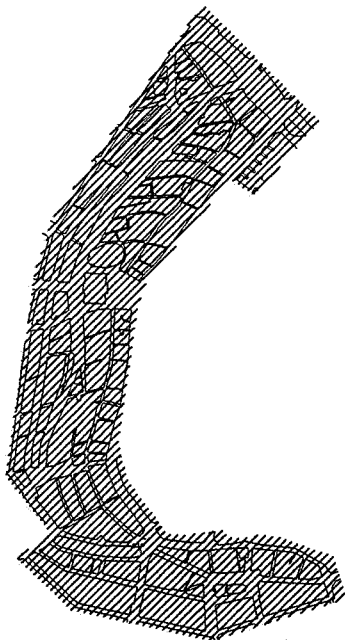
Per deelgebied is een uitsnede uit de kaart Woon- en centrumgebieden overgenomen en is een combinatie van de kaarten van het productief en consumptief milieu in beeld gebracht. Het totaalbeeld van deze combinatiekaart die het functiemozaïek weergeeft, is terug te vinden in de bijlagen. De informatie uit deze kaartbeelden is in de gebiedsbeschrijving opgenomen.

Per deelgebied is aldus een aanzet tot een uit de karakteristiek en problematiek voortvloeiende beleidsopgave opgesteld.

Om recht te doen aan de dynamiek in de ontwikkeling van de binnenstad vragen de uitspraken over deelgebieden een periodieke herijking om te bekijken, of de beschrijving van de karakteristieken, problematiek en beleidsopgaven nog geldig is. De voortgangsrapportage Coördinatie Binnenstad biedt hiervoor mogelijkheden, nu is gekozen voor een gebiedsgewijze opzet hiervan, met dit beleidsplan als leidraad.

De deelgebieden zijn bepaald op basis van functionele karakteristieken en morfologie, waarbij ook een cijfermatige onderbouwing is gehanteerd aan de hand van het vloergebruik. De hier gekozen deelgebieden vallen samen met de indeling die wordt gehanteerd bij de opstelling van het Verkeers- en Inrichtingsplan, zij het dat daarin een aantal gebieden is samengevoegd. De hier gegeven indeling in negen gebieden is ook niet noodzakelijkerwijs de enig geldende voor elk beleidsveld, maar zal wel altijd leidraad moeten zijn en als zodanig herleidbaar.

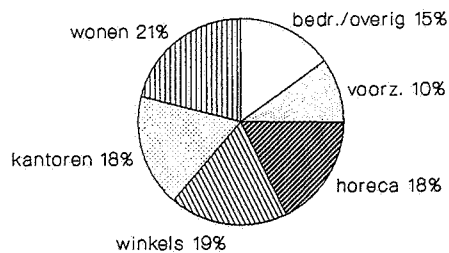
²⁾ Voor de in "bollen" weergegeven cijfers per deelgebied zijn bouwblokgegevens gebruikt uit de jaren: 1:1990–1992, 2:1989, 3:1988, 4:1982–1990, 5:1985–1992, 6:1989–1990, 7:1989, 8:1991 en 9:1986. De cijfers betreffende het aantal inwoners en de werkzame personen zijn per 1 januari 1992.

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 1.372.510 m²

Hoofdfuncties: kantoren, winkels, horeca en voorzieningen

Nevenfunctie: wonen

Aantal inwoners: 4.840

Aantal werkzame personen: 15.440

Bezoekersaantallen per jaar: Koninklijk Paleis 136.000 *³, Nieuwe Kerk 269.000 *, Amsterdams Historisch Museum 165.000 *, Madame Tussaud 598.000 *, Rondvaartboten 2,3 miljoen bezoekers* in gehele binnenstad, kernwinkelgebied circa 14 miljoen.

³ getallen gemarkeerd met *: bezoekersaantallen in 1991. Bron: VV Amsterdam, 1991.

1. Nieuwendijk–Kalverstraat–Rembrandtplein.

Dit deel van het citygebied wordt gekenmerkt als een centrumgebied met een intensieve menging van grootstedelijke voorzieningen, werken en in mindere mate wonen. Het is het centrale deel van de binnenstad met een zeer intensief gebruik en een grote publieksdruk. Vrijwel alle panden zijn in particulier eigendom. De werkgelegenheid en ontwikkeling van kantoren in de kerngebieden Nieuwezijds Voorburgwal/Spuistraat en Rokin staan onder druk. Door het vertrek van ABN AMRO Bank naar Zuid komen over enkele jaren twee grote kantoorpanden aan het Rembrandtplein vrij. Het kernwinkelgebied heeft niet de kwaliteit en variatie die mag worden verwacht van de top in de winkelhiërarchie. In het gehele gebied, meer specifiek op de Nieuwendijk en in de Reguliersbreestraat, is een grote concentratie aanwezig van laagwaardige horeca- en detailhandelsvestigingen die de winkelkwaliteit nadelig beïnvloedt.

's Avonds zijn de winkelstraten uitgestorven. Veel ruimten boven de winkels zijn leeg. De leefbaarheid en veiligheid worden hierdoor verminderd. Magna Plaza is een belangrijke toevoeging; realisatie van andere vernieuwende winkelprojecten laat nog op zich wachten.

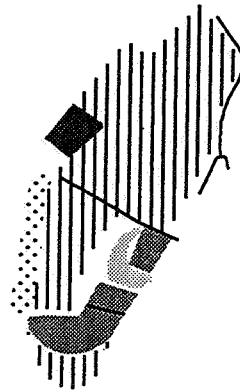
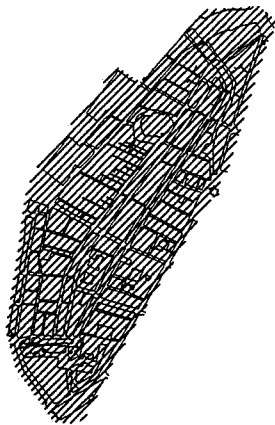
In het gebied zijn twee universitaire onderwijsclusters, hotels, restaurants en cafés en tal van culturele voorzieningen gevestigd rond de Dam en het Spui. Het Rembrandtplein en de Reguliersdwarsstraat e.o. (met een belangrijke concentratie aan homotrefpunten) is een uitgaansgebied waar horeca en andere uitgaansvoorzieningen geconcentreerd voorkomen. In de avond en nacht leidt dit soms tot problemen en overlast.

Het citygebied is onderdeel van de kernzone voor toeristen. De publieksdruk is groot en verschillende randgroepen houden zich in dit gebied op. Met name 's avonds en 's nachts, maar ook (zij het in mindere mate) overdag, zorgt dit voor problemen met bezoekers en bewoners.

Op diverse locaties zorgt de grote hoeveelheid touringcars voor een aantasting van het verblijfsklimaat. Ruimtelijk gezien kenmerkt het gebied zich door een voortgaande dynamiek met onder meer schaalvergroterende ingrepen (onder andere dempingen) en een 19de/20ste-eeuws stadsbeeld.

Beleidsopgave:

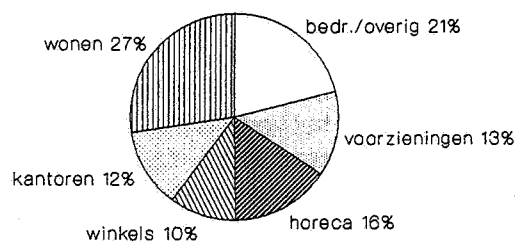
- geïntegreerde aanpak van het noordelijke deel van de binnenstad, onder andere door aanpak van monumenten en actieve stimulering van particuliere initiatieven;
- stimulering van wonen boven winkels/bedrijven in het winkelgebied ter verbetering van de leefbaarheid;
- toestaan van woningonttrekking ten behoeve van kantoren/bedrijven en voorwaarden scheppen voor kantoorontwikkeling in de Spuistraat/Nieuwezijds Voorburgwal en het Rokin;
- uitwisselbaarheid tussen wonen en werken vergroten;
- invulling van vrijkomende panden aan het Rembrandtplein;
- versterking en kwaliteitsverbetering van de winkelstructuur/toeristische voorzieningen;
- aandacht voor horeca-ontwikkeling en ongewenste concentraties tegengaan (met name op de Nieuwendijk);
- intensivering/schaalvergroting beperkt mogelijk;
- verbetering van het verblijfsklimaat en de kwaliteit van het stadsbeeld;
- hoge eisen aan openbare ruimte; herinrichting van de Haarlemmersluis;
- water-/oevergebruik en waterverkeer reguleren;
- intensieve zorg voor veiligheid, openbare orde en handhaving;
- inzet van de stadswacht;
- verbetering van de veiligheid, onder meer rondom het Koepelkwartier/Nieuwendijk;
- beheerregime: schoonhouden, streng toezicht en handhaving;
- beheersing van de overlast, veroorzaakt door randgroepen;
- voortzetting van de stadshartsoperatie;
- uitwerking van het touringcarbeleid;
- vermindering van verkeersdruk;
- gemengd gebruik van parkeervoorzieningen;
- parkeerregime gericht op (zakelijk) bezoek.

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 851.760 m²

Hoofdfuncties: kantoren, horeca, sex- en uitgaansvoorzieningen

Nevenfuncties: wonen en winkels

Aantal inwoners: 4.350

Aantal werkzame personen: 7.950

Bezoekersaantallen per jaar: Oude Kerk 43.000 *, Beurs van Berlage 90.000 *, theaters: Frascati 24.000 #⁴, Engelenbak en De Brakke Grond 31.000 #, Museum Amstelkring 36.000 #, Allard Pierson Museum 33.000 #.

⁴Cijfers gemarkeerd met # uit: Amsterdams Jaarboek in cijfers, 1992. Cijfers theaterbezoek betreffen seizoen 1990/1991, overige culturele voorzieningen: bezoekersaantallen 1991, tenzij anders vermeld.

2. Burgwallen Oude Zijde.

Ook de Burgwallen Oude Zijde maakt deel uit van het stadshart. Het betreft een centrumgebied met een menging van kantoren, horeca-, seks- en uitgaansvoorzieningen, woningen en winkels. Het noordelijke deel kent een grote publieksdruk, terwijl het zuidelijke deel veel rustiger van karakter is. De Damstraat en de Oude en Nieuwe Hoogstraat vormen in dit opzicht een duidelijke grens in de spreiding van seks- en andere publieksfuncties op de Burgwallen.

Een belangrijke concentratie van financiële en zakelijke dienstverlening is rondom het Damrak/Rokin gelegen. Het Rokin is aangewezen als kerngebied voor kantoren. In en rondom de Oude Manhuispoort bevindt zich een universitair onderwijscluster.

De Zeedijk is voor de helft hersteld. Wat betreft de tweede helft zijn de voorbereidingen ter hand genomen. Voor de Waag is inmiddels een nieuwe functie bepaald.

De Warmoesstraat, het Wallengebied en de Nes zijn belangrijke uitgaansgebieden, met elk hun eigen sfeer. Het hiermee gepaard gaande avondlijke en nachtelijke bezoek vormt een belasting voor de leefbaarheid. Het gehele gebied behoort tot de kernzone voor toeristen. Ook hier zorgt de enorme publieksdruk en de aanwezigheid van randgroepen in de avond en nacht (en in mindere mate overdag) voor overlast en openbare-orde- en veiligheidsproblemen.

Vooraf 's avonds zorgt het rondrijdende autoverkeer in het noordelijke deel van de Burgwallen voor overlast; daarom is er een proef gedaan waarbij het gebied in de avonduren gedeeltelijk is afgesloten voor autoverkeer. Naar een permanente oplossing wordt gezocht.

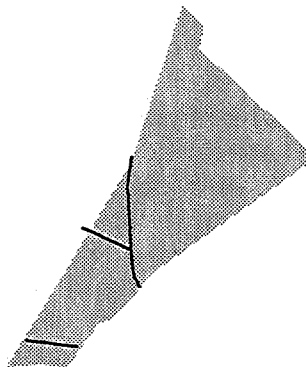
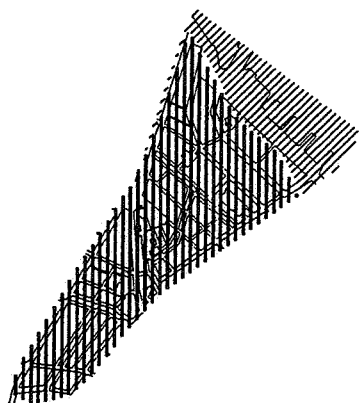
Ook het gebruik van de grachten zorgt voor veel overlast.

De Chinese wijk vervult een centrumfunctie voor de Chinese gemeenschap in geheel Nederland en daarbuiten. Er zijn specifieke voorzieningen voor Chinezen gevestigd als reisbureaus, boekwinkels, groothandel, belangenorganisaties en ontmoetingscentra.

Het gebied is sinds de 16de eeuw ruimtelijk gezien nagenoeg onveranderd gebleven.

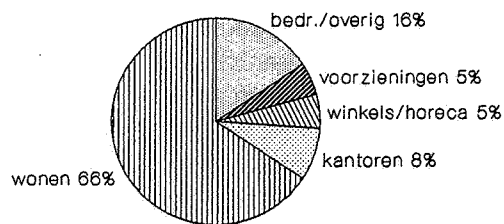
Beleidsopgave:

- geïntegreerde aanpak van het noordelijke deel van de binnenstad, onder andere door aanpak van monumenten en actieve stimulering van particuliere initiatieven;
- aanpak van de tweede helft van de Zeedijk;
- toestaan van woningonttrekking ten behoeve van kantoren/bedrijven en voorwaarden scheppen voor kantoorontwikkeling aan het Rokin;
- ondersteuning van de Chinese gemeenschap;
- conserverend ruimtelijk beleid;
- verbetering van het verblijfsklimaat en de kwaliteit van het stadsbeeld;
- hoge eisen aan openbare ruimte;
- water/oevergebruik en waterverkeer reguleren;
- intensieve zorg voor veiligheid, openbare orde en handhaving;
- inzet van de stadswacht;
- beheerregime: streng toezicht en handhaving, met name ten aanzien van horeca en prostitutie;
- beheersing van de overlast, veroorzaakt door randgroepen;
- vermindering van de verkeersdruk, met name in noordelijke deel van de Burgwallen;
- gemengd gebruik van parkeervoorzieningen;
- parkeerregime gericht op (zakelijk) bezoek.

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publiekgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 454.700 m2

Hoofd functie: wonen
 Nevenfuncties: kantoren, bedrijven, ateliers, winkels en horeca
 Aantal inwoners: 4.860
 Aantal werkzame personen: 2.590
 Bezoekersaantal per jaar: Zuiderkerk 43.000 #.

3. Nieuwmarktbuurt.

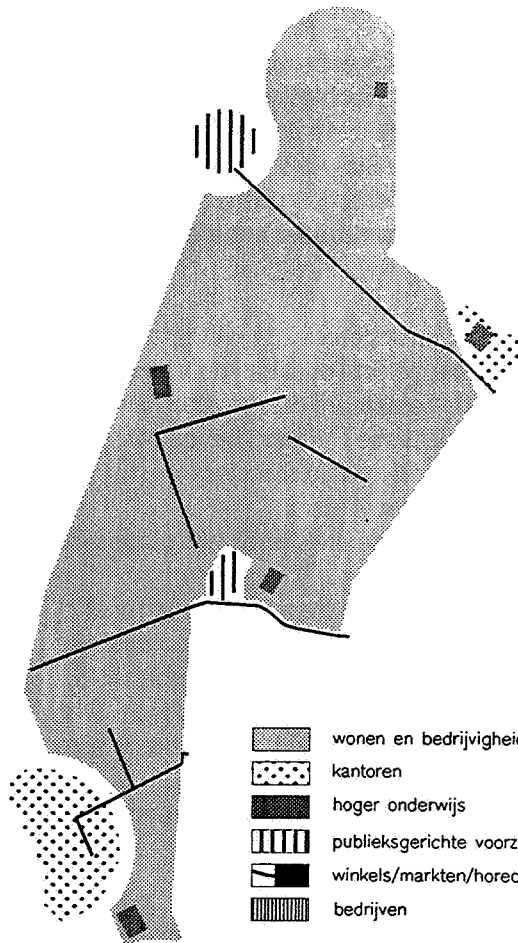
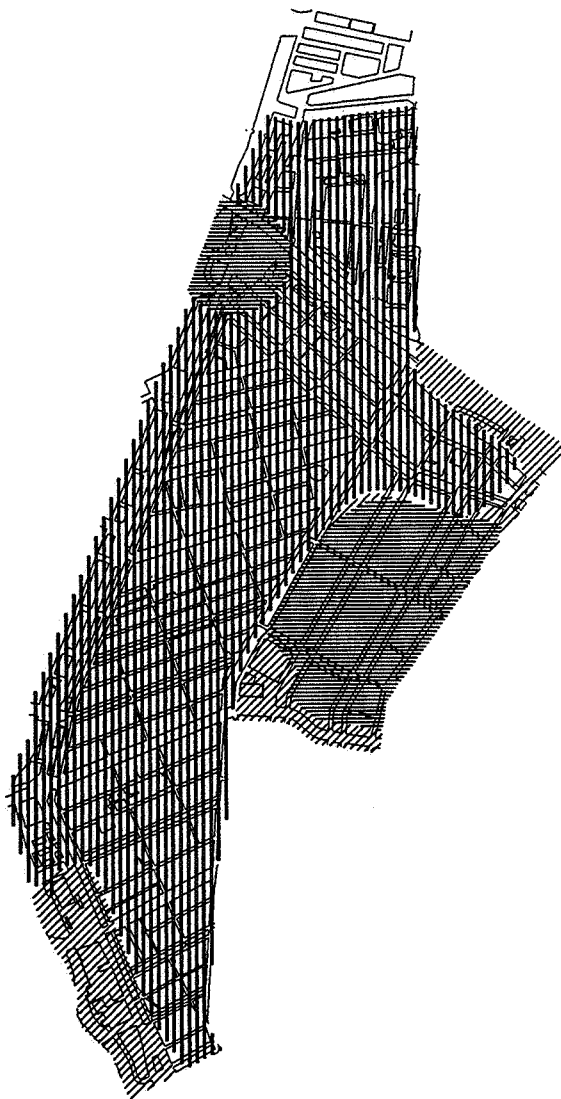
De Nieuwmarktbuurt is met de voltooiing van de stadsvernieuwing primair een woonbuurt geworden. In de buurt bevinden zich ambachtelijke bedrijven en ateliers.

De beschikbaarheid van betaalbare woon-werkruimten voor kunstenaars staat onder druk.

De nieuwbouw aan de Sint Antoniesbreestraat en het herstel van de Zeedijk zorgen voor een aansluitend horeca- en winkellint richting Stopera (Stadhuis/Muziektheater) en de Dam. Er bestaat een sterke spanning tussen probleemgroepen (onder andere verslaafden en drugsdealers) en bewoners.

Beleidsopgave:

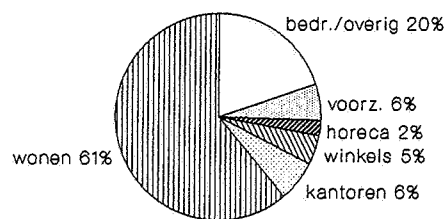
- afronding van woningproductie/-verbetering;
- behoud van het sociale deel van de voorraad voor de lagere inkomensgroepen;
- aandacht voor betaalbare woon-werkruimten;
- mengingskarakteristiek ('kleur') behouden;
- kleinschalige bedrijvigheid stimuleren;
- terughoudend horecabeleid;
- enige ruimtelijke dynamiek/verdichting langs de Gelderse kade mogelijk; elders conserverend ruimtelijk beleid;
- inrichting van de openbare ruimte buurtgericht;
- beheerregime toegesneden op de woonfunctie;
- actiegebied sociale vernieuwing/buurtbeheer;
- beheersing van randgroepen;
- verbetering van de veiligheid, met name in en om de metrostations;
- inzet van stadswachten;
- parkeerregime toegesneden op bewoners/kleine ondernemers.

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

Totaal vloeroppervlakt: 2.632.260 m²

Hoofdfunctie: wonen

Nevenfuncties: kantoren, bedrijven en ateliers, winkels, markten en horeca

Aantal inwoners: 29.160

Aantal werkzame personen: 11.590

Bezoekersaantallen per jaar: Anne Frankhuis 589.000 *, Antiekmarkt 'De Looier' 120.000 *.

4. *Jordaan, Gouden Reael en noordelijke deel van de westelijke grachtengordel.*

Door de stadsvernieuwing zijn de Jordaan en de Gouden Reael primair woonbuurten geworden. De westelijke eilanden en de Planciusbuurt zijn praktisch monofunctionele woongebieden. Het noordelijke deel van de westelijke grachtengordel is een woongebied, gemengd met centrumfuncties als hotels, kantoren en kleinschalige bedrijven.

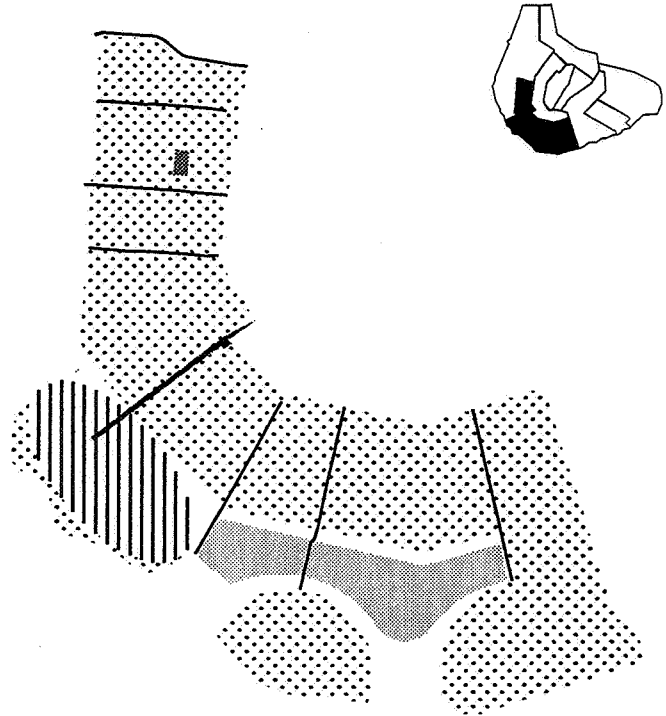
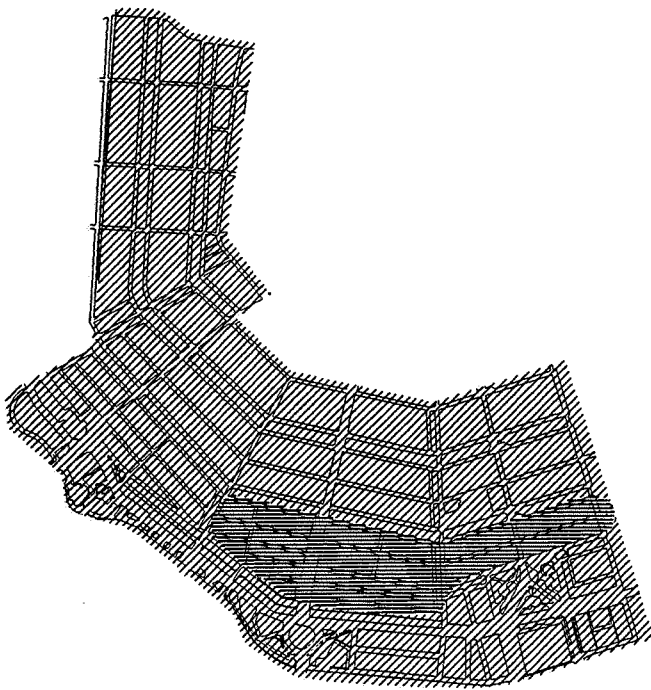
In dit gebied bevindt zich een aantal winkellinten met winkels, horeca, weekmarkten, ateliers en ambachtelijke bedrijven. Er zijn enkele grote onderwijsvoorzieningen. Sommige delen van de Jordaan zijn specifieke uitgaansgebieden met vele kleine restaurants en cafés en met een geheel eigen sfeer. Het is er voor bezoekers aantrekkelijk om te "zwerven" (toeristische zwerfzone). De grachtengordel wordt door toeristen voornamelijk vanaf het water benut of doorkruist via de dwarsstraten met winkels en andere voorzieningen. Het gebruik van de grachten levert in toenemende mate overlast op. Aan de grens van het gebied bevinden zich twee belangrijke toeristische trekkers: de Westerkerk en het Anne Frankhuis. De Jordaan, de Haarlemmerbuurt, het Prinseneiland en de grachtengordel kennen ruimtelijk een geringe dynamiek. De Singelgrachtzone kenmerkt zich door grotere bouwvolumes. Hierin bevindt zich onder meer een grootstedelijke onderwijsvoorziening, namelijk de Hogere Economische School op het Raamplein. In deze zone zijn mogelijkheden voor toevoeging en versterking van centrumfuncties aanwezig.

De afronding van de vernieuwing van de Haarlemmer Houttuinen op het Haarlemmerplein heeft jaren op zich laten wachten.

De druk op de leefbaarheid in de Jordaan en Haarlemmerbuurt is op sommige plekken groot door de aanwezigheid van voorzieningen voor uitgaanspubliek en probleemgroepen. Het betreft veelal klachten van de bewoners over geluidsoverlast veroorzaakt door horecabedrijven. De grote aantallen bezoekers van het Anne Frankhuis en het intensieve watergebruik van de Prinsengracht in de directe omgeving doen conflicten tussen verschillende gebruikers van de openbare ruimte en met bewoners ontstaan.

Beleidsopgave:

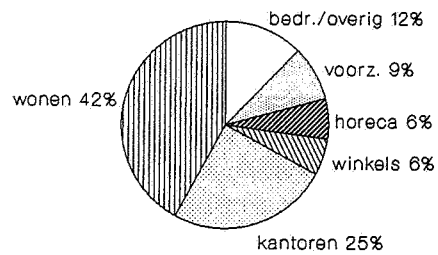
- voortgang van de stadsvernieuwing in de Jordaan en afronding van de stadsvernieuwing in de Haarlemmerbuurt, de westelijke eilanden en de Planciusbuurt;
- met name in de dwarsstraten van de grachtengordel invulling/verbetering van de woningvoorraad;
- behoud van het sociale deel van de woningvoorraad voor de lagere inkomensgroepen in de Jordaan en de Gouden Reael;
- mengingskarakteristiek ('kleur') behouden;
- kleinschalige bedrijvigheid stimuleren in de Jordaan en de Gouden Reael;
- handhaving van winkellinten; integrale verbetering van het Haarlemmerplein/toevoeging van publieksfuncties;
- aanpak van de Marnixstraat en ontwikkeling van het gebied rondom het busstation;
- voorwaarden voor ontwikkeling van centrumfuncties scheppen in Singelgrachtstrook;
- terughoudend horecabeleid;
- inpassen van de zessporigheid NS;
- aandacht voor omgevingskwaliteit;
- schaalvergroting en ruimtelijke intensivering mogelijk langs de Singelgracht en de Rozengracht;
- mogelijkheden tot verdichting met behoud van ruimtelijke structuur (gaten vullen, slechte stukken vervangen e.d.) in de Jordaan en de Gouden Reael;
- inrichting van de openbare ruimte buurtgericht;
- herinrichting van de Haarlemmersluis;
- watergebruik en -verkeer reguleren, met name rondom de Haarlemmersluis en het Anne Frankhuis;
- beheerregime toegesneden op de woonfunctie;
- leefbaarheid dwarsstraten van de grachtengordel bewaken;
- Jordaan en Gouden Reael zijn actiegebieden sociale vernieuwing/buurtbeheer;
- beheersing van de randgroepen in sommige delen van de Jordaan en de Haarlemmerbuurt;
- gemengd parkeerregime toegesneden op bewoners/ondernemers.

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 2.331.173 m²

Hoofdfunctie: kantoren

Nevenfuncties: wonen, winkels en horeca

Aantal inwoners: 13.980

Aantal werkzame personen: 22.220

Bezoekersaantallen per jaar: Stadsschouwburg 226.000 #, Nieuwe de la Mar theater 88.000 #, Bellevue theater 41.000 #, Rijksmuseum 998.000*, Van Goghmuseum 803.000*, Stedelijk Museum 466.000*, Concertgebouw 596.000 #.

5. Het zuidelijke deel van de westelijke grachtengordel en de zuidelijke grachtengordel.

Dit centrumgebied bestrijkt het belangrijkste kantoreengebied van de grachtengordel. Kantoren zijn ook gevestigd bij de radialen en aan de Singelgrachtzone (kernegebieden voor kantoren). De kantoorfunctie staat onder druk; er vinden veel gebruikswijzigingen naar wonen of hotels plaats.

Aan de dwarsstraten in de grachtengordel zijn winkels gelegen. Toeristen die de grachtengordel bezoeken, doen dit voornamelijk via deze straten of vanaf het water. De situatie op het water zorgt soms voor problemen.

Het Leidseplein e.o. heeft veel hotels en is een belangrijk uitgaansgebied dat, naast veel eet- en drinkgelegenheden, de grootste concentratie van theaters, bioscopen en (muziek)podia kent. In de avond en nacht ontstaat er in dit horecaconcentratiegebied een spanning tussen bewoners en bezoekers.

In dit centrumgebied liggen ook de Weteringbuurt en de Amstelveld-/Den Texbuurt, die een sterkere woonfunctie hebben, gemengd met kleinschalige bedrijvigheid en detailhandel en enkele grotere kantoorfuncties.

Het gebouwenbestand van met name de hogescholen is door schaalvergroting en efficiency-operaties sterk in beweging. Daardoor komen er diverse panden langs de grachten vrij.

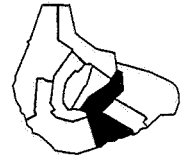
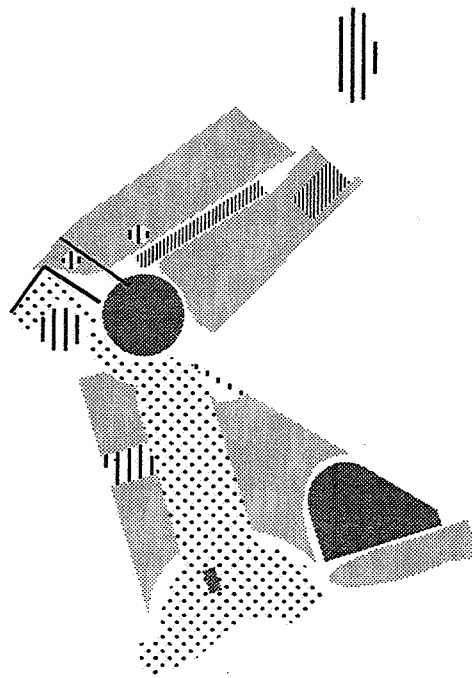
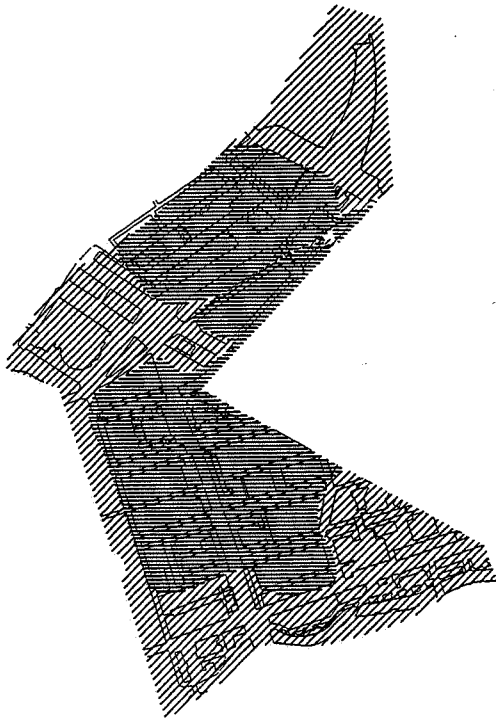
Wat betreft eerstelijnsgezondheidsvoorziening beschikt de binnenstad nog slechts over één ziekenhuis aan de Prinsengracht.

Het aan de Singelgrachtzone grenzende en door toeristen druk bezochte Museumplein, met een aantal van de belangrijkste musea en het Concertgebouw, wordt heringericht. Het Vondelpark, dat als buitenruimte in een grote behoefte voorziet, heeft een ingang aan de Singelgracht.

Langs de Singelgrachtzone en de westelijke zijde van de Vijzelstraat bepalen grote bouwvolumes uit deze eeuw het ruimtelijk beeld.

Beleidsopgave:

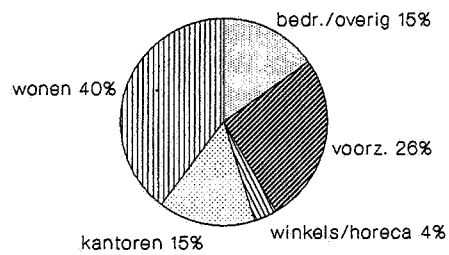
- belemmeringen wegnemen voor kantoorontwikkeling in de grachtengordel;
- langs de Vijzelstraat/-gracht en de Singelgracht toestaan van woningonttrekking ten behoeve van kantoren/bedrijven;
- uitwisselbaarheid tussen wonen en werken mogelijk maken;
- culturele versterking rondom het Leidseplein (en bij het Museumplein);
- toevoeging van openbare functies aan de Singelgrachtzone;
- versterking en kwaliteitsverbetering van toeristische voorzieningen en winkelstructuur;
- behoud van winkellinten;
- stimulering van wonen boven winkels/bedrijven in winkelgebied ter verbetering van leefbaarheid;
- uitwerking van de functie van het Prinsengrachtziekenhuis, met name ten behoeve van de eerste lijn;
- invulling van vrijkomende onderwijspannen; invulling/verbetering van het woningbestand, de veiligheid en het buurtbeheer in de Weteringbuurt en de Amstelveld-/Den Texbuurt;
- vernieuwing en verdichting langs de oostzijde van de Vijzelstraat en de Singelgracht mogelijk; conserverend ruimtelijk beleid voor het overige gebied;
- aandacht voor (ruimtelijke) aansluiting binnenstad–stadsdelen;
- hoge eisen aan openbare ruimte;
- water-/oevergebruik en waterverkeer reguleren;
- intensieve zorg voor veiligheid, openbare orde en handhaving, met name rondom het Leidseplein;
- inzet van stadswachten;
- beheerregime: schoonhouden, streng toezicht en handhaving met betrekking tot publieksfuncties/horeca;
- beheersing van de overlast, veroorzaakt door randgroepen, met name rondom het Leidseplein;
- parkeer- en beheerregime, gericht op zakelijke functies, met aandacht voor de woonfunctie van de Wetering- en Amstelveld-/Den Texbuurt.

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 1.126.680 m²

Hoofdfuncties: wonen en kantoren

Nevenfunctie: onderwijs, markt en andere voorzieningen

Aantal inwoners: 7.630

Aantal werkzame personen: 9.990

Bezoekersaantallen per jaar: Muziektheater 216.000 #, Carré 332.000 #, Rembrandthuis 132.000 *, Joods Historisch Museum 94.000 *, Gassan Diamonds 250.000 (in 1992).

6. Waterlooplein, Valkenburg/Rapenburg/Uilenburg en Weesperbuurt.

De Weesperbuurt en de zogenaamde VaRa-strook (Valkenburg-Rapenburg) kennen een sterke menging van wonen en werken.

Het Waterlooplein e.o. is een centrumgebied: rondom de Stopera (werken en uitgaan) en de Waterloopleinmarkt zijn belangrijke culturele voorzieningen gevestigd. Een onderwijscluster voor de Hogeschool voor de Kunsten is gepland op en rond het Mr. Visserplein. Ook hier bestaat er een druk op de leefbaarheid door de aanwezigheid van randgroepen.

Aan de Singelgracht (centrumgebied) zijn diverse grootstedelijke onderwijsvoorzieningen gelegen: de Rijksacademie voor de Beeldende Kunsten, de universiteit op het Roeterseiland en de Hogeschool voor Economische Studies (HES) op het Weesperplein. Kantoren zijn hoofdzakelijk gevestigd vanaf de Singelgracht, langs de radiaal Weesperstraat tot en met het stadhuis (kerngebied voor kantoren). De kantoorontwikkeling in de Weesperstraat is nagenoeg voltooid. Aan weerszijden hiervan komt wonen gemengd met bedrijvigheid voor. Het gebied is goed bereikbaar met de auto en het openbaar vervoer. Aan de Amstel ligt Carré, dat is vernieuwd.

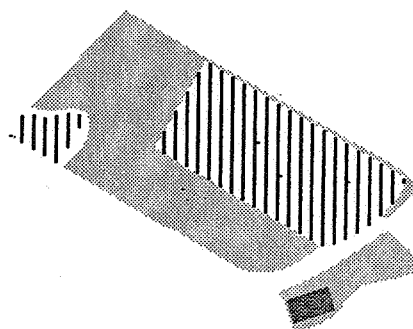
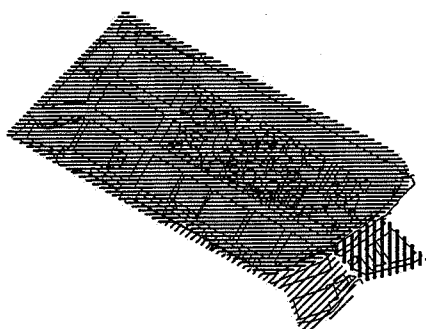
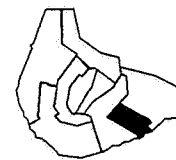
Op de IJ-tunnel is het nationaal museum voor wetenschap en techniek gepland.

De slechts ten dele uitgevoerde verkeersverbeteringen uit de jaren vijftig worden wegens veranderde opvattingen weer omgebogen door bebouwing van het Mr. Visserplein en de VaRa-strook. Langs de Valkenburger-/Rapenburgerstraat zullen woningen, gecombineerd met voorzieningen, bedrijven en kantoren worden ontwikkeld. De bestaande westzijde van de Valkenburger-/Rapenburgerstraat is bestemd voor bedrijven; langs de rand van het gebied aan de Prins Hendrikkade zijn stedelijke voorzieningen en bedrijfsontwikkelingen mogelijk. Uilenburg heeft vooral het karakter van een (gemengde) woonbuurt, waarin zich nog enkele stadsvernieuwingslocaties bevinden.

Dit deelgebied kent een grote ruimtelijke dynamiek; een nieuw stedelijk beeld ontstaat in de corridor Weesperstraat–VaRa-strook.

Beleidsopgave:

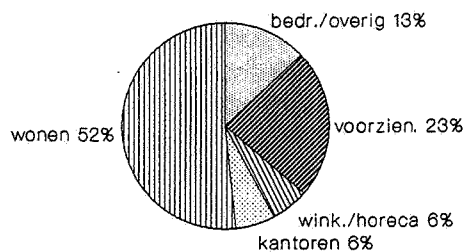
- afronding van de stadsvernieuwing, met name op Uilenburg;
- invulling/verbetering van de bestaande woningvoorraad in de Weesperbuurt;
- bijdrage aan de woningproductie, met name langs de VaRa-strook;
- voorwaarden voor kantoorontwikkeling scheppen langs de radiaal Weesperstraat en toestaan van woningonttrekking ten behoeve van kantoren/bedrijven;
- kantoorontwikkeling/toevoeging van openbare functies aan de Singelgrachtstrook;
- ontwikkeling Prins Hendrikkade stimuleren;
- concentratie onderwijsvoorzieningen uitbouwen op het Roeterseiland en het Mr. Visserplein;
- aanhelen van de verstoorde stadsstructuur bij het Mr. Visserplein en de VaRa-strook;
- verdichting bij het Weesperplein en het Roeterseiland mogelijk;
- intensivering/schaalvergroting beperkt mogelijk aan Singelgracht;
- hoge eisen aan openbare ruimte;
- veiligheid en beheersing van overlast, veroorzaakt door randgroepen, met name rondom het Waterlooplein en in en om metrostations;
- inzet van stadswachten;
- verkeer en parkeren reguleren; gemengd gebruik van parkeervoorzieningen (bewoners/ondernemers/bezoekers).

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 300.600 m²

Hoofd functie: wonen

Nevenfuncties: winkels, horeca en recreatieve functies

Aantal inwoners: 2.405

Aantal werkzame personen: 1.300

Bezoekersaantallen per jaar: Artis 1.113.000 #, waarvan 539.000 kaarthouders, Zoölogisch Museum 177.000 (in 1990), Hortus Botanicus 60.000 *, bioscoop Desmet 75.000 bezoekers⁵ (in 1991), Tropenmuseum 203.000 *.

⁵ Bron: bioscoop Desmet

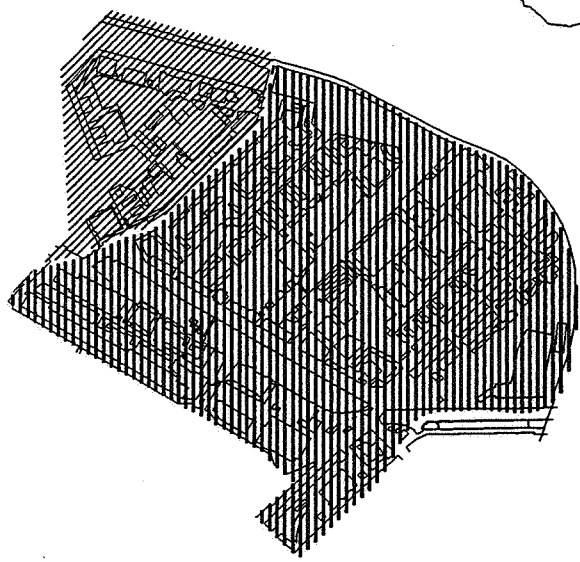
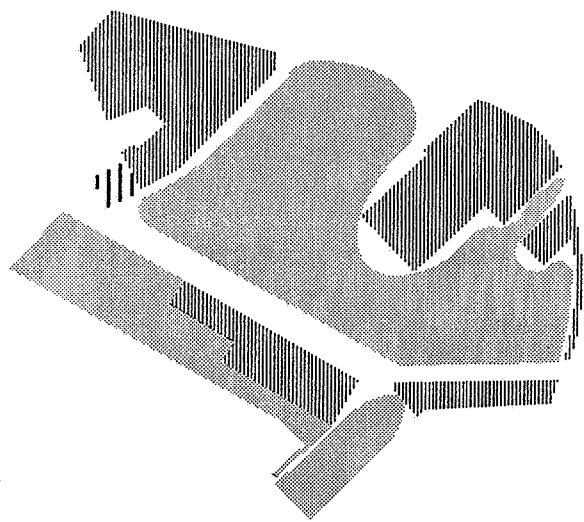
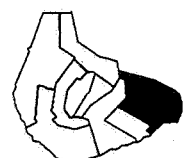
7. Plantagebuurt.

Dit gebied heeft een woonfunctie, gecombineerd met kleinschalige bedrijvigheid en kantoren, en een aantal grootstedelijke functies, te weten: Artis, de Hortus Botanicus en enkele educatieve functies op het gebied van natuur en milieu. De ontwikkeling van de Groene Plantage en de uitbreiding van Artis sluiten hierbij aan. Het gebied is een zwerfzone voor toeristen. De rustige 19de-eeuwse karakteristiek en sfeer dienen behouden te blijven.

De buurtvoorzieningen worden als onvoldoende beschouwd.

Beleidsopgave:

- onderhoud en verbetering van het woningbestand;
- evenwicht bewaren in functiemenging;
- verbetering van aanbod buurtvoorzieningen;
- ondersteuning van onderwijs en toeristisch/recreatief programma (onder andere uitbreiding van Artis);
- "groene" karakter versterken;
- conserverend ruimtelijk beleid en behoud van de 19de-eeuwse sfeer;
- hoge eisen aan openbare ruimte;
- actiegebied sociale vernieuwing/buurtbeheer;
- verkeersdruk beperken/reguleren;
- parkeerregime gericht op bezoekers/bewoners.

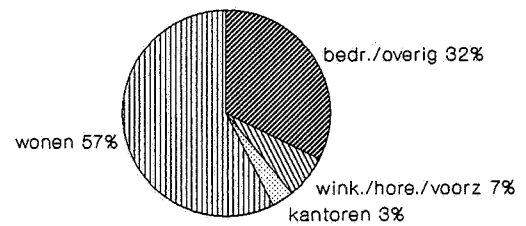

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publieksgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 915.850 m2

Hoofd functie: wonen
 Nevenfuncties: bedrijven, winkels, kantoren en horeca
 Aantal inwoners: 10.760
 Aantal werkzame personen: 2.940
 Bezoekersaantallen per jaar: Scheepvaartmuseum 205.000 *

8. Kadijken, oostelijke eilanden en Oranje Nassaukazerne.

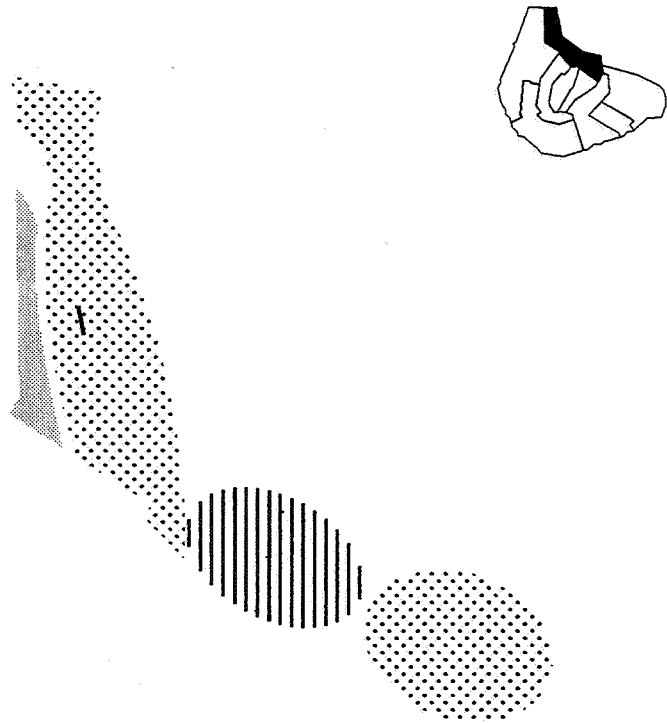
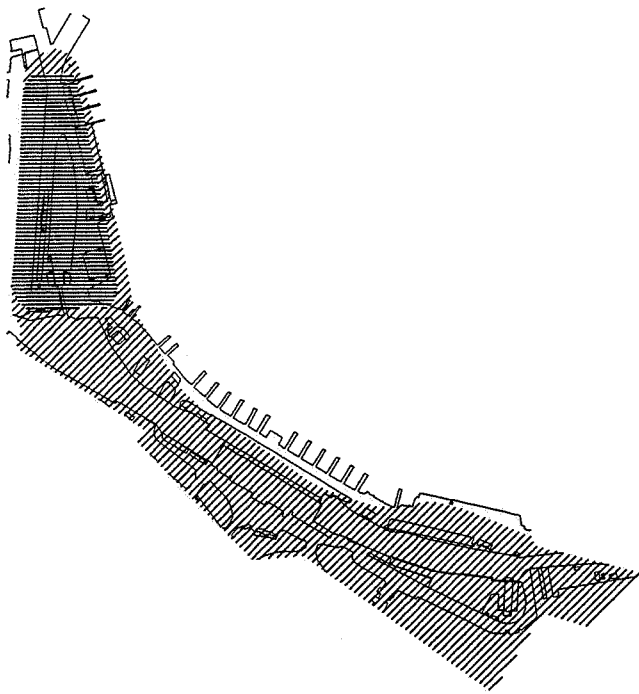
De oostelijke eilanden en de Oranje Nassaukazerne e.o. zijn woongebieden met slechts enkele buurtvoorzieningen en één groot bedrijventerrein (Oostenburg). Het behoud van deze enige bedrijvenlocatie van omvang (in de binnenstad) zal worden gewaarborgd. Buurtvoorzieningen worden als onvoldoende beschouwd.

Het voormalig Van-Gend-en-Loosterrein zal worden bebouwd met woningen, buurtvoorzieningen en bedrijven. De Kadijken is een woongebied, gemengd met kleinschalige bedrijven. Omvangrijke woningproductie zal nog plaatsvinden in de gebieden Kadijken-oost en Czaar Peterbuurt-oost.

Mocht het Marine Etablissement in de toekomst vrijkomen, dan dient er een weloverwogen beslissing te worden genomen over de toekomstige bestemming, die in relatie met de ontwikkeling van het Oosterdok (zie deelgebied 9) en de aanwezigheid van het Scheepvaartmuseum moet worden bekeken en recht doet aan deze strategische locatie.

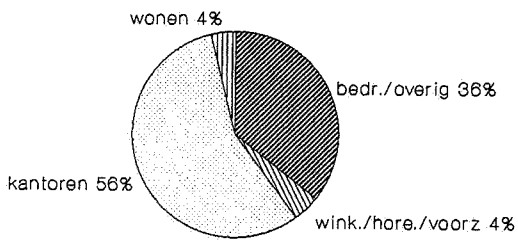
Beleidsopgave:

- voortgang van de stadsvernieuwing;
- voortgang van de woningproductie;
- behoud van het sociale deel van de woningvoorraad voor de lagere inkomensgroepen;
- mengingskarakteristiek ('kleur') behouden;
- kleinschalige bedrijvigheid stimuleren;
- extra aandacht voor buurt- en welzijnsvoorzieningen;
- in de Czaar Peterbuurt-oost en op het Marine Etablissement is ruimtelijke verdichting mogelijk;
- inrichting van openbare ruimte buurtgericht;
- beheerregime toegesneden op de woonfunctie;
- actiegebied sociale vernieuwing/buurtbeheer;
- parkeerregime toegesneden op bewoners/kleine ondernemers.

- primaire woongebieden
- woongebieden met centrumfuncties
- centrumgebieden

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publiekgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca kernwinkelapparaat
- bedrijven

Totaal vloeroppervlak: 230.020 m²

Toekomstig vloeroppervlak: P.M.

Hoofd functie: kantoren
 Nevenfuncties: winkels en horeca
 Aantal inwoners: 290
 Aantal werkzame personen: 6.160

9. IJ-oever.

De ontwikkeling van de IJ-oever tot een geïntegreerd woon/werkgebied is een logisch gevolg van het ruimtelijk, economisch, milieu- en verkeers- en vervoerbeleid. Het Centraal Station als het belangrijkste openbaar-vervoerknooppunt van Amsterdam en de regio wordt maximaal benut, zeker wanneer het netwerk naar agglomeratie en regio (Noord-Zuidlijn en Oost-Westlijn/ringlijn) wordt uitgebreid. Realisering van de rail- en weg-infrastructuur garandeert een optimale ontsluiting. Te zamen met de bijzondere locatietekenen betekent de ontwikkeling van de zuidelijke IJ-oever een krachtige impuls voor de (binnen)stad. Met name functionele toevoegingen die wat betreft aard in de binnenstad thuishoren, maar daar wat betreft schaal geen ruimte kunnen vinden, dienen een plaats te krijgen langs de IJ-oever. In de onmiddellijke omgeving van het Centraal Station zijn grootstedelijke publieke voorzieningen geprojecteerd; kantoren concentreren zich op de oost- en westzijde van het Stationseiland, en meer naar buiten toe zijn gemengde woon- en werkgebieden gepland.

Tevens zijn verschillende waterfuncties opgenomen; onder meer wordt toeristisch-recreatief gebruik van het Oosterdok als "waterpark" bevorderd door toevoeging van nieuwe elementen aan het bestaande gebruik. Tijdelijk gebruik van het gebied door middel van evenementen of bij voorbeeld culturele manifestaties zal worden gestimuleerd, zodat het gebied reeds nu zijn waarde voor de stad kan bewijzen. Aan de Westerdoksdijk is de IJ-markt gerealiseerd.

Door middel van de corridors zal de aanhechting met de bestaande binnenstad worden verzorgd.

De ontwikkeling van de IJ-oever zal voor grote veranderingen zorgen in dit gebied, waardoor het niet meer louter als werk- en doorgangsgebied kan worden getypeerd, maar bij het binnenstadsmilieu wordt betrokken. Dagelijks verwerkt het Centraal Station 125.000 reizigers; door "Rail 21" en de komst van de hogesnelheidslijn zal dit aantal in 2005 verdubbeld zijn. In combinatie met de vernieuwing en uitbreiding van het stedelijk en regionaal railvervoer en de eventuele realisatie van een ondergronds busstation zal de realisatie van de openbaar-vervoerknoop de situatie rond het Centraal Station voor enkele jaren bepalen, uitmondend in een versteviging van de positie van het Centraal Station en het aanbod van openbaar-vervoer-voorzieningen.

Voor reizigers dienen veiligheid en omgevingskwaliteit te worden gewaarborgd.

Beleidsopgave:

- versterking van de binnenstadsfuncties;
- aansluiting op binnenstadsmilieu;
- menging van functies;
- voorwaarden voor gewenste functionele ontwikkeling scheppen;
- ruimte voor grootstedelijke voorzieningen (cultuur en onderwijs);
- bijdrage woningproductie, met name op het Westerdokseiland;
- stimuleren van tijdelijke voorzieningen;
- schaalvergroting en verdichting van het gebruik van ruimten;
- sterke verbetering van en hoge eisen aan openbare ruimte (inclusief het Open Havenfront);
- ruimtelijke aansluiting met aangrenzende gebieden;
- intensieve zorg voor veiligheid en verblijfsklimaat rondom/in het Centraal Station;
- integratie/inpassing nieuwe infrastructuur/openbaar-vervoervoorzieningen;
- realisatie openbare-vervoerknoop op/onder het CS-eiland;
- zorg voor veiligheid en leefbaarheid tijdens bouwwerkzaamheden en in het algemeen;
- in samenhang met inpassing van nieuwe infrastructurele voorzieningen een ingrijpende verbetering van de openbare ruimte bewerkstelligen;
- nieuwe werkgelegenheid, tijdens en na realisatie van plannen, maximaal ten goede laten komen aan Amsterdamse werkzoekenden.

Hoofdstuk 3. Voornemens en instrumenten.

3.1. Inleiding.

Een uitgebreide beschouwing van het bestaande binnenstadsbeleid, zoals die in deel II van dit beleidsplan is opgenomen, leert dat er veel en in principe genoeg beleid is, of in ontwikkeling is, als uitwerking van de hoofddoelstellingen voor de binnenstad en de relaties hiertussen.

Het komt veeleer aan op de afstemming, de uitvoering en de handhaving van dat beleid. De in dit beleidsplan weergegeven samenhang in het binnenstadsbeleid moet trefzekere keuzen mogelijk maken en de consistentie in de uitvoering van het beleid kunnen vergroten. Daarin speelt de in het vorige hoofdstuk beschreven gebiedsdifferentiatie een belangrijke rol. Het biedt de mogelijkheid om greep te houden op spanningen die zich voordoen tussen verschillende functies en gebruikers en daarbij beargumenteerde keuzen te maken. Het onderscheid tussen deelgebieden in de binnenstad, met als primaire invalshoek dat tussen woon- en centrumgebieden, zal daarom meer richtinggevend worden voor de formulering en uitvoering van beleid. In dit beleidsplan wordt dit met name aan de orde gesteld voor het ruimtelijk beleid, het horecabeleid, het verkeersbeleid en de aanpak van beheer en toezicht in de openbare ruimte, maar ook op andere beleidsterreinen zal het onderscheid tussen deelgebieden een belangrijker rol gaan spelen, zoals bij het bepalen van de opgaven op het terrein van stadsvernieuwing en volkshuisvesting en van milieukwaliteitseisen.

Naast de gebiedsdifferentiatie zijn er nog twee belangrijke uitgangspunten te onderscheiden in de grondslag van het binnenstadsbeleid. Hierbij gaat het achtereenvolgens om de handhaving van regelgeving en om het voorzien in een goed investeringsklimaat ter versterking van de rol van particulier initiatief bij gewenste vernieuwingen.

De laatste paragrafen van dit hoofdstuk bevatten concrete aanbevelingen en instrumenten, die al grotendeels zijn opgenomen in bestaand of voorgenomen beleid. Afsluitend wordt ingegaan op de relatie met de begroting en op de communicatie met maatschappelijke partners.

3.2. Twee uitgangspunten bij het afstemmen en uitvoeren van beleid.

1. Handhaving.

Het handhavingsvraagstuk vraagt in de binnenstad bijzondere aandacht, gelet op het zeer intensieve en diverse gebruik van de ruimte. Het overtreden van regels gaat veelal direct ten koste van andere gebruikers, en ook ander beleid. Het niet optreden tegen overtredingen wordt al gauw opgevat als gedogen en leidt in sommige gevallen tot massale navolging en dus massale overtreding. Goede en werkbare instrumenten verliezen hun werking in situaties waar de regels op grote schaal niet worden nageleefd. Wat dit betreft is het zaak een scherp onderscheid te maken tussen het beleidsmatig tot op zekere hoogte gedogen van bepaalde verschijnselen (zoals bij voorbeeld prostitutie en coffeeshops) en situaties waarin onbedoeld niet voldoende handhaving plaatsvindt. De binnenstad kent wat dit betreft een bijzondere problematiek, bij voorbeeld ten aanzien van horeca-overlast, beheer van openbare ruimte, bescherming van het stadsbeeld en openbare orde en veiligheid.

Beleid en regelgeving.

Het naleven van regels is een zaak van overheid én burgers, waarbij het de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid is om regelgeving aan te laten sluiten bij de maatschappelijke realiteit. Handhaving is hiervan het sluitstuk. Het is dan ook van groot belang dat regelgeving uitvoerbaar en handhaafbaar is. Het instrumentarium van de gemeente moet hierop zijn toegesneden. Daaraan wordt gewerkt voor wat betreft verbetering van het juridisch-planologisch instrumentarium (bestemmingsplannen, leefmilieuverordeningen), herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), het reclame- en het horecabeleid en verbetering van het beheer van de openbare ruimte. Wanneer nieuw beleid van kracht wordt, moet van meet af aan duidelijk zijn hoe (en dat) uitvoering en handhaving zullen plaatsvinden, bij voorkeur aan de hand van een uitvoerings- en/of beheerplan. Goede samenwerking tussen de handhavende instanties is daarbij een voorwaarde. Daarnaast zal vaker gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om een op één terrein gerichte toezicht- en handhavingscampagne uit te voeren om daarmee als overheid verloren terrein terug te winnen. Hiervoor dient een heldere prioriteitstelling plaats te vinden. Recente ervaringen met de sluitingstijden van horeca en het parkeerbeheer tonen aan dat een dergelijke aanpak vruchten afwerpt, mits consistent uitgevoerd.

In de handhaving van juridisch-planologische regels en bouwvoorschriften heeft het Handhavingsteam al enige jaren een belangrijke plaats, waar het gaat om het gecoördineerd optreden tegen ongeoorloofde gebruiksveranderingen en bouwen zonder of in afwijking van een vergunning.

Toezicht en handhaving in de openbare ruimte.

Een groot aantal gemeentelijke diensten en afdelingen houdt zich bezig met beheertaken en handhaving van regels in de openbare ruimte. Hierdoor heeft de burger te maken met vele ambtenaren (al dan niet in uniform) met verschillende taken en bevoegdheden. Dit kan tot onduidelijkheden leiden. Bovendien is de samenwerking en afstemming bij de uitvoering van het werk niet op alle niveaus voldoende. Er wordt daarom gewerkt aan een bundeling van taken op het gebied van openbare orde en veiligheid enerzijds en die met betrekking tot beheer, onderhoud en handhaving van regelgeving in de openbare ruimte anderzijds. Daarnaast zullen voor de uitvoering van de taken op buurtniveau samenwerkingsverbanden (ook met belanghebbenden) worden geschapen. Dit zal leiden tot een helderder situatie voor de burger en tot een toegankelijker en efficiënter dienstverlening. Evenals bij de criminaliteitsbestrijding door de Politie ligt de prioriteit hier bij de op straat "zichtbare handhaving".

2. Investeren en samenwerken.

De gemeente heeft in de binnenstad relatief beperkte mogelijkheden om gewenste ontwikkelingen tot stand te brengen, omdat er veel particulier eigendom is en het toch veelal particulier initiatief is dat moet zorgen voor vernieuwing. Als investeringsmilieu hoeft de binnenstad zich nauwelijks te bewijzen. Toch moet een goed investeringsklimaat voor particulieren steeds meer als een voorwaarde worden gezien voor het op gang krijgen en houden van vernieuwingen. Op veel terreinen treedt een kwalitatieve achteruitgang en vervlakking van het binnenstadsmilieu op, terwijl de gemeentelijke middelen voor bij voorbeeld stadsvernieuwing en monumentenzorg sterk gaan teruglopen. Ook voor bepaalde gebieden bestaat reden tot zorg en is een gerichte en selectieve inzet van gemeentelijke middelen onontbeerlijk om particuliere

investeringen te stimuleren. De poging om in het noordelijke deel van de binnenstad te komen tot een publiek-private aanpak heeft weinig opgeleverd. Het leert dat de gemeentelijke opgave vooral is: een goede voeling met "de markt" te houden, met investering van eigen middelen gewenste ontwikkelingen zichtbaar te maken en te stimuleren, en particuliere projecten daarbij actief te begeleiden, gericht op het maatschappelijk rendement. Met de mogelijkheid om te investeren in verbetering van de openbare ruimte beschikt de gemeente zelf over een belangrijke sleutel voor vernieuwingsprocessen.

Het is in de eerste plaats nodig dat het gemeentelijk apparaat een goede service en begeleiding biedt aan particuliere initiatieven, die passen binnen het beleid. Daarvoor zijn duidelijkheid in beleid en een heldere regelgeving en besluitvorming voorwaarden. Er zal in de komende jaren sterker en met creativiteit gaan worden ingezet op de middelen die de gemeente heeft om particuliere investeringen te bevorderen en de eigen voorwaardenscheppende en dienstverlenende rol te versterken.

Er zal daarnaast actief gezocht blijven worden naar mogelijkheden voor het stimuleren van particuliere investeringen, gericht op revitalisatie van gebieden, woningproductie en economische vernieuwing. Het gaat om het zoeken van werkwijzen voor een gezamenlijke aanpak van problemen en locaties vanuit een gezamenlijk belang. Soms zullen gemeentelijke middelen strategisch moeten worden ingezet om particuliere investeringen op gang te brengen, soms zal van particulieren een inspanning worden gevraagd om door hen gewenste verbeteringen en ontwikkelingen ook tot stand te kunnen brengen.

Bestaande voorbeelden hiervan zijn het herstel van de Zeedijk, het project Wonen boven bedrijven, de convenanten met eigenaren en winkeliers in het stadshart en de aanpak van het Leidseplein. De verbetering en de profilering van economisch vitale gebieden, zoals kernwinkelgebied, kerngebieden voor kantoren en uitgaansgebieden, zullen alleen maar kunnen lukken in samenwerking met particuliere partijen. Een integrale en gebiedsgerichte aanpak moet daarbij uitgangspunt zijn.

3.3. Instrumentele uitwerking.

Versterking centrumpositie/ontwikkeling centrumfuncties.

1. De centrumpositie van de binnenstad zal een meer expliciet onderdeel worden van de ruimtelijke strategie voor ontwikkeling van de regio, met de Noord-Zuidlijn als een belangrijk structurerend element in relatie tot de binnenstad. De plaats van de binnenstad in het ruimtelijk ontwikkelingsbeeld van de stad, de daarbij gewenste spreiding en ontwikkeling van centrumfuncties en het begrip "centrumpositie" zullen in de eerste plaats worden uitgewerkt in het ontwerp-Structuurplan 1994 (en in het Intergemeentelijk Structuurplan). Dit zal ook voor de binnenstad taakstellend en operationeel moeten zijn, in samenhang met het Programma voor de Ruimtelijke Vernieuwing.

Hierbij dient ook de ruimtelijke strategie ten aanzien van de vestiging van belangrijke onderwijs- en cultuurfuncties en de eigen huisvesting van het gemeentelijk apparaat te worden betrokken.

(Portefeuille Ruimtelijke Ordening).

2. Nu duidelijk is dat de realisatie van de eerste fase van de Noord-Zuidlijn doorgaat, is er een belangrijke beleidsopgave ontstaan. In de ruimtelijke strategie ten aanzien van bereikbaarheid en ontwikkeling van de binnenstad gaat het om een kernproject. De dynamiek die hiervan het gevolg zal zijn, vormt een belangrijk aandachtspunt in het ruimtelijk en investeringsbeleid voor de komende jaren, ook

al in de periode vóór realisatie: welke ruimtelijk-economische effecten zijn gewenst, hoe dient de omgeving van stations zich te ontwikkelen en welke grenzen dienen eraan gesteld te worden? In de komende jaren zal hierover beleidsvorming plaatsvinden, gericht op sturing van de gewenste effecten, vooruitlopend op de opening in (naar verwachting) 1998. Hierbij vormen juridisch-planologische instrumenten het eerst aangewezen middel.
(*Portefeuilles Ruimtelijke Ordening/Verkeer*).

In de strategie ten aanzien van centrumfuncties in de binnenstad zal een aantal onderwerpen/gebieden in het bijzonder aandacht krijgen (punten 3 tot en met 8).

3. Ontwikkeling van het centrale deel van de IJ-oeveren ter versterking van de binnenstad en ter benutting van ruimtelijke mogelijkheden, openbaar-vervoerpotenties en kansen om, in combinatie met het binnenstadsmilieu, tot een hoogwaardig centrumgebied te komen.
(*Portefeuille IJ-oeveren*).
4. Het stimuleren en behouden van kantoorwerkgelegenheid in de binnenstad, met speciale aandacht voor de aangewezen kerngebieden.
(*Portefeuilles Ruimtelijke Ordening/Economische Zaken*).
5. De versterking en kwalitatieve verbetering van het stadshart/kernwinkelgebied wordt krachtig voortgezet (Stadshartproject en convenanten) en ondersteund (grotere revitaliseringsprojecten).
(*Portefeuilles Beheer Openbare Ruimte/Economische Zaken/Ruimtelijke Ordening*).
6. Het actief meewerken aan de (her)vestiging van belangrijke culturele en onderwijsfuncties in of nabij de binnenstad en het geven van ruimtelijke sturing hieraan.
(*Portefeuilles Ruimtelijke Ordening/Cultuur*).
7. Revitalisatie van het noordelijke deel van de binnenstad, in samenhang met de ontwikkelingen aan het IJ, waar mogelijk in samenwerking met particuliere partijen.
(*Portefeuille Binnenstad*).
8. Uitbreiding van het toeristisch-recreatief areaal aan de noordrand van de binnenstad (achter het Centraal Station en rond het Oosterdok). Het toeristisch-recreatief programma in de oostelijke binnenstad en bij het Oosterdok zal worden versterkt en uitgebouwd.
(*Portefeuilles Economische Zaken/Ruimtelijke Ordening/IJ-oeveren*).
9. In het toerismebeleid zal in samenwerking met toeristische organisaties aandacht worden gegeven aan een beheerste groei van het toerisme, in de eerste plaats via een doelgroepenbeleid, gericht op kwalitatieve verbetering van het culturele en voorzieningenaanbod, bevordering van verblijfstoerisme en spreiding buiten het seizoen.
(*Portefeuille Economische Zaken*).
10. Met prioriteit zullen verouderde bestemmingsplannen stelselmatig herzien gaan worden, met de volgende doelen:
 - een vereenvoudiging van de methodiek van bestemmen die gericht is op:
 - grotere flexibiliteit, onder meer om belemmeringen weg te nemen voor de ontwikkeling van werkfuncties, de uitwisselbaarheid tussen wonen en werken te vergroten en daarmee de eenzijdige bescherming van de woonfunctie te verlaten;
 - het aan banden leggen van ongewenste ontwikkelingen;

- vergroting van handhavingsmogelijkheden en mogelijkheden om bepaalde categorieën functies (verschillende typen horeca- en baliefuncties, seksfuncties, wisselkantoren e.d.) tegen te gaan.

De methodiek van globale eindplannen (zonder uitwerkingsplicht) met een beschrijving in hoofdlijnen is hiervoor in principe geschikt;

- tegelijk met deze herzieningsoperatie ook stadsbeeldplannen te ontwikkelen voor deelgebieden en onderdelen hiervan in te passen in nieuwe bestemmingsplannen c.q. de beschrijving in hoofdlijnen;
- het gebruik van water en oevers systematisch te regelen.

(Portefeuille Ruimtelijke Ordening).

11. De herbestemming van vrijkomende grote panden en locaties zal meer aandacht gaan vragen; daarom zal vorm worden gegeven aan een actieve en gecoördineerde inzet voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van ruimte in de binnenstad. Daarbij geldt een prioriteit voor werkfuncties (met name kantoren), cultuur en onderwijs, in het geval van onderwijspanden in de eerste plaats voor nieuwe onderwijsfuncties of andere gesubsidieerde instellingen.

Hierbij zijn onder meer aan de orde:

- de inzet van het Gemeentelijk Grondbedrijf bij het zoeken van gewenste functies, in het geval van gemeentelijke planontwikkeling en erfpachtuitgifte, maar ook bij particuliere ontwikkeling;
- gericht gebruik van sturingsmogelijkheden via juridisch-planologische instrumenten;
- een nauwe betrokkenheid van monumentenzorg, gericht op het zoeken van bij individuele monumenten passende gebruikers.

(Portefeuille Binnenstad).

12. Bij de herziening van het woningonttrekkingsbeleid zal de uitwisselbaarheid van wonen en werken worden vergroot door belemmeringen voor de vestiging van met name kantoor- en bedrijfsfuncties weg te nemen. Het instrument van de woningonttrekking zal worden gedifferentieerd naar deelgebieden in de binnenstad.

(Portefeuille Volkshuisvesting).

13. Bij de ambtelijke en bestuurlijke behandeling van grote particuliere bouwprojecten zal vorm worden gegeven aan een betere begeleiding vanuit de gemeente. Er komt een nota herziening bouwberaad, onder meer gericht op een goede organisatie en begeleiding van grote bouwprojecten, al vanaf de initiatieffase, teneinde een consistente en meer doortastende besluitvorming mogelijk te maken en daardoor de dienstverlening aan initiatiefnemers te verbeteren. Dit moet er tevens voor zorgen dat (stedebouwkundige en andere) randvoorwaarden tijdig worden meegegeven en er een goede afstemming plaatsvindt tussen welstand, monumentenzorg en stedebouwkundige toetsing.

(Portefeuilles Volkshuisvesting/Ruimtelijke Ordening).

Wonen/stadsvernieuwing.

Er vindt in 1993 een uitwerking plaats van de mogelijkheden en wenselijkheden voor woningproductie in de gehele binnenstad, gegeven een taakstelling van 1000 woningen per jaar tot en met het jaar 2000. Deze taakstelling gaat gepaard met teruglopende gemeentelijke middelen en een grote interesse bij particulieren om te bouwen in de binnenstad.

Voortzetting van het vernieuwingsproces is veel meer dan tot nu toe een particuliere opgave aan het worden en gericht op het benutten van marktpotenties. Dit vraagt van het gemeentelijke apparaat een koerswijziging. Ook bij particuliere woningproductie

blijft de noodzaak bestaan tot het actief aanleveren van locaties, alleen al met het oog op de vaak hoge bodemsaneringskosten; daarom zullen ook hiervoor gemeentelijke middelen ingezet blijven worden, met als doel maximalisatie van grondopbrengsten.

In de in de loop van 1993 te presenteren uitwerking van dit onderdeel van het beleidsplan wordt aangegeven:

- welke woningbouwpotentie nog aanwezig is in de gehele binnenstad;
- welke gemeentelijke kosten verbonden zijn aan realisatie;
- een mogelijke verdeling over de verschillende financieringscategorieën;
- de organisatorische veranderingen die nodig zijn om een dergelijke woningbouwtaakstelling te realiseren.

De menging van goedkope en dure woningen is gewenst, omdat daarmee de binnenstad een toegankelijk woonmilieu vormt voor zowel draagkrachtigen als minder draagkrachtigen. Ondanks de nadruk op de marktsector is het nodig en wenselijk om ook bij nieuwbouw de sociale huursector niet uit te sluiten. Hiertoe is in de nog te ontwikkelen plannen van enige omvang gerekend met een aandeel sociale huurwoningen.

Tevens zal worden ingegaan op de noodzaak om het goedkope deel van de bestaande woningvoorraad in de binnenstad te verbeteren en te behouden voor de minder draagkrachtigen.

Daarnaast dient aparte aandacht te worden besteed aan de prijsontwikkeling in de bestaande voorraad en vooral aan de beheersing daarvan. De uitgangspunten uit de Nota Wonen naar wens kunnen zo worden vertaald dat, naarmate de produktie verschuift naar de duurdere sectoren, een beheerste ontwikkeling van de huren in de bestaande voorraad van belang is. Ook in het kader van het op doorstroming gerichte beleid gaat hier de aandacht naar uit.

Over de uitwerking van dit onderdeel van het beleidsplan zal afzonderlijk maatschappelijk overleg plaatsvinden.

(Portefeuilles Volkshuisvesting/Stadsvernieuwing/Grondzaken).

In 1993 vindt een onderzoek plaats naar de mogelijkheden om betaalbare atelier-ruimte en ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid te behouden dan wel te creëren.
(Portefeuille Volkshuisvesting).

Om de projectmatige aanpak van Wonen boven bedrijven een nieuwe impuls te geven, is een werkgroep ingesteld onder voorzitterschap van oud-wethouder Schaefer. Deze werkgroep zal zich richten op het zoeken van creatieve manieren om het wonen boven bedrijven rond de Kalverstraat en de Nieuwendijk te stimuleren.
(Portefeuille Volkshuisvesting).

Waarborgen van de kwaliteit van het historische stadsbeeld.

1. De financiële situatie en verschuivende accenten in de Monumentenzorg komen aan de orde in de Nota Monumentenzorg in Amsterdam. Wat betreft de binnenstad geldt een prioriteit voor het opstellen van een plan van aanpak voor bedreigde woonhuismonumenten, uitgaande van een aanpak binnen vijf jaar, het zoeken van alternatieve financieringsmogelijkheden (meer doen met minder geld), het werken op basis van historisch-morfologisch onderzoek, in samenhang met de opstelling van stadsbeeldplannen, en aan oplossingen voor problematische locaties in het noordelijke deel van de binnenstad.

(Portefeuilles Monumentenzorg/Ruimtelijke Ordening).

2. Zo nodig, zullen bestemmingsplannen worden aangepast om de in voorbereiding zijnde aanwijzing tot beschermd stadsgezicht uit te werken; dit gebeurt in samenhang met de reeds genoemde herzieningsoperatie van bestemmingsplannen en inpassing van stadsbeeldplannen; de stadsbeeldplannen moeten gaan functioneren als samenhangende en richtinggevende ruimtelijke kaders voor welstandstoezicht, monumentenzorg, de opstelling van stedenbouwkundige randvoorwaarden en inrichting van de openbare ruimte.

(Portefeuilles Ruimtelijke Ordening/Volkshuisvesting).

3. Er zal beleid worden ontwikkeld voor de inrichting van de openbare ruimte als onderdeel van het stadsbeeld, gericht op de bevordering van continuïteit en (stedenbouwkundige) samenhang in inrichting en beheer van te onderscheiden deelgebieden. Mede hierom zal over de Nota Visie op de herinrichting van de openbare ruimte in de Amsterdamse binnenstad van de Dienst Ruimtelijke Ordening binnenkort concrete besluitvorming plaatsvinden.

(Portefeuilles Ruimtelijke Ordening/Beheer Openbare Ruimte).

4. In het stedenbouwkundig beleid geldt het principiële uitgangspunt, dat bouwhoogten zich moeten voegen in het bestaande stadsbeeld, zoals ook is vastgelegd in bestemmingsplannen en de Bouwverordening, en dat beperkte verdichting van ruimtegebruik mogelijk moet zijn binnen de hiermee gestelde grenzen.

In uitzonderlijke gevallen kan worden besloten een, in vergelijking met het bestaande stadsbeeld, grotere bouwhoogte toe te staan, maar dit zal altijd gepaard moeten gaan met een zorgvuldige stedenbouwkundige motivatie en afweging per locatie. Een aantal gevoelige gebieden, met een sterke homogene structuur, is hiervan zonder meer uitgesloten (Burgwallen/Nieuwmarkt en grachtengordel/Jordaan/Gouden Reael).

Het nieuwe instrument van de Hoogbouw Effect Rapportage (HER) heeft voor de binnenstad slechts een beperkte betekenis, omdat deze een grens hanteert van 30 meter. Van belang is dat de binnenstad in het Structuurplan de status heeft van "gebied van bijzondere waarde"; de plicht tot het opstellen van een HER (om de invloed op bestaande structuur en omgeving goed te kunnen beoordelen) geldt dan bij bouwvoornemens in of aan de binnenstad met een hoogte van 30 meter of meer. Voor bouwhoogten daaronder geldt, zoals vermeld, de bestaande regelgeving of in voorkomende gevallen de vereiste van een afweging per locatie.

(Portefeuille Ruimtelijke Ordening).

5. Het welstandstoezicht wordt herzien, waarbij integratie van de schoonheidscommissie met de monumentenraad zal plaatsvinden en er een duidelijker relatie zal worden gelegd met stedenbouwkundige planontwikkeling en -toetsing.

(Portefeuilles Volkshuisvesting/Monumentenzorg/Ruimtelijke Ordening).

6. Er is een herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening in voorbereiding, die een groter gewicht toekent aan het uiterlijk aanzien van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte. Ook is met dit doel een herziening van het reclamebeleid in voorbereiding, voor zowel gevel- als buitenreclame, met als inzet: minder, van meer kwaliteit.

(Portefeuilles Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken/Beheer Openbare Ruimte/Volkshuisvesting).

Verbeteren van bereikbaarheid.

1. De realisatie van de Noord-Zuidlijn en de openbaar-vervoerknoop op het Stationseiland is een cruciale opgave in de komende jaren, gericht op een aanzienlijke sprong in het voorzieningenniveau en de kwaliteit van openbaar-vervoervoorzieningen, mede in relatie tot de binnenstad.

(Portefeuilles Verkeer/Ruimtelijke Ordening).

2. De eerste twee stappen uit het Stappenplan voor een autoluwe binnenstad moeten in 1993 en 1994 tot maatregelen op straat leiden. Voor de langere termijn voorziet het plan- en besluitvormingstraject voor het Verkeers- en Inrichtingsplan (stap 3) in een stapsgewijze opbouw van modellen en scenario's met samenhangende maatregelen, op het gebied van parkeren, circulatie en inrichting. Door deze werkwijze is het mogelijk de te nemen maatregelen te differentiëren al naar gelang de gewenste ontwikkeling van deelgebieden of de verschillende doelgroepen (bewoners-, zakelijk en bezoekersparkeren). In de centrumgebieden zullen voorzieningen voor (nood)zakelijk verkeer voorrang krijgen (mede in aansluiting op het kantorenbeleid), in de woongebieden die voor lokale bedrijven en bewoners. Er zal daarbij rekening worden gehouden met de Noord-Zuidlijn, waarvan de bouw mogelijk al in 1995 zal starten.
(Portefeuilles Verkeer/Ruimtelijke Ordening).
3. In het kader van het bevorderen van de bouw van ondergrondse parkeer-voorzieningen is een aantal locaties in het centrumgebied in studie genomen; in grote bouwprojecten wordt het realiseren van openbare parkeergarages bevorderd.
(Portefeuille Verkeer).
4. Er wordt een herziening van de Garageverordening voorbereid die onder meer het openbaar dan wel meervoudig gebruik van nieuwe parkeergarages zal regelen.
(Portefeuille Verkeer).
5. Er zal binnen de financiële mogelijkheden (voor herinrichtingen) uitvoering worden gegeven aan de zogenaamde compensatieregel (bij toevoeging van gebouwde parkeervoorzieningen worden plaatsen op straat opgeheven in een verhouding 1 : 1).
(Portefeuilles Verkeer/Beheer Openbare Ruimte).
6. Er zal een systeem van bewegwijzering en routing worden ontwikkeld om verkeersstromen te geleiden, in samenhang met parkeervoorzieningen.
(Portefeuille Verkeer).
7. De mogelijkheden worden onderzocht van een publiek-private samenwerking op het gebied van parkeren, in de vorm van een parkeerschap.
(Portefeuille Verkeer).
8. Er wordt gewerkt aan het realiseren van nieuwe (bewaakte) fietsenstallingen, als onderdeel van een pakket maatregelen ter verbetering van fietsvoorzieningen.
(Portefeuille Verkeer).
9. Er is een werkgroep Touringcars ingesteld om de problematiek hieromtrent op te lossen in een totaalaanpak, gericht op het terugdringen van parkeren in de binnenstad, onder handhaving van mogelijkheden voor laden en lossen; op korte termijn vinden regulerende maatregelen plaats in het noordelijke deel van het stadshart.
(Portefeuille Verkeer).
10. Er worden regelingen gezocht voor het beter reguleren van verkeerssituaties op het water in samenhang met het terugdringen van overlast.
(Portefeuille Gemeentebedrijven).

Verbeteren van veiligheid en leefbaarheid.

Veiligheid.

1. Er wordt een werkgroep ingesteld die het integraal veiligheidsbeleid voor de binnenstad gestalte moet geven in een veiligheidsplan binnenstad. Deze zal op korte termijn rapporteren (1993). Het is de bedoeling een planmatige integrale

aanpak van bestaand beleid te ontwikkelen. Hiermee bestaat al ervaring in het kader van het Stegenplan en de veiligheidscoördinatie bij buurtbeheer.

De veiligheid van toeristen vormt een aandachtspunt; de mogelijkheden voor meer preventie en toezicht zullen worden aangegeven.

(Portefeuille Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken)

Openbare ruimte.

2. Centrumgebieden stellen andere eisen aan het beheer van de openbare ruimte dan woongebieden. Dat onderscheid zal verder uitgewerkt gaan worden in de Beleidsnota Beheer Openbare Ruimte, die op korte termijn zal verschijnen en die vorm zal geven aan een dubbele strategie (voor woon- en centrumgebieden). Deze nota zal het kader vormen voor het beheerbeleid in de binnenstad. Voor ieder van de vier bestaande rayons zal op basis hiervan een plan van aanpak voor onderhoud, beheer en handhaving worden opgesteld. Daarnaast vindt uitwerking plaats in de vorm van beheerplannen voor een aantal deelgebieden, zoals het Damrak, het Rokin, de Kalverstraat en het Leidseplein. In de woongebieden zal de inzet van beheergroepen in samenwerking met bewoners en corporaties een belangrijke rol krijgen. Hierbij ligt er via vormen van buurtbeheer een belangrijk verband met het veiligheidsbeleid, sociale vernieuwing en wijkopbouwwerk en kan recht worden gedaan aan de specifieke aard en problematiek van buurten. In de centrumgebieden ligt de nadruk meer op de inzet van handhavingsinstrumenten en op strikt beheer en toezicht, in samenwerking met politie en stadswacht. Bij dit alles wordt een nauwere samenwerking met bewoners en ondernemers nagestreefd, met mogelijkheden voor medefinanciering van het beheer door particulieren.

(Portefeuille Beheer Openbare Ruimte).

3. De principiële keuze voor een integrale aanpak van beheer en handhaving in de openbare ruimte vraagt aanpassingen in de ambtelijke organisatie. Hieraan wordt een hoge prioriteit gegeven. Met de besluitvorming over de ambtelijke organisatie voor de binnenstad is bij de Dienst Stedelijk Beheer de eindverantwoordelijkheid gelegd voor de inrichting, het beheer, het onderhoud en de handhaving van de openbare ruimte. Per 1 januari 1995 wordt de Dienst Stadstoezicht ingesteld, waarin de Stadswacht, het parkeerbeheer en de Reinigingspolitie zullen participeren.

In combinatie met de rayoning van het beheer naar vier rayons zal dit de doelmatige inzet van middelen voor reiniging en onderhoud verbeteren, handen en voeten geven aan integraal beheer (doorbreking verkokering) en de toegankelijkheid van het gemeentelijk apparaat vergroten. Door rayongewijze coördinatie zal er meer maatwerk gaan worden geleverd, toegesneden op gebieden en functies, met mogelijkheden om samen te werken met belanghebbenden. Hierbij moet de betrokkenheid van bewoners worden gewaarborgd.

(Portefeuille Beheer Openbare Ruimte).

Mede als uitloei van de aanbevelingen van de Adviescommissie Binnenstad zal op korte termijn worden begonnen met een uitbreiding van het aantal (proef)projecten voor het beheer van de openbare ruimte op buurniveau, in de vorm van samenwerkingsverbanden tussen burgers en ambtenaren. Hierbij wordt voortgebouwd op de ervaringen die met buurtbeheer in het kader van de sociale vernieuwing zijn opgedaan (onder andere de inzet van banenpoolers).

(Portefeuille Beheer Openbare Ruimte/Binnenstad).

4. Over de kwaliteit van de openbare ruimte is een adequate visie neergelegd in de nota, getiteld: Visie op de herinrichting van de openbare ruimte in de Amsterdamse binnenstad. Op basis van een aanvullende beleidsnota zal hierover binnenkort besluitvorming plaatsvinden.
Het Meerjarenprogramma Openbare Ruimte voorziet in mogelijkheden voor sturing en prioriteitstelling bij gemeentelijke investeringen in de openbare ruimte. In de criteria wordt, naast technische noodzaak, ook de samenhang met ander beleid opgenomen. Daarbij zal een zwaar gewicht worden toegekend aan het stadshart en aan maatregelen die direct samenhangen met het de uitvoering van het Stappenplan voor een autoluwe binnenstad. In het algemeen geldt er een voorkeur voor gebiedsgewijze verbetering boven incidentele ingrepen, aansluitend bij de in dit beleidsplan opgenomen gebiedsdifferentiatie.
(Portefeuilles Ruimtelijke Ordening/Beheer Openbare Ruimte).

Milieu.

5. Er wordt gezocht naar een systeem van afvalinzameling dat recht doet aan de eigenheid van de binnenstad en waarmee met een optimaal milieurendement gescheiden wordt ingezameld. Het uitgangspunt hierbij is een integrale benadering van het probleem, met een gebiedsgerichte en naar afvalfractie gedifferentieerde uitwerking.
(Portefeuille Milieu).
6. In 1994 wordt in een Milieubeleidsplan aangegeven welke prioriteiten voor de binnenstad kunnen worden gesteld.
(Portefeuille Milieu).

Water.

7. Er is een nota over de wal-waterproblematiek in voorbereiding die voorstellen zal bevatten voor verbetering van beheer en inrichting van het overgangsgedebied tussen water en oever.
(Portefeuille Beheer Openbare Ruimte).
8. De bestuurlijke en ambtelijke concentratie van verantwoordelijkheden op het gebied van het gebruik van water/grachten moet leiden tot een zichtbare verbetering van het beheer, terugdringing van overlast en beperking van de milieubelasting. Er komt een beleidsnota voor het waterbeheer en aanpassing van de regelgeving.
(Portefeuille Gemeentebedrijven).

Horeca.

9. Er wordt een nota over het horecabeleid opgesteld, waarin nadere uitspraken worden gedaan over de relatie met het gewenste karakter van buurten en met juridisch-planologische instrumenten; de nota zal keuzen maken op het gebied van beheer en toezicht in deelgebieden die erop zijn gericht het samengaan van horeca en wonen mogelijk te houden.
(Portefeuilles Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken/Ruimtelijke Ordening).

Handhaving.

10. Er is een herziening van de Algemeen Plaatselijke Verordening in voorbereiding, die onder meer op de onderwerpen horeca, uitstallingen en reclame tot

aanzienlijke verbeteringen op straat zal leiden; het vorm geven aan adequate handhaving in vervolg hierop krijgt een hoge prioriteit.

(Portefeuilles Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken/Beheer Openbare Ruimte).

11. De inspanning die de Reinigingspolitie levert op het gebied van het tegengaan van verontreiniging en het beheer van de openbare ruimte, zal worden voortgezet. Afstemming zal plaatsvinden op basis van jaarplannen waarin per rayon wordt aangegeven welke taakstelling moet worden bereikt.

Welzijn/voorzieningen/sociale vernieuwing.

12. Er zal gestalte worden gegeven aan een bestuurlijke en ambtelijke integratie van de zorg- en welzijnssectoren voor de binnenstad, die tot betere afstemming en samenhang van het voorzieningenaanbod voor bewoners moet leiden. In 1994 zal een uitgewerkt welzijnsplan voor de binnenstad worden gepresenteerd, waarin ook aan het basisonderwijs aandacht zal worden besteed.

(Portefeuilles Cultuur, Educatie en Jeugdzaken/Maatschappelijke en Gezondheidszorg).

13. De mogelijkheden voor intensivering van het sociaal-cultureel werk voor kinderen en tieners zullen worden onderzocht; dit geldt ook voor de versterking van de extramurale zorg voor ouderen en uitbreiding van het aantal woning-aanpassingen.

(Portefeuilles Cultuur, Educatie en Jeugdzaken, respectievelijk Maatschappelijke en Gezondheidszorg).

14. Er zal worden onderzocht, of de (geclusterde) huisvesting van niet-commerciële voorzieningen voor bewoners en gebruikers van de binnenstad geoptimaliseerd kan worden; er komt een accommodatieplan, uitgaande van marktprijzen.

(Portefeuilles Cultuur, Educatie en Jeugdzaken/Maatschappelijke en Gezondheidszorg/Grondzaken).

15. Bij buurtbeheeractiviteiten in het kader van de sociale vernieuwing geldt een prioriteit voor de woongebieden. Het verbeteren van het beheer van de openbare ruimte en de stimulering van zelfbeheer door bewoners zullen, als belangrijk speerpunt van de sociale vernieuwing, verder worden uitgewerkt.

(Portefeuille Binnenstad).

16. Het voorzieningenaanbod in de oostelijke binnenstad (Oostelijke Eilanden en Plantage- en Weesperbuurt) zal, waar mogelijk, worden verbeterd en aangevuld (onder andere in de Gzaar Peterbuurt-oost). Op de oostelijke eilanden zullen instanties intensiever gaan samenwerken bij het voorkomen van achterstanden bij de jeugd en vindt een intensivering van het preventief jeugd- en jongerenwerk plaats.

(Portefeuilles Cultuur, Educatie en Jeugdzaken/Stadsvernieuwing/Grondzaken).

3.4. Relatie met de begroting.

De begroting voor 1994 zal voor het eerst een aparte begroting voor de binnenstad bevatten. Doel van een afzonderlijke begroting voor de binnenstad is het zichtbaar maken van de budgetten die in dat deel van de stad voor de uitvoering van de lokale taken beschikbaar zijn. Daarbij wordt het enerzijds mogelijk om deze budgetten onderling en in samenhang tegen elkaar af te wegen en anderzijds om ze, zij het met een aantal beperkingen, te vergelijken met de budgetten die aan de stadsdelen ter beschikking staan.

Dit beleidsplan biedt daartoe het afwegingskader. Tijdens de begrotingsvoorbereiding en -besprekingen zullen de voorstellen die betrekking hebben op de binnenstad, worden afgewogen tegen de hier geschetste, inhoudelijke kaders. Daarnaast zal dit beleidsplan worden betrokken bij het opstellen van de meerjarenramingen.

Dit beleidsplan is niet gericht op het ontwikkelen van nieuw beleid. Veel van de opgenomen voorstellen maken reeds deel uit van het gemeentelijk beleid en zijn dientengevolge al opgenomen in de meerjarenramingen. De nieuwe voorstellen uit het beleidsplan waaruit budgettaire gevolgen kunnen voortvloeien, zijn:

- het uitwerken van de mogelijkheden en wenselijkheden voor woningproductie op de langere termijn (inclusief wonen boven bedrijven en verbetering van de bestaande voorraad);
- de versnelde herziening van verouderde bestemmingsplannen en het in samenhang hiermee ontwikkelen van stadsbeeldplannen;
- intensivering van de aandacht voor de beschikbaarheid van betaalbare ruimten voor kunstenaars, gecombineerde woon-/werkruimten en mogelijkheden voor kleinschalige bedrijvigheid;
- invoering van een systeem van routing en bewegwijzering om verkeersstromen te geleiden, in samenhang met parkeervoorzieningen;
- versoepeling van woningonttrekkingsbeleid in de kantoren kerngebieden;
- herziening reclamebeleid;
- verbetering van het voorzieningenaanbod in de oostelijke binnenstad.

Daarnaast bevat het beleidsplan een aantal nieuwe voorstellen die geen directe budgettaire gevolgen hebben, maar die bij de verschillende diensten en afdelingen wel een nadere prioriteitstelling behoeven of tot een andere werkwijze zullen leiden:

- beleidsvorming inzake de ruimtelijk-economische effecten van aanleg van de Noord-Zuidlijn, in samenhang met studie naar de wenselijkheid en mogelijkheden van verdichting en hogere bouwvormen in of aan de binnenstad;
- meer aandacht voor herbestemming van vrijkomende grote panden en locaties (kantoren, cultuur en onderwijs);
- integratie van monumentenzorg, welstandstoezicht en stedenbouwkundige plantoetsing;
- beleid ontwikkelen ten aanzien van welstand en samenhangend ontwerp van de openbare ruimte;
- gecoördineerde begeleiding van grote particuliere bouwplannen;
- het terugdringen van het parkeren van touringcars;
- de regulering van het water- en oevergebruik;
- het opstellen van een beleidsnota inzake de horeca, onder andere betreffende het beheer en het toezicht in te onderscheiden gebieden;
- het opstellen van een veiligheidsplan voor de binnenstad (planmatige integrale aanpak van bestaand beleid);
- het opstellen van de Beleidsnota Beheer openbare ruimte;
- het opstellen van het Milieubeleidsplan;
- het opstellen van de Nota Welzijn;
- integratie van zorg- en welzijnssectoren voor de binnenstad.

De overige voorstellen maken reeds deel uit van bestaand beleid. Sommige van deze voorstellen krijgen echter te weinig aandacht in de uitvoering, vandaar dat ze toch in dit beleidsplan zijn opgenomen. De bewaking van de uitvoering van alle opgenomen voornemens zal plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van de coördinerend wethouder voor de binnenstad.

3.5. Communicatie.

Naast het aanbrengen van inhoudelijke samenhang is ook het verkrijgen van een maatschappelijk draagvlak voor het binnenstadsbeleid een belangrijke (afgeleide) doelstelling van dit beleidsplan. Om het bijzondere karakter van de binnenstad te kunnen behouden en de beoogde verbeteringen te kunnen realiseren, is immers een samenwerking nodig tussen de gemeente, de bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Het maatschappelijk overleg over de hoofdlijnen van het binnenstadsbeleid is bij de opstelling van dit beleidsplan op verschillende manieren gevoerd. Centraal daarin stonden, naast interviews met sleutelpersonen en een discussie in de klankbordgroep, de werkconferentie op 19 mei 1993, de schriftelijke inspraakronde en een afzonderlijke hoorzitting van de Commissie voor Binnenstad, Ruimtelijke Ordening, IJ-oeveren en Homo-emancipatie.

Een belangrijke conclusie van de werkconferentie is dat de maatschappelijke partners bereid zijn om gezamenlijk vorm te geven aan het binnenstadsbeleid en dat het beleidsplan een goede aanzet is. De inhoudelijke opmerkingen zijn betrokken bij de aanpassing van het eerste concept hiervan. Verder is van verschillende kanten aangegeven dat het samenspel tussen de gemeente en de maatschappelijke organisaties moet verbeteren en dat de bewoners en de gebruikers in de binnenstad ook bij de uitwerking en uitvoering van het binnenstadsbeleid betrokken willen worden.

Om de geest van de werkconferentie vast te houden en te benutten, worden in deze paragraaf voorstellen gedaan om het maatschappelijk overleg over de uitwerking en uitvoering van het binnenstadsbeleid vorm te geven. Hierbij wordt onder meer aangesloten bij het rapport van de Adviescommissie Binnenstad en onze reactie daarop. In de nabije toekomst zal een koppeling moeten worden gelegd met de ambtelijke rayonerings voor de binnenstad. Deze voorstellen zijn aanvullend op bestaande overlegfora, adviesraden en inspraakprocedures.

1. Hoofdlijnen en voortgang beleid.

Dit beleidsplan geeft de algemene uitgangspunten en doelstellingen aan voor het binnenstadsbeleid. Tijdens de werkconferentie stonden de hoofdlijnen van het beleid centraal.

Voorgesteld wordt om de algemene voortgang van de uitwerking en uitvoering van het beleidsplan met enige regelmaat onderwerp te laten zijn van maatschappelijk overleg. Eventueel zou dit kunnen in de vorm van (vervolg-)werkconferenties. Het zichzelf te vormen Amsterdams Binnenstads Comité zal hierbij een belangrijke rol kunnen spelen.

2. Onderdelen van het beleid.

In het beleidsplan staat dat het beleid op een groot aantal onderdelen nader zal worden uitgewerkt (in de vorm van beleidsnota's of plannen).

Naast het overleg over de hoofdlijnen van het beleid is het van belang om de maatschappelijke organisaties ook bij deze uitwerkingen te betrekken. De wijze waarop dit het beste kan gebeuren, kan per onderwerp verschillen. Zowel door de Adviescommissie Binnenstad als de Projectgroep Uitvoering Bestuurlijke Vernieuwing zijn verschillende instrumenten aangedragen (expertmeetings, publieke discussiebijeenkomsten, ronde-tafelgesprekken e.a.).

In het kader van dit beleidsplan wordt volstaan met het volgende algemene procedurevoorstel: bij ieder in het beleidsplan genoemd thema waarover een beleidsnota of plan wordt aangekondigd, wordt tevoren vastgesteld op welke wijze het maatschappelijk overleg zal plaatsvinden. Hierbij wordt ook aangegeven welke specifieke taken bij de gemeente behoren en waar maatschappelijke partners worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Dit kan bij voorbeeld gebeuren aan de hand van zogenaamde startnotities, die tevens zullen worden voorgelegd aan de desbetreffende raadscommissie.

3. Uitwerking van het beleid per buurt.

Op de werkconferentie is uitvoerig gediscussieerd over het belang van een gebiedsgerichte aanpak. De (beleids)opgaven per gebied zijn in hoofdlijnen weergegeven in dit beleidsplan. Het streven is erop gericht om deze in samenwerking met bewoners en ondernemers uit te werken in hanteerbare buurtplannen, conform de aanbevelingen die door de Adviescommissie Binnenstad zijn gedaan. Over de opzet en de uitwerking hiervan zullen nadere voorstellen volgen, die zullen aansluiten bij de ambtelijke rayonerings.

De betrokkenheid van bewoners en ondernemers kan gestalte krijgen in publieke discussiebijeenkomsten (bij voorbeeld om de inhoud van buurtplannen te bespreken), in het oprichten van beheergroepen, die beheerplannen voor de openbare ruimte opstellen en (doen) uitvoeren en in het houden van periodieke schouwen met ambtelijke rayonteam en buurtbewoners voor het signaleren en oplossen van dagelijkse problemen in de sfeer van het beheer.

Op een aantal thema's (zoals leefbaarheid en veiligheid) worden voorbeeldprojecten opgezet, waarin de gemeente en de maatschappelijke organisaties samenwerken en waarin met name de gedeelde verantwoordelijkheid centraal staat.

Uiteraard zijn andere mogelijkheden om het maatschappelijk overleg vorm en inhoud te geven denkbaar. Om vorenstaande voorstellen te realiseren, is echter al een behoorlijke inspanning van gemeente en maatschappelijke organisaties vereist. Het gemeentebestuur zal zich vooralsnog op vorenstaande zaken concentreren en wil verder openstaan voor nieuwe initiatieven die zich in de loop der tijd aandienen.

DEEL II

Beleid, ontwikkelingen en aandachtspunten per thema.

1. Veiligheid en Leefbaarheid.

a. Hoofdpijnen van beleid.

Een veilige binnenstad is van groot belang voor een positieve ontwikkeling van de stad. Niet alleen de bewoners moeten zich op hun gemak voelen, ook werkers en bezoekers moeten zich vrij kunnen bewegen. De zorg voor de openbare orde en veiligheid is een kerntaak van de overheid. Het gemeentebestuur beschouwt de zorg voor een schone en goed beheerde openbare ruimte eveneens als basistaak. De hoofdlijn van het binnenstadsbeleid is het streven naar een integrale aanpak op beide terreinen: een goede samenwerking tussen de betrokken instanties en met particulieren, die tot een meerwaarde van de inspanningen moet leiden. De binnenstad is aangewezen als zorggebied in het kader van het te ontwikkelen integrale veiligheidsbeleid.

Op het terrein van *openbare orde en veiligheid* gaat er veel aandacht uit naar een integrale en probleemoplossende aanpak, tussen de Politie, Justitie en het gemeentebestuur.

In de binnenstad is veiligheid reeds lange tijd een onderwerp van grote zorg en aandacht. Een in het oog springend voorbeeld hiervan is het beleid, gericht op de revitalisatie van de kop van de Zeedijk. Onderdeel van dit beleid zijn de verregaande bevoegdheden die de Burgemeester aan de Politie heeft gegeven. Deze bevoegdheden richten zich in de eerste plaats op de bestrijding van het drugsprobleem. Maatregelen als het samenscholingsverbod, alcoholverbod, messenverbod en de verwijderingsbevelen (8-uurs en 14-dagenbevelen) hebben inmiddels duidelijke resultaten opgeleverd. De situatie aan de kop van de Zeedijk is in positieve zin veranderd. Door prioriteit te leggen bij het op sterkte houden van het desbetreffende politiedistrict, kan de Politie consequent optreden, zowel in repressieve als in preventieve zin. Preventief door continue surveillance door een speciaal voor de Zeedijk ingesteld politieteam (het openbare ordeteam) en diverse preventieprojecten. Repressief via bij voorbeeld een toenemend aantal sluitingen van horeca-inrichtingen die een ontwrichtende werking uitoefenen op de omgeving (drugshandel, wapens, heling enz.).

Een soortgelijke benadering (repressie en preventie) wordt ook toegepast in bij voorbeeld de Leidsebuurt. Overheid en particulieren (bewoners en ondernemers) zijn tot een gezamenlijke aanpak gekomen van de horeca-overlast op en rondom het Leidseplein. De kern hiervan bestaat uit een verscherpte handhaving op diverse terreinen. Daarnaast zijn het gemeentebestuur, de Politie en Justitie gestart met een systematische en regelmatige controle van de drank-, nacht- en terrasvergunningen in de gehele binnenstad.

De korpsdoelstellingen laten zien dat de problemen op het gebied van veiligheid in de binnenstad prioriteit hebben, niet alleen voor het bestuur, maar ook voor de Politie en Justitie. Sinds enige jaren wordt namelijk prioriteit gegeven aan items die zich juist ook in de binnenstad voordoen, zoals de aanpak van straatroof en overvallen, lokale drugshandel en -overlast, het vergroten van de verkeersveiligheid, het verminderen van parkeer- en horeca-overlast en de aanpak van de georganiseerde criminaliteit. Steeds meer wordt onderkend dat dit geen exclusieve taak van de Burgemeester en de Politie is. Reden waarom vorenbedoelde aanpak moet worden gekenmerkt door samenwerking tussen die instanties die elk op hun eigen terrein een bijdrage kunnen

leveren. Het geïntegreerde drugsbeleid en de slachtofferhulp aan toeristen laten zien dat dat ook mogelijk is.

Het vorenstaande is geen limitatieve opsomming van de vele initiatieven en activiteiten die ten doel hebben de objectieve veiligheid te vergroten en gevoelens van onveiligheid te verminderen. Het geeft wel een beeld van een veelzijdig en actief beleid dat zal worden gecontinueerd en zelfs geïntensiveerd. Zo is sinds kort de nieuwe horeca-APV van kracht die de mogelijkheid geeft om tegen horeca-inrichtingen op te treden op gronden, ontleend aan het woon- en leefmilieu. Het gemeentebestuur verwacht met dit nieuwe instrument de overlast, veroorzaakt door coffeeshops, ingrijpend te kunnen tegengaan. Daarnaast wordt het optreden tegen coffeeshops aangescherpt via een gezamenlijk optreden van opsporingsdiensten en de gemeente.

Een andere recent ingezette ontwikkeling betreft de meer dadergerichte aanpak: in het leven van jonge criminelen die veelal hun werkterrein in de binnenstad hebben, wordt actief ingegrepen (bestrijden van schooluitval en bevorderen van deelname aan de arbeidsmarkt).

In de begrotingsmissive 1993 wordt de binnenstad aangemerkt als zorggebied in het kader van de ontwikkeling van een integraal veiligheidsbeleid. Vanwege de vele partijen die van de binnenstad gebruik maken, elk vanuit hun eigen belang, is samenwerking en samenhang noodzakelijk bij het vergroten van de veiligheid. Een goed voorbeeld is de wijze waarop gemeentelijke diensten projectmatig geïntegreerd hebben samengewerkt in het Wallengebied (beheer van de openbare ruimte), en in het Veiligheidsproject Nieuwmarkt (onder andere vergroting van de veiligheid van bejaarden). Wat in deze gevallen projectmatig (in tijd begrensd) is gebeurd, moet een continue werkwijze worden. In de binnenstad vinden vele veiligheidsverhogende activiteiten plaats. Het rendement van deze activiteiten zal worden verhoogd door het aanbrengen van de nodige permanente koppelingen tussen zich los van elkaar voordoende acties (bijvoorbeeld tussen activiteiten van beheergroepen op diverse plekken in de binnenstad). Inmiddels heeft een inventarisatie plaatsgevonden van veiligheidsprojecten, ook in de binnenstad. Analyse van deze inventarisatie zal het instrument verschaffen voor het aanbrengen van de nodige samenhang en samenwerking.

Het is langs vorenbedoelde lijn dat het beleid ten aanzien van de binnenstad (als zorggebied) verder zal worden ingevuld. Waar nodig, zal de repressie worden aangescherpt, terwijl de preventie verder wordt uitgebouwd.

De inzet van *stadswachten* werpt goede vruchten af in het toezien op de naleving van regels en bevordering van veiligheidsgevoelens. Zij spelen een wezenlijke rol in de dienstverlening van de gemeente en functioneren als "visitekaartje" naar het publiek. Hun inzet zal verder worden uitgebreid in gebieden met een intensief gebruik of overmatige overlast, waar zij hun rol als samenwerkingspartner van andere diensten en de Politie kunnen waarmaken. De rugdekking voor het optreden van de stadswacht door de Politie is hierbij van het grootste belang.

Veiligheid en leefbaarheid krijgen een duidelijk accent bij activiteiten in het kader van de *sociale vernieuwing* in de binnenstad. Dit wordt hoofdzakelijk gericht op de woongebieden; bewoners en corporaties worden hierbij actief betrokken. Het vraagt van de gemeente een andere aanpak van het beheer van de woonomgeving, die via integraal buurtbeheer, veiligheidscoördinatie en zelfbeheer verder tot ontwikkeling kan komen. De beheergroepen in woongebieden functioneren steeds beter. Er wordt onderzocht, of deze in het kader van de sociale vernieuwing een bescheiden budget toegekend

kunnen krijgen voor kleine verbeteringen. Daarnaast is sociale vernieuwing erop gericht om het isolement van mensen met een achterstand te doorbreken. Door middel van de banenpool (thans 91 banen specifiek voor de binnenstad) krijgen scholen in de binnenstad een conciërge, zorgen buurtconciërges voor aanvullend onderhoud van de openbare ruimte en vervult de stadswacht een belangrijke signalerende functie in de binnenstad. Door projectmatig te werken en samenwerking tussen instanties te bevorderen, moeten nieuwe oplossingen voor achterstandsproblemen worden gevonden.

In het *horecabeleid* krijgt de bescherming van het woon- en leefmilieu steeds meer aandacht. De beleidsmatige opgave is het zoeken van de juiste verhoudingen tussen de belangen van horeca-ondernemers en die van bewoners, gegeven de per deelgebied gewenste plaats van horeca binnen de menging van functies. De uitvoering van de Wet milieubeheer en de herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening (invoering van de exploitatievergunning) maakt het mogelijk om beheer en beleid meer te differentiëren naar gebieden en de effectiviteit van het beleid te vergroten. Er wordt in toenemende mate aandacht gegeven aan het weren van (geluids)overlast en overlastgevend horeca (zoals coffeeshops). De systematische handhaving van horecaverunningen zal worden voortgezet. De wijzigingen in de regelgeving vergroten de mogelijkheden tot het voeren van een genuanceerd terrassenbeleid. Het uitgangspunt blijft, dat nieuwe gebouwde terrassen niet worden toegelaten.

Ook in de binnenstad wint het *milieuhygiënisch beheer* aan belang. De aandacht gaat hierbij in de eerste plaats uit naar het beperken van (lucht)vervuiling, hinder en overlast die samenhangen met het intensieve gebruik van de binnenstad, vooral voor recreatieve doeleinden. Daarnaast wordt actief gezocht naar mogelijkheden voor beter afvalbeheer (onder andere gescheiden inzameling) en het beperken van zwerfvuil. Een speciaal punt van aandacht vormt de waterbodempromblematiek in de grachten.

Voor de *prostitutie* in de binnenstad geldt een gedoogregime, dat door een scherp handhavingsbeleid goed functioneert. Het vergunningenstelsel voor het bedrijfsmatige deel van de prostitutie zal naar verwachting per 1 januari 1994 kunnen worden ingevoerd; de bouwtechnische en inrichtingseisen aan bordelen zijn reeds in werking getreden. Dit betekent een versterking van het formele kader voor het bestaande beleid van bevestiging en regulering. Er komt een nota over het totale prostitutiebeleid, waarin de nieuwe regelgeving en de handhaving hiervan expliciet zullen worden behandeld. Ook zal de straatprostitutie hierin aandacht krijgen.

Het *beheer van de openbare ruimte* is gericht op een hogere kwaliteit van die ruimte, zowel in inrichting en aanzien als in toezicht en handhaving. De hoofddoelen zijn dat er voetgangers- en verblijfsruimte worden teruggewonnen van de auto, dat de hoeveelheid straatmeubilair wordt teruggebracht en de wildgroei aan objecten in de openbare ruimte wordt tegengegaan.

De ervaringen die inmiddels zijn opgedaan met het integrale beheersplan voor het Damrak, waarbij tussen alle betrokken partijen wordt samengewerkt en dat bovendien geldt als bestuurlijk kader, rechtvaardigen een uitbreiding van deze aanpak, in eerste instantie naar het Rokin. Ook voor het Leidseplein en de Kalverstraat zijn beheersplannen in ontwikkeling, in samenhang met herinrichtingsplannen. Voor het geheel van inrichting en objecten wordt een hoger kwaliteitsniveau nagestreefd. De lijn die is ingezet met de herinrichting van de Nieuwmarkt en het Damrak, zal worden doorgezet, in de eerste plaats met het Stadshartproject

(herinrichting van het Rokin in 1993 en de Kalverstraat in 1994). Er is hierbij een belangrijk verband met de uitvoering van het Stappenplan.

Er is een herziening van de APV in voorbereiding, die meer gewicht geeft aan de kwaliteit van de openbare ruimte als gemeentelijk belang, bij voorbeeld met betrekking tot reclame-uitingen, uitstallingen, standplaatsen voor kramen en loketverkoop.

Toezicht en handhaving vormen wezenlijke onderdelen van het integraal beheer van de openbare ruimte. De actieve inzet van parkeerbeheer, stadswachten en reinigingspolitie wordt met kracht voortgezet en, waar mogelijk, uitgebreid, met het doel de effectiviteit van die inzet verder te vergroten. Hiertoe wordt per 1 januari 1995 de Dienst Stadstoezicht ingesteld.

Het beleid ten aanzien van *probleem- en randgroepen* heeft als uitgangspunt dat deze zich vrij en zichtbaar kunnen ophouden in de binnenstad, zodat hulp kan worden verleend en problemen en risico's beheersbaar blijven. Hulpverlening aan groepen die zich "van nature" ophouden in de binnenstad, moet ook daar worden aangeboden.

Dit moet in evenwicht worden gehouden met de beheersing van overlast en criminaliteit. Dit evenwicht rechtvaardigt extra inspanningen op het terrein van openbare orde en veiligheid, en op dat van de hulpverlening. Het betekent de aanwezigheid van een behoorlijk aantal voorzieningen. Bij de eventuele vestiging van nieuwe of uitbreiding van bestaande voorzieningen wordt zorgvuldig gelet op spreiding en op overlastaspecten. In het Burgwallengebied (inclusief de Zeedijk) zullen geen nieuwe voorzieningen worden gevestigd, vanwege de daar al aanwezige concentratie van voorzieningen en overlast. Nieuwe voorzieningen voor langduriger opvang zullen buiten de binnenstad worden gevestigd.

Het hulpverlenings- en reguleringsbeleid zorgen ervoor dat de overlast van de relatief grote aantallen prostituées, daklozen en druggebruikers in de binnenstad beperkt blijft.

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

De grootstedelijke betekenis van de binnenstad brengt met zich mee, dat het tevens een verblijfs- en ontmoetingsplaats is voor zogenoemde marginale groepen: dak- en thuislozen, zwerfjongeren, psychiatrische patiënten, drugsverslaafden en straatprostituées. Mensen met vaak grote problemen die ook grote problemen veroorzaken: overlast en criminaliteit. De binnenstad oefent een permanente aantrekkingskracht op hen uit. Ondanks pogingen dit in de hand te houden, zijn er tendensen die de leefbaarheid en het imago van de binnenstad bedreigen, zoals de toename van het aantal randpsychiatrische patiënten en de nog steeds hoge criminaliteit. Van het laatste zijn vooral toeristen steeds vaker het slachtoffer. Zijzelf en hun bezittingen dienen beter te worden beschermd. Repressieve maatregelen als een actief uitzettingsbeleid van criminele illegale vreemdelingen en meer toezicht op locaties waar veel toeristen komen, zijn op hun plaats, naast preventieve acties als verbeterde voorlichting van buitenlandse toeristen en dadergerichte projecten en slachtofferhulp. Er liggen op het punt van preventie belangrijke relaties met het stedelijk jeugdbeleid en het jeugdtoerisme. Op deze terreinen laat het gebrek aan middelen voor opvang, begeleiding en preventie zich voelen. Er is ook een hoge graad van recreatievandalisme te bespeuren.

Ook neemt het recreatieve bezoek en gebruik van de binnenstad dermate toe, dat er op sommige plaatsen duidelijke knelpunten en conflicten optreden ten aanzien van het woon- en leefklimaat. De soms dominante aanwezigheid van bepaalde functies en groepen gebruikers vraagt in de zorg voor de leefbaarheid een strakke aanpak en soms ook keuzen (zoals rond het Leidseplein en het Anne Frankhuis). Er zijn tendensen waarbij de belangentegenstelling in gebieden met een menging aan centrumfuncties en wonen scherper wordt en er minder bereidheid is om enerzijds beperkingen, anderzijds overlast te accepteren. Dit legt bij de gemeente de verantwoordelijkheid neer om, gegeven de gewenste menging en concentratie van voorzieningen, grenzen aan te geven en te handhaven. Dit geldt ook steeds meer voor het gebruik van het water, dat op zich goede vervoersmogelijkheden biedt, maar waarvoor een goede regulering noodzakelijker wordt (bij voorbeeld met betrekking tot rondvaart- en partyboten en pleziervaartuigen). Genoemde grenzen worden in toenemende mate mede bepaald door milieutechnische eisen en het belang dat wordt toegekend aan een goede milieukwaliteit (stank, geluid en vervuiling). In het algemeen blijkt een gebiedsgerichte benadering een belangrijk hulpmiddel te kunnen zijn voor het voeren van een evenwichtig beleid.

Met het oog op de kwaliteit van de openbare ruimte en de druk van publieksfuncties raakt de aandacht sterker gevestigd op het terugdringen van de toeëigening van die ruimte voor particulier gebruik en op de aantasting van het straatbeeld door particuliere uitingen (onder andere terrassen, uitstallingen, reclame en walgebruik). Niet zelden wordt de gemeente aangesproken op het gebrek aan regelgeving en handhaving en op het eigen handelen in dit opzicht. Door overtredingen niet aan te pakken, worden stille gedoogsituaties gecreëerd, waardoor rechtsongelijkheid ontstaat en meer overtredingen worden uitgelokt.

Steeds vaker wordt aangedrongen op een integrale aanpak van het beheer en de inrichting van de openbare ruimte, om ordening aan te brengen tussen veranderende doelstellingen voor het ruimtegebruik en het feitelijk gebruik, tussen verblijfskwaliteit en multifunctionaliteit.

Er is een achterstand in het onderhoud van de openbare ruimte in de binnenstad, met name bij wegen. De behoefte aan onderhoud neemt toe met de toenemende druk op de openbare ruimte, terwijl de middelen hiervoor teruglopen.

Het realiseren van een goed afvalbeheer, waaronder gescheiden inzameling, blijkt in de binnenstad een moeizame zaak vanwege de geringe mogelijkheden voor het gescheiden bewaren en aanbieden van afval en de grote hoeveelheden ongeregeld afval en zwerfvuil.

c. Aandachtspunten.

- Een integraal veiligheidsbeleid is nodig waarin door een meer planmatige integrale aanpak en afstemming van lopend beleid een meerwaarde kan worden gecreëerd.
- Er blijft constant grote aandacht nodig voor veiligheid en openbare orde. Vooral de situatie in avond en nacht is zorgwekkend; juist dan is er een tekort aan toezicht en handhaving en laat de omgevingskwaliteit en sociale veiligheid op veel plaatsen te wensen over, vooral in het centrumgebied.
- Onderhoud en beheer van de openbare ruimte hebben niet het vereiste peil. Nog meer moeten middelen gecoördineerd worden ingezet. De huidige beschikbare middelen leiden tot een oplopende achterstand in het onderhoud van wegen in de binnenstad. Er is behoefte aan een afwegingskader voor het bepalen van de urgentie van investeringen in onderhoud en verbetering van de openbare ruimte. Het Meerjarenprogramma Openbare Ruimte zal hierin voorzien.

- Er wordt gewerkt aan het doorbreken van de verkokering van het ambtelijk apparaat om meer grip te krijgen op het doelmatig beheer van de openbare ruimte. Tot nu toe heeft het ontbroken aan een binnenstadsbreed beleidskader en organisatorisch kader hiervoor.
- Het toenemend gebruik van water en wal levert spanningen op (onderling en in relatie tot andere functies) en leidt tot aantasting van het stadsbeeld en beheerproblemen; de ontwikkeling van integrale beleidsrichtlijnen omtrent water- en oevergebruik en -beheer is noodzakelijk.
- Het is van groot belang dat de handhavingstaken die voortvloeien uit de herziening van de APV, consequent gaan worden uitgevoerd. Daarbij is ook een goede afstemming nodig met heffingen op het gebruik van de openbare ruimte (onder andere precario).
- In de regelgeving en handhaving ten aanzien van horeca is een beeld nodig van de gewenste ontwikkeling per buurt.
- De mogelijkheden tot dienstverlening door de Stadswacht worden nog onvoldoende benut door gemeentelijke diensten.
- Een verantwoorde inzet van de Reinigingspolitie in het centrum moet blijven bestaan naast de benodigde vergrote inzet in de woongebieden.
- Het afvalbeheer en de gescheiden afvalinzameling komen in de binnenstad nog onvoldoende van de grond. Op dit punt is een geïntegreerd beleid nodig, dat rekening houdt met specifieke kenmerken van de binnenstad en haar gebruikers.
- Gerichte aandacht is nodig voor de waterbodempromatiek en de mogelijkheden voor het schonen en opbergen van verontreinigde bagger.
- Er zijn in de binnenstad weinig geschikte en betaalbare panden beschikbaar voor opvang- en hulpvoorzieningen. Door intensivering van het ruimtegebruik in de binnenstad, het afstoten van gemeentelijke panden en huurverhogingen wordt het verplaatsen of vestigen van voorzieningen steeds moeilijker.
- Er is een gebrek aan middelen voor opvang, begeleiding en preventie, gericht op probleemgroepen.

2. Bouwen en het historisch stadsbeeld.

a. Hoofdpijnen van beleid.

In het binnenstadsbeleid gaat veel aandacht uit naar de zorg voor het historische stadsbeeld en de grote hoeveelheid monumenten als onderdeel daarvan. De context waarin dit gebeurt, is echter aan belangrijke veranderingen onderhevig. Het bouwbeleid (toezicht, beheer en vergunningverlening) voor de binnenstad is vastgelegd in bestemmingsplannen en in de Bouwverordening en geënt op de huidige structuur van de binnenstad. Ondanks recente veranderingen ten gevolge van de nieuwe Woningwet en het Bouwbesluit zal dit beleid in grote lijnen gehandhaafd blijven.

Vernieuwingen zijn mogelijk binnen de stedenbouwkundige randvoorwaarden die hiermee zijn gesteld. De uitgangspunten van het compacte-stadbeleid zijn ook voor de binnenstad van toepassing, in die zin dat mogelijkheden voor (passende) verdichting worden benut. In situaties waarin nieuwe randvoorwaarden moeten worden gesteld, vinden afwegingen altijd per locatie plaats. Echter, geconstateerd moet worden dat de bestaande regelgeving geen vergaande waarborgen biedt voor ruimtelijke kwaliteit.

Voor de binnenstad streeft het gemeentebestuur naar een samenhangend ruimtelijk- en architectuurbeleid, waarin het aanzien van de binnenstad en het totaal van het stadsbeeld een grotere rol zullen gaan spelen. Monumentenzorg zal steeds meer een vanzelfsprekend onderdeel gaan worden van een geïntegreerde aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde omgeving. De invalshoek voor het

monumentenbeleid zal verschuiven ten opzichte van de veel gehanteerde behoud- en restauratiebenadering. De Nota Monumentenzorg in Amsterdam (Gemeentebblad 1993, bijlage G) bevat hiervoor belangrijke aanzetten. Er zal veel in het werk gesteld blijven worden om concrete historische waarden te beschermen en te herstellen. Bij nieuwe ontwikkelingen in de binnenstad blijft ook het behoud van de waterstructuur en de keurtuinen uitgangspunt. Het woonschepenbeleid ondersteunt de zorg voor het stadsbeeld (opschoning, vervangingsregeling en stimuleren historische schepen).

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

Voor de gehele binnenstad is de aanwijzing tot beschermd stadsgezicht in voorbereiding. Alhoewel de finale afweging nog moet plaatsvinden, bevestigt dit de achterliggende visie op de cultuur-historische waarde van de binnenstad. In de uiteindelijke afweging zal het risico van huurverhogende effecten van de aanwijzing een belangrijke rol spelen. Ook moet duidelijk zijn dat de aanwijzing niet is bedoeld om het huidige stadsbeeld te bevriezen.

Al in het Programmakkoord 1990-1994 is aangegeven dat er in het geval van beschermde stadsgezichten een afweging zal moeten plaatsvinden tussen kwalitatief hoogwaardige nieuwe ontwikkelingen, die de historische waarde en betekenis van de stad kunnen accentueren en versterken, en behoud. Het belang van goede architectuur, met respect voor de historische omgeving, en een beleid dat dit bevordert, neemt toe. Het welstandsbeleid is daarbij volop in discussie, terwijl tevens wordt gezocht naar integrerende ruimtelijke kaders voor welstandstoezicht, monumentenzorg, stedebouwkundige randvoorwaarden en inrichting van de openbare ruimte. Het ontwikkelen van stadsbeeldplannen op basis van historisch-morfologisch onderzoek lijkt hierbij een goed middel te kunnen zijn.

De financiële middelen voor monumentenzorg zullen in de komende jaren aanmerkelijk teruglopen. Er is in de stadsvernieuwing sprake van een verschuiving naar een marktgerichte en kostenbeperkende aanpak en naar meer aandacht voor gebieden buiten de binnenstad. Tegelijkertijd groeit het Amsterdamse monumentenbestand door toevoeging van jonge monumenten en ligt er een stuwmeer aan subsidieverzoeken, dat voor 90% de binnenstad betreft. Zo blijkt de aanpak van woonhuismonumenten en van in zeer slechte staat verkerende monumenten op moeilijke locaties in toenemende mate problematisch te zijn.

Een concentratie doet zich voor in het noordelijke deel van de binnenstad, waarvan de ruimtelijke en bouwkundige vernieuwing achterblijft bij andere delen van de binnenstad.

Ook verandert de taakopvatting van monumentenzorg: van tegenspeler naar inspirator van ruimtelijke vernieuwing. Er komt meer nadruk te liggen op kennisoverdracht en historisch-morfologisch onderzoek, het stimuleren van goed onderhoud en van passend (her)gebruik van monumentale gebouwen.

De intensivering van het ruimtegebruik in de binnenstad en ruimtelijke schaalvergroting zijn eigen aan en nodig voor de centrumpositie en kunnen de historische karakteristiek zowel versterken als bedreigen. Het voeren van een consistent beleid op dit punt blijkt een moeizame aangelegenheid, mede door de vele opvattingen die bestaan over behoud en betekenis van historische waarden, zoals recent nog bleek bij de plannen voor de Vendexdriehoek en de Kolk.

Het stadsbeeld raakt in toenemende mate ontsierd door een veelheid aan onsamenghangende maatregelen en ingrepen in of aan de openbare ruimte; te denken valt aan de enorme toename van reclame-uitingen en straatmeubilair. Bij de groeiende

aandacht voor de kwaliteit van het stadsbeeld zullen inrichting en aanzien van de openbare ruimte meer gewicht krijgen in regelgeving en handhaving.

c. Aandachtspunten.

- Ondanks de grote gemeentelijke inspanningen voor monumentenzorg zullen keuzen gemaakt moeten gaan worden bij het omgaan met schaarser wordende middelen. Het roept de vraag op naar mogelijkheden van een selectieve en doeltreffender inzet van middelen.
- Ruimtelijke vernieuwing en intensivering van ruimtegebruik vragen, in relatie tot het historische stadsbeeld, meer duidelijkheid in het beleid:
 - de afstemming van aspecten van stedenbouw, welstand en monumentenzorg bij de ruimtelijke inpassing van grote bouwplannen laat veel te wensen over;
 - in het geheel van regelgeving voor het bouwen in de binnenstad ontbreekt het aan een toetsingskader dat inhoud geeft aan "ruimtelijke kwaliteit".
- De op te stellen stadsbeeldplannen zijn een belangrijk nieuw instrument voor het waarborgen van de ruimtelijke en historische kwaliteit van het stadsbeeld, als richtinggevende kaders voor welstandstoezicht, monumentenzorg, stedenbouwkundige planvorming en inrichting en beheer van de openbare ruimte; een zorgvuldige plaatsbepaling in het geheel van beleidsinstrumenten is nodig.
- Gebruik en aanzien van de openbare ruimte (inclusief water en oevers) vragen, met het oog op de kwaliteit van het stadsbeeld, meer aandacht in het beleid, zowel bij (her)inrichting als bij regelgeving en handhaving.
- Een samenhangend architectuurbeleid dient gericht te zijn op de bevordering van kwaliteit, door actieve gemeentelijke begeleiding bij planvorming en architectenkeuze.
- Passend hergebruik van leegstaande/leegkomende monumenten bevordert een goede monumentenzorg en vraagt mede daarom actieve aandacht van de gemeente.
- Het noordelijke deel van de binnenstad vertoont wat betreft de kwaliteit van de gebouwde omgeving een achterstand.

3. Bereikbaarheid, verkeer en infrastructuur.

a. Hoofdpijnen van beleid.

Het verkeersbeleid gaat in grote lijnen uit van het behoud van de stedenbouwkundige structuur van de binnenstad en, mede daarom, van een beperkte autobereikbaarheid en prioriteit voor openbaar vervoer en fiets. Inmiddels is deze lijn nog eens extra aangezet door de vaststelling van het Stappenplan voor een autoluwe binnenstad. Van groot belang zijn de plannen voor uitbreiding van het (ondergrondse) openbaarvervoernet en voor de verdere uitbouw van het Centraal Station als het knooppunt van openbaar vervoer. Met deze uitbreidingen (Noord-Zuidlijn, IJ-rail, mede als onderdeel van de ringlijn, en verlenging van de metro) zal een extra kwaliteit aan het openbaar vervoer worden toegevoegd. Realisering van de Noord-Zuidlijn is van grote betekenis voor verbetering van de (regionale) bereikbaarheid van de binnenstad en voor de uitkomsten van het autoluwe beleid.

Voor de autobereikbaarheid van de binnenstad zal de IJ-boulevard met de nieuwe infrastructuur in het oostelijk havengebied een belangrijke rol gaan spelen. Ook deze ingreep is niet gericht op meer autoverkeer, maar op een goede bereikbaarheid voor noodzakelijk verkeer.

Het hoofddoel van het Stappenplan is een sterke verbetering van de leefbaarheid en van de kwaliteit van de openbare ruimte, gericht op meer voetgangers- en verblijfsruimte en een beperking van de milieubelasting. Het belangrijkste middel is reductie van de hoeveelheid autoverkeer met zo mogelijk 50%, met als eerst aangewezen middel de beperking van parkeercapaciteit. Het Stappenplan voorziet hiermee in een betere bereikbaarheid en doorstroming voor het noodzakelijke autoverkeer, onder andere door optimalisatie van de circulatie.

Met het stadshartbeleid wordt hier al een belangrijk voorschot op genomen.

Het parkeerbeleid is gericht op het ontmoedigen van autogebruik en terugdringen van het niet-noodzakelijk autoverkeer, door hoge tariefstellingen, intensivering van de handhaving en uitbreiding van parkeerbeheer (naar tijd en plaats). Ook worden parkeernormen voor woningbouw en bedrijfsfuncties strikt gehanteerd. De recente aanwijzing van een groot deel van de binnenstad tot A-locatie betekent voor nieuwe kantoren een norm van maximaal één plaats op 250 m². Bij woningen wordt uitgegaan van 0,5 plaats per woning.

Verder is het beleid gericht op het terugdringen van het parkeervolume op straat door te voorzien in vervangende parkeercapaciteit in gebouwde (ondergrondse) parkeergarages. Hierbij geldt de "compensatieregeling", waarbij, in het geval van nieuwe gebouwde parkeervoorzieningen, parkeerplaatsen van straat zullen verdwijnen in een verhouding van 1 : 1, binnen een straal van 300 m.

De parkeerbalans, die wordt bijgehouden naar deelgebieden, fungeert als toetssteen voor de ingezette koers naar een autoluwe binnenstad. Het parkeren op straat wordt in de eerste plaats teruggedrongen in het stadshart en in smalle straten. Er wordt gestreefd naar een intensief gebruik van gebouwde parkeervoorzieningen door stimulering van meervoudig gebruik en door een goed verwijzingsstelsel. Bij de behandeling van aanvragen voor garagevergunningen geldt als uitgangspunt dat bij parkeergarages van 50 of meer plaatsen openbaarheid haalbaar en wenselijk is.

De regulering van het laden en lossen, door instelling van tijdsregimes, zal verder worden uitgebreid.

Het beleid ten aanzien van touringcars heeft als doel een substantiële reductie van het parkeren in de binnenstad, onder handhaving van bereikbaarheid van bestemmingen en laad- en losmogelijkheden. Alternatieven in de vorm van vervoer over water kunnen hierbij een grotere rol krijgen.

Ook in de binnenstad wordt veel aandacht gegeven aan goede fietsvoorzieningen. Er wordt gericht gewerkt aan uitbreiding en verbetering van stallingvoorzieningen. Zo zullen er nieuwe bewaakte fietsstallingen worden opgericht, zo mogelijk in combinatie met servicepunten voor binnenstadbezoekers. Hierbij geldt een voorkeur voor inpandige oplossingen in bestaande gebouwen. Op straat zullen meer fietsenrekken worden geplaatst op parkeerplaatsen. Op belangrijke fietsroutes zal de ruimte en veiligheid voor fietsers worden vergroot, mede in samenhang met het terugdringen van het autoverkeer in het kader van het Stappenplan.

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

Het vorm geven aan de autoluwe binnenstad is onderdeel van een hoofddoelstelling van beleid. Het zal in belangrijke mate bijdragen aan het bewaren van de historische kwaliteit van de binnenstad en een goed leefklimaat voor bewoners en bezoekers. Het gemeentebestuur is zich bewust van de spanning die er bestaat met de centrumpositie van de binnenstad, met name waar het gaat om de economische functies, maar wil hier juist aan bijdragen door een verbetering van de bereikbaarheid voor

essentieel autoverkeer. Ook de realisatie van de Noord-Zuidlijn vormt een belangrijk element; met de beslissing van het rijk om de aanleg van de eerste fase mogelijk te maken, is het perspectief van een autoluwe en goed bereikbare binnenstad concreet in zicht gekomen.

Het bereikbaar houden en versterken van functies in de binnenstad blijft uitgangspunt bij de voorbereiding van maatregelen in het kader van het Verkeers- en Inrichtingsplan (VIP). Vooralsnog zal hieraan verder worden gewerkt volgens een gebiedsgericht scenario, waarin de uitwerking per deelgebied zal verschillen, al naar gelang de belangrijkste functie(s). Over het geheel genomen wordt hierbij aan de vraag van geen enkele gebruikerscategorie geheel voldaan.

Bekeken moet worden in hoeverre de taakstellende reductie van het autoverkeer met 50% haalbaar is. Het handhaven en verbeteren van de bereikbaarheid van functies blijft essentieel in de beslissing over de uiteindelijk te realiseren reductie van het autoverkeer. In de eindrapportage van het VIP zal het convenant voor het kernwinkelapparaat worden getoetst en zal ook de relatie met de Stadshartoperatie en de Noord-Zuidlijn worden belicht.

Er vindt een onderzoek plaats naar de haalbaarheid en consequenties van de bouw van een beperkt aantal commerciële en niet-commerciële parkeergarages in de binnenstad. Hierbij zijn zes locaties betrokken. De resultaten zullen worden betrokken bij de eindrapportage van het VIP.

In het kader van de uitbreiding van het reizigersvervoer per trein zal het aantal reizigers op het Centraal Station op de langere termijn kunnen verdubbelen, waardoor de betekenis van het Centraal Station als knooppunt van openbaar vervoer zal worden versterkt. Dit is reden te meer om het Centraal Station en de binnenstad ook voor de toekomst goed te verankeren in de stedelijke en regionale structuur.

De nieuwe openbaar-vervoerlijnen moeten zodoende leiden tot een versterking van de centrumpositie van de binnenstad. Concreet betekent dit dat de Noord-Zuidlijn in de binnenstad naast het Centraal Station nog twee stations zal moeten krijgen, ter hoogte van het Rokin en het Weteringcircuit.

Uw Vergadering heeft zich positief uitgesproken over de aanleg van een ondergrondse busterminal vóór het Centraal Station, zoals dit is voorgesteld door de streekvervoerbedrijven. De financiële haalbaarheid hiervan is echter nog niet aangetoond. Een eventuele andere optie is het inkorten en verleggen van regionale buslijnen naar openbaar-vervoervoorzieningen langs de ring. Het perspectief is in alle gevallen een busluw karakter van de ruimten rond het Open Havenfront.

De financiële situatie en perspectieven van het Gemeentevervoerbedrijf nopen tot wijzigingen in de lijnvoering. Hierbij wordt de binnenstad echter ontzien; het voorzieningenniveau zal hier gehandhaafd blijven.

Er is sprake van een vergroting van het verkeersaanbod op het water, met name voor toeristisch vervoer. Een toename van rondvaartboten valt te verwachten, indien de geldende vergunningenstop wordt opgeheven. De mogelijkheden om milieuhinder door rondvaartboten (luchtvervuiling, lawaai) te beperken, spelen een belangrijke rol in de beslissing hieromtrent.

c. Aandachtspunten.

- Bij de uitwerking van het Stappenplan in het Verkeers- en Inrichtingsplan is een goed inzicht nodig in te verwachten effecten van maatregelen op de verschillende functies en gebruikersgroepen in de binnenstad. Alleen dan kunnen keuzen worden gemaakt, waarbij de bereikbaarheid voor met name het zakelijk verkeer het juiste gewicht krijgt.
- In de periode tot realisatie van de Noord-Zuidlijn mag de zorg voor de bestaande openbaar-vervoervoorzieningen niet worden verwaarloosd.
- De toename van het aantal touringcars in de binnenstad en het beslag dat dit met zich meebrengt op de verkeers- en verblijfsruimte, gaan de draagkracht van de binnenstad te boven. Er zijn op dit punt regulerende maatregelen nodig.
- Op diverse locaties lopen verkeerssituaties op het water momenteel uit de hand; aandacht voor deze problematiek is nodig, zeker wanneer uitbreiding van toeristische voorzieningen is te verwachten. Hierbij vragen ook de milieu-hygiënische aspecten aandacht.

4. Economische functies.

a. Hoofdlijnen van beleid.

De binnenstad is het belangrijkste werkgebied van de stad en vervult een centrale rol in de positie van Amsterdam als grootstedelijk vestigingsmilieu; daarom zal een goed vestigingsklimaat voor werkfuncties, die wat betreft aard en schaal in de binnenstad thuishoren, worden bevorderd. De goede bereikbaarheid per openbaar vervoer betekent een hoog potentieel gebruik ervan door werknemers en bezoekers. Dit is reden te meer om de werkgelegenheidsdoelstelling voor de binnenstad extra nadruk te geven, waarbij de in het Structuurplan aangegeven kritische grens van 80.000 arbeidsplaatsen van kracht is.

De ontwikkeling van de IJ-oever tot een geïntegreerd woon- en werkgebied is een logisch gevolg van het ruimtelijk en economisch beleid en is voor de economische positie van de binnenstad van wezenlijk belang. Het moet een maximale benutting betekenen van (huidige en toekomstige) openbaar-vervoerpotenties en van het aantrekkelijke binnenstadsmilieu. De wederzijdse versterking van de binnenstad en de IJ-oever levert een belangrijke bijdrage aan het behoud van de positie van de regio Amsterdam als economisch kerngebied van (inter)nationale betekenis.

Het kantorenbeleid is gericht op het behoud van de centrumpositie van de binnenstad. Kantoren komen overal in de binnenstad voor en dat is goed. Er tekent zich echter ook een aantal concentraties af, waarbinnen de onderlinge relaties een betere kans krijgen; daarom is het zaak de kantoorfuncties in de aangewezen kerngebieden te behouden en versterken en belemmeringen voor de vestiging van kantoren zoveel mogelijk weg te nemen. De zes kerngebieden zijn de zuidelijke IJ-oever, de Nieuwezijds Voorburgwal/Spuistraat/Raadhuisstraat, de as Dam/Rokin/Vijzelstraat/Vijzelgracht, de zuidelijke grachtengordel en het zuidelijke deel van de westelijke grachtengordel, de Singelgracht en de Weesperstraat (zie hiervoor de kaart Productief milieu in deel I). Het eigen karakter van elk van deze kerngebieden zal worden versterkt.

De differentiatie in het aanbod wat betreft schaal en prijs wordt bevorderd, zodat zowel starters (goedkoop en klein) als doorstromers (wat duurder en groter) in de binnenstad kunnen worden gehuisvest. De vestiging van grotere (inter)nationale instellingen in de zakelijke en financiële dienstverlening wordt gestimuleerd, maar ook

van kleine kantoren in verzamelgebouwen. Met name voor de schaal, groter dan 4000 m², die in de binnenstad vrij schaars is, kan het aanbod aan de Weesperstraat, het Rokin, de Singelgracht en straks de IJ-oever een rol vervullen. Het IJ speelt een belangrijke rol in de noodzakelijke versterking van het topsegment in de kantorenmarkt door een hoogwaardige vestigingslocatie te bieden. Het gemeentebestuur streeft in zijn eigen huisvestingsbeleid behoud en vestiging van overheidsinstellingen in het binnenstadsgebied na.

Met het oog op de betekenis van het gemengde binnenstadsmilieu en van versterking van het midden- en kleinbedrijf verdienen bedrijven in stadsvernieuwingsgebieden en startende bedrijven bijzondere aandacht. Binnen de woonomgeving zullen vestigingsmogelijkheden voor niet-hinderlijke kleinschalige bedrijven worden behouden dan wel gecreëerd.

Het winkelbeleid is gericht op kwalitatieve verbetering om het winkelapparaat op het niveau te krijgen zoals dat mag worden verwacht in het centrum van de hoofdstad en ter ondersteuning van het internationaal karakter. In de winkels moeten alle marktsegmenten terecht kunnen; daarom wordt er hard gewerkt aan een versterking van het kernwinkelgebied, zowel van gemeentelijke zijde als van de kant van ondernemers en eigenaren van winkelpanden. Daartoe zijn twee convenanten van kracht waarin de verschillende inspanningen zijn vastgelegd. Er zal actief worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. Zo zijn er enkele grotere winkelprojecten in ontwikkeling, waarmee nieuwe vormen van winkelen worden toegevoegd en meer differentiatie in het aanbod kan ontstaan. Vooral voor de regionale positie van het winkelapparaat is dit van groot belang.

Het gemeentebestuur streeft in de eerste plaats voor het kernwinkelgebied in de binnenstad een aanzienlijke verruiming van de winkelsluitingstijden na, waardoor de leefbaarheid in avonduren en weekends sterk zal verbeteren en het aanbod van voorzieningen en publiek beter op elkaar aansluit. Hiervoor zijn wijzigingen in de nationale wetgeving vereist.

Een uitbreiding of verbetering van de beschikbare accommodaties voor congressen is gewenst. De gemeente stelt zich positief op tegenover initiatieven aan de IJ-oever of bij hotels in de binnenstad.

Het economisch beleid is gebaseerd op een substantiële groei van het toerisme. Om het toeristisch marktaandeel van Amsterdam te behouden, werken de gemeente, culturele instellingen, de VVV en het bedrijfsleven intensief samen. Ook in de binnenstad heeft de toeristisch-recreatieve sector een groeiende werkgelegenheid laten zien en wezenlijk bijgedragen aan (economische) vernieuwing. Ook levert het toerisme de stedelijke samenleving, waaronder de gemeente zelf, veel geld op. Om verdere groei op positieve wijze te kunnen opnemen in het binnenstadsmilieu, is het beleid gericht op een beheerste en gereguleerde toename van het toerisme, met een voorkeur voor verblijfs- boven dagtoerisme. Belangrijke elementen hierin zijn: verbetering van voorzieningen, spreiding in tijd (laagseizoen) en ruimte, een langere gemiddelde verblijfsduur, een hoger bestedingsniveau door toeristen en stimulering van bepaalde doelgroepen zoals cultuurtoeristen en senioren.

In het centrale deel van de zuidelijke IJ-oever en rond het Oosterdok zullen nieuwe toeristisch-recreatieve voorzieningen worden ontwikkeld, waarmee de kernzone, die loopt van het Centraal Station tot en met het Museumplein, voor de toeristen wordt uitgebreid (zie de kaart Consumptief milieu in deel I).

In bestaande en nieuwe attracties wordt geïnvesteerd (bij voorbeeld de IJ-markt en het Nationaal museum voor wetenschap en techniek (Science Center)) en publiek-trekkende off-seasonevenementen worden geïnitieerd ten behoeve van stimulering van het verblijfstoerisme. Het cultuurtoerisme, cultureel dagbezoek en congres- en tentoonstellingsbezoek worden bevorderd. De toeristische informatievoorziening en promotie krijgen meer aandacht.

Gestreefd wordt naar uitbreiding en vernieuwing van hotelcapaciteit in de midden- en low-budgetklasse (waaronder jeugdhotels) om zo voor elke beurs een bed te garanderen. Dit is noodzakelijk om evenwicht in het aanbod te bewaren.

Bij de centrumpositie van de binnenstad hoort een uitgebreid voorzieningenniveau van restaurants en cafés. De groei en bloei in de horeca vergen wel zorgvuldige begeleiding. Een verbetering van kwaliteit wordt nagestreefd door ontwikkeling van restaurants toe te staan, maar uitbreiding van fast-foodbedrijven, coffeeshops en terrassen te weren. In gebieden als het Rembrandtplein en omstreken, de Jordaan, de Haarlemmerbuurt en de Utrechtsestraat is een leefmilieuverordening van kracht of in procedure om de horecagroei aan banden te leggen en daarmee verdere fricties met andere functies en gebruikers te voorkomen. Een uitbreiding van gebouwde terrassen is nergens meer toegestaan.

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

Het aantal arbeidsplaatsen in de binnenstad is de afgelopen decennia flink afgenomen, terwijl zich een verschuiving heeft voorgedaan naar de quataire sector. Hoewel er de laatste jaren een stabilisering optreedt, staat de werkgelegenheid onder druk. Het is zorgelijk dat de ondergrens van 80.000 arbeidsplaatsen is gepasseerd. Vooral de ontwikkelingen op de kantorenmarkt kunnen in de binnenstad een verder verlies van arbeidsplaatsen betekenen. Bovendien vertrekken veel grotere vestigingen naar kantoorlocaties buiten de binnenstad. Het is gezien deze ontwikkelingen van groot belang om de centrumfunctie van de binnenstad te versterken. Het binnenstadsmilieu blijkt heel aantrekkelijk te zijn voor kleine ondernemingen en als broedplaats voor startende bedrijven. Er is bovendien een duidelijke trend waarneembaar in het werken aan huis.

De binnenstad wordt, evenals andere historische steden, steeds sterker een consumptiemilieu. Door de groei van het toerisme en door de toenemende verandering in de samenstelling van de inwoners van de binnenstad is het draagvlak voor diverse voorzieningen enorm toegenomen. Verwacht wordt dat de groei van eet- en drinkgelegenheden, met name van restaurants, verder zal doorzetten.

Wat betreft de winkels spelen enkele tendensen de binnenstad in de kaart, zoals de groeiende behoefte aan winkelen als vorm van stedelijke recreatie, de toenemende bestedingen, een zich verbredend behoeftepatroon en de voortschrijdende marktsegmentatie. Er is echter ook sprake van een vervlakking van het aanbod, doordat het winkelbestand zich richt op hoge omzetten voor een breed publiek. De diverse onderdelen van het kernwinkelgebied, zoals de Kalverstraat, de Nieuwendijk, de Spiegelstraat, de Pieter Cornelisz. Hooftstraat en markten, fungeren steeds meer als zelfstandige eenheden voor een eigen publiek, mede in de hand gewerkt door de grote loopafstanden binnen het centrum.

Een grotere kwaliteit en differentiatie in het aanbod in de binnenstad is wenselijk om de aantrekkingskracht op vooral de nationale en regionale consument te vergroten. Enkele recente en toekomstige initiatieven (kunnen) zorgen voor meer differentiatie en

kwaliteit in het winkelhart: Magna Plaza en de winkels op het Max Euweplein voegden circa 8000 m² toe; in de periode 1995–1999 komt er volgens plan circa 15.000 m² aan winkelvloer bij door de projecten de Kolk, de Munt en de driehoek Kalverstraat/Heiligeweg/Singel.

Toerisme is één van de kern- en groeisectoren van de stedelijke economie en speelt in het functioneren van de binnenstad als centrumgebied een belangrijke rol. In vergelijking met andere toeristische bestemmingen verliest Amsterdam momenteel zijn marktaandeel en zal het zijn vooraanstaande positie krachtiger moeten benutten. Het internationaal gezien lage prijsniveau, de toename in korte stedentrips en de groeiende belangstelling voor cultuur zijn daarbij gunstige factoren. Toerisme heeft een belangrijk aandeel in het totale (recreatieve) bezoek aan de binnenstad. Gelet op de toenemende druk op het openbaar milieu in (delen van) de binnenstad, ongewenste functionele ontwikkelingen als gevolg van de grote hoeveelheden publiek en spanningen met andere functies wordt de gemeente in toenemende mate aangesproken op een flankerend beleid om de verdere groei van het toerisme zorgvuldig te begeleiden en reguleren.

Het aantal 4- en 5-sterrenhotels is de laatste jaren flink uitgebreid. Op dit moment zijn er veel initiatieven voor 3-sterrenaccommodaties. Daarentegen is een groot aantal bedden in de lagere budgetklasse verdwenen door bij voorbeeld opwaardering van accommodaties en het verdwijnen van hotelboten. Er blijkt een behoorlijke behoefte te bestaan aan low-budgetvoorzieningen.

c. Aandachtspunten.

- Verder vertrek van in het binnenstadsmilieu thuishorende (onderdelen van) ondernemingen en instellingen moet worden voorkomen; sterkere aandacht voor de werkgelegenheid in de binnenstad is essentieel, in de eerste plaats voor kantoorwerkgelegenheid.
- Een zorgvuldige ontwikkeling van de IJ-oever als hoogwaardig vestigingsmilieu ter aanvulling op de mogelijkheden die de binnenstad verder biedt, is wenselijk.
- Versterking van het economisch functioneren van de binnenstad vraagt een goede algemene bereikbaarheid, meer specifiek voor noodzakelijk autoverkeer.
- Het behouden en creëren van vestigingsmogelijkheden voor kleinschalige bedrijven vraagt een actief beleid.
- Binnen de doelstelling van een verdere groei van het toerisme is aandacht nodig voor een gereguleerde ontwikkeling en kwalitatieve verbetering; een gericht doelgroepenbeleid geldt hierbij als belangrijk sturingsmechanisme.
- Met de groei van de horeca neemt de druk op het gemengde gebruik van de binnenstad toe; een terrassen- en horecabeleid, gedifferentieerd naar het grootstedelijk gebied en de lokale woongebieden, kan daartoe oplossingen bieden;
- De toenemende (toeristische) druk op het waterareaal en de oevers maakt de opstelling van richtlijnen voor het gebruik noodzakelijk.

5. Cultuur en onderwijs.

a. Hoofdlijnen van beleid.

Cultuur en onderwijs zijn voor het binnenstadsmilieu van grote betekenis. De binnenstad biedt voor deze sectoren een eminent klimaat vanwege de pluriformiteit en dichtheid van velerlei activiteiten in een klein gebied met bijzondere historische kenmerken. Voor de toonaangevende (inter)nationale positie van Amsterdam is dit van grote betekenis. Het gemeentebestuur hecht dan ook aan de aanwezigheid van culturele en (hoger) onderwijsvoorzieningen in de binnenstad en geeft hieraan ook voor nieuwe accommodaties hoge prioriteit.

In het algemeen wordt gestreefd naar huisvesting van instellingen en voorzieningen nabij knooppunten van openbaar vervoer, die tevens goed bereikbaar zijn voor fietsers en voetgangers. Dit bekrachtigt de betekenis van de binnenstad en enkele aansluitende gebieden. Gezien de ligging van concentraties van culturele functies sluit het Museumplein aan bij het aanbod van voorzieningen in de binnenstad.

Het cultuurbeleid is gericht op versterking van het culturele aanbod, door zorg voor kwaliteit, verscheidenheid en vernieuwing van kunsten; tevens door zorg voor brede participatie van de bevolking, onder meer ten aanzien van etnisch-culturele minderheden. Bij het in stand houden van een internationaal vestigingsmilieu is de culturele infrastructuur een belangrijke factor. Deze wordt versterkt door zowel onderhoud en vernieuwing van bestaande accommodaties, als door nieuwe projecten. De investeringen voor de komende jaren zijn vastgelegd in het Amsterdamse Kunstenplan 1993–1996 (Gemeentebblad 1992, bijlage Q); prioriteiten zijn aangegeven voor verbouwing van de theaters Bellevue, de Melkweg en Paradiso, uitbreiding van het Stedelijk Museum, en voor realisering van een Centrum voor Moderne Muziek, een nieuw Theater voor Toneelgroep Amsterdam en, eventueel, een Nieuw Filmtheater.

Nieuwe accommodaties met een (boven)stedelijke functie zullen bij voorkeur worden gevestigd in de binnenstad, inclusief de IJ-oever, en (in overleg met het stadsdeel) rond het Museumplein. Daarbinnen zullen culturele uitgaansfuncties worden gestimuleerd in de directe omgeving van het Leidseplein, het Rembrandtplein, de Nes en nabij het Centraal Station.

De diversiteit, het niveau en de internationale oriëntatie van opleidings- en onderzoeksinstituten in cultuurwetenschappen, -management en kunstvakken worden gestimuleerd, met eveneens een sterke voorkeur voor vestiging in het centrumgebied.

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

Naast vorenbedoelde prioriteiten op cultuurgebied worden de plannen voor een nationaal museum voor wetenschap en techniek aan het Oosterdok en een grote muziekhall voor (pop)manifestaties voor Mojo ondersteund. In het programma van de IJ-oever worden diverse culturele voorzieningen opgenomen.

In het Amsterdamse Kunstenplan 1993–1996 is al gesteld dat het uiterst moeilijk is om, liefst in de binnenstad, op korte termijn geschikte locaties te vinden voor met name het Centrum voor Moderne Muziek en het Nieuwe Theater. Voor de laatste worden de mogelijkheden onderzocht voor huisvesting in de nieuwbouw van het Bellevuecomplex. Als dit niet mogelijk blijkt, zullen alternatieven elders in de stad moeten worden onderzocht. In het algemeen is bij locatiebeslissingen een goede afweging met en afstemming op mogelijkheden in of aan de binnenstad geboden.

De beschikbaarheid van betaalbare woon-werkruimten voor kunstenaars staat onder druk door ontwikkelingen in de woningproductie en het huurprijsbeleid. Momenteel is een onderzoek gaande naar mogelijkheden om ateliers voor beginnende kunstenaars te subsidiëren.

Sleutelbegrippen in de ontwikkeling van het onderwijs zijn schaalvergroting en efficiency. Het huisvestingsbeleid van de Universiteit van Amsterdam is gericht op concentratie van de gamma-faculteiten op het Roeterseiland, eventueel in combinatie met verwante hogere-beroepsonderwijsinstellingen. De alfa-faculteiten, de Universiteitsbibliotheek en het bestuurscentrum blijven in het centrum gehandhaafd. Om het concentratiebeleid te kunnen realiseren, wordt nog ruimte gezocht voor enkele voorwaardenscheppende onderdelen, waaronder de Universiteitsbibliotheek, de congresruimte en gastenverblijven.

In het hoger beroepsonderwijs is het fusieproces bijna afgerond. Er zijn drie hogescholen gevormd in Amsterdam en omgeving. De Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten zal zich concentreren op en rondom het Mr. Visserplein. Voor de Hogeschool van Amsterdam (HVA) en de Hogeschool voor Economische Studies (HES) zijn de huisvestingsplannen wat betreft locatie gespreid over de stad. Voor veel onderdelen hiervan bestaat bij de hogescholen een voorkeur voor huisvesting in of nabij de binnenstad. De HES bevindt zich nu vooral in de westelijke binnenstad en rond het Weesperplein. Voor een aantal faculteiten van de HVA wordt gewerkt aan definitieve vestiging in het oostelijk havengebied.

Door deze schaalvergrotingsprocessen is het gebouwenbestand voortdurend in beweging en komen er in de binnenstad diverse panden vrij voor andere bestemmingen.

c. Aandachtspunten.

- Aanvullend op de vastgelegde financiële kaders in het Amsterdamse Kunstenplan 1993–1996 is er voor culturele functies behoefte aan een heldere ruimtelijke strategie van gemeentezijde, met aandacht voor de positie van de binnenstad, mede verwijzend naar een aantal actuele voorbeelden van instellingen die een locatie zoeken voor nieuwe accommodaties.
- Geïntensiveerde aandacht is nodig om beschikbaarheid van betaalbare woon-/werkruimten voor kunstenaars in voldoende mate te garanderen.
- Er is behoefte aan meer duidelijkheid omtrent de gemeentelijke inspanningen om de huisvesting van universitaire en hoger-beroepsonderwijsinstellingen en de additionele voorzieningen in de (dure) binnenstad mogelijk te maken.
- Een strategie ten aanzien van vrijkomende panden van hoger-beroepsonderwijsinstellingen en de Universiteit met prioriteit voor andere onderwijsfuncties is nodig.

6. Wonen, stadsvernieuwing, volkshuisvesting.

a. Hoofdlijnen van beleid.

In het kader van het volkshuisvestingsbeleid wordt ook in de binnenstad gestreefd naar een zo hoog mogelijk nieuwbouw- en verbeterprogramma. Het is duidelijk geworden dat er in de binnenstad uit kostenoverwegingen en met het oog op de in de afgelopen jaren gerealiseerde woningproductie, nauwelijks meer nieuw gebouwd zal worden voor de oorspronkelijke doelgroepen. Nieuwbouw zal hoofdzakelijk plaatsvinden in de vrije sector. Voor de doelgroepen ligt de nadruk op het beheer en woningverbetering.

De hoofddoelstelling van het binnenstadsbeleid tot en met het jaar 2000 valt als volgt samen te vatten: het realiseren van ongeveer 1000 woningen per jaar met sterk teruglopende financiële middelen. Randvoorwaarde hierbij is dat de goedkope voorraad dusdanig op peil blijft dat ook de lagere inkomensgroepen aan bod blijven komen in de binnenstad. Ten opzichte van de huidige praktijk betekent dit dat er in toenemende mate met en voor de markt zal worden gebouwd.

In de binnenstad bevinden zich ongeveer 41.000 woningen. Ruim 12.000 van deze woningen zijn nieuw gebouwd sinds 1971 en nog eens 10.000 zijn door middel van "aankopen en opknappen" of door, al dan niet particuliere, woningverbetering opgeknapt. In totaal is in het kader van de stadsvernieuwing ruim de helft van de woningvoorraad in de binnenstad op één of andere wijze aangepakt. Daarnaast hebben particulieren natuurlijk ook zonder subsidie de nodige investeringen gedaan.

Mede dankzij de inspanningen in het kader van de stadsvernieuwing neemt het aantal inwoners sinds 1980 toe. Momenteel neemt de binnenstad een sterke positie in op de woningmarkt, ook wat het duurere marktsegment betreft. De laatste jaren zijn veel kantoren omgezet naar luxe appartementen. Het beleid ten aanzien van woningonttrekking wordt dusdanig gewijzigd dat er een sterkere nadruk ligt op functiemenging en dat woningsamenvoeging wordt gerelateerd aan kwaliteitscriteria en het algemene stadsvernieuwingsbeleid.

Een specifiek onderdeel van het binnenstadsbeleid is "wonen boven bedrijven". In het kader van deze aanpak worden eigenaren gestimuleerd en intensief begeleid bij het realiseren van woningen in leegstaande ruimten boven winkels of bedrijven en bij het realiseren van (particuliere) woningen op moeilijke locaties. Dit beleid is met name gericht op de omgeving van de Kalverstraat, de Nieuwendijk en de Burgwallen. Uitgangspunt daarbij is dat leefbaarheid en sociale veiligheid toenemen als er meer mensen in deze buurten gaan wonen. Tegelijk worden leegstandsbestrijding, functiemenging en monumentenzorg bevorderd. Ook in de zuidelijke grachtengordel geldt een aanpak die is gericht op stimulering van (particuliere) woningbouw op moeilijke locaties.

Ten aanzien van specifieke doelgroepen als jongeren, ouderen, grote gezinnen en gehandicapten is het stedelijk beleid van kracht. Voor zover mogelijk wordt er ook in de binnenstad voor deze groepen gebouwd en verbeterd. Beslissingen hierover worden jaarlijks in het kader van het Raamraadsbesluit nieuwbouw en verbetering genomen.

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

De ontwikkelingen die zich momenteel voordoen in de volkshuisvestingssector, zullen grote gevolgen hebben voor het beleid ten aanzien van de woningproductie in de binnenstad. Daarbij gaat het met name om sterk teruglopende subsidies (Besluit Woninggebonden Subsidies en Stadsvernieuwingsfonds), die bovendien gepaard gaan met een prioriteitstelling van het gemeentebestuur ten behoeve van probleemgebieden buiten de binnenstad. Dit betekent dat de inzet van overheidsmiddelen in de binnenstad flink zal teruglopen.

Daartegenover staat dat de binnenstad een aantrekkelijk woonmilieu blijkt te zijn voor zowel starters op de woningmarkt als voor de wat meer vermogende woningzoekende. Het is belangrijk om voor verschillende inkomensgroepen een woningaanbod te hebben. De beperkte financiële ruimte laat de overheid hier echter een veel minder vrije keuze dan voorheen. Met andere woorden: de marktpotenties moeten

worden uitgebuit. Voor de binnenstad betekent dit dat het grootste deel van de woningproductie zal moeten worden gerealiseerd in de duurder sectoren. Daarbij moet worden opgemerkt dat het bouwen in de binnenstad gepaard gaat met extreem hoge kosten ten gevolge van het type locaties en de veel voorkomende bodemverontreiniging. Dit betreft zowel de grondkosten als de bouwkosten. De resterende stadsvernieuwingsopgave valt te karakteriseren als moeilijk en duur.

Het is een belangrijke randvoorwaarde dat de goedkope bestaande voorraad beschikbaar blijft voor de lagere inkomensgroepen. Momenteel heeft ruim 70% van de woningen in de binnenstad een huur tot 500 gulden. Dit betreft vooral kleine woningen. Deze goedkope voorraad staat echter onder druk door harmonisatie en huurprijsbeleid van toegelaten instellingen en particulieren.

Door middel van, al dan niet particuliere, woningverbetering kan de bestaande voorraad op peil worden gehouden. Dan moet wel de afstemming tussen het verstrekken van verbetersubsidie en behoud van de voorraad betaalbare woningen worden verbeterd. Momenteel kent de Woonruimteverordening geen mechanisme om deze woningen binnen de verdeling te houden.

In het verleden was er onder bewoners meestal een goed draagvlak voor stadsvernieuwingsactiviteiten. Dit was mede te danken aan het feit dat uit te plaatsen bewoners stadsvernieuwingsurgente werden. Het afschaffen van het recht van terugkeer zal al snel leiden tot een verminderde acceptatie van het stadsvernieuwingsproces, tenzij er andere doorschuifmogelijkheden worden gevonden. Onderzocht zal worden, of het mogelijk is in het herhuisvestingsbeleid onderscheid te maken naar buurtcombinaties. Dat wil zeggen, dat een woningzoekende ervoor kan kiezen zich voor bepaalde buurtcombinaties in te schrijven. In de huidige situatie is het zo dat de inschrijving per stadsdeel geschiedt.

Niet alleen het behoud van de goedkope woningvoorraad zal meer aandacht gaan vragen, maar ook dat van de hoeveelheid betaalbare ruimten voor kunstenaars en kleinschalige bedrijvigheid. De beschikbaarheid hiervan en daarmee ook de broedplaatsfunctie van de binnenstad komen onder druk te staan door ontwikkelingen in de volkshuisvestingssector.

De binnenstad levert een belangrijk aandeel in de huisvesting van studenten in studentenhuizen, die overigens ook toegankelijk zijn voor andere jongeren. Veel van deze panden worden de komende tijd opgeknapt en gemoderniseerd. Nadelig effect hiervan is, dat het aantal wooneenheden per pand sterk afneemt, terwijl de behoefte aan studentenhuisvesting groot blijft. Ook neemt de behoefte aan verblijfsmogelijkheden voor buitenlandse studenten en onderzoekers toe.

c. Aandachtspunten.

- Er is inzicht nodig in de aard en samenstelling van de woningbouwtaakstelling voor de binnenstad. Hoe en waar 1000 woningen per jaar te realiseren met minder overheidsgeld?
- De gevolgen voor lage inkomensgroepen, doorstroombeleid, zittende bewoners, samenwerking met corporaties en particulieren moeten inzichtelijk worden.
- De mogelijkheden om woningverbetering gericht in te zetten ten behoeve van de bestaande voorraad moeten worden onderzocht.
- Ook de mogelijkheden om de beschikbaarheid van betaalbare ruimten voor kunstenaars en kleinschalige bedrijvigheid op peil te houden, vragen aandacht.

- Zelfs bij woningproductie in de duurdere sectoren blijven de kosten in de binnenstad extreem hoog. Naar het zich laat aanzien, zullen ook voor deze financieringscategorieën overheidsbijdragen noodzakelijk blijven.
- Omwille van het maatschappelijk draagvlak voor de voortgang van het stadsvernieuwingsproces zijn maatregelen gewenst om doorschuifmogelijkheden te behouden, ter vervanging van het recht op terugkeer.

7. Welzijn/voorzieningen.

a. Hoofdpijnen van beleid.

Het aantal binnenstadbewoners groeit nog steeds. Het wonen in het centrum heeft onmiskenbaar aantrekkelijke kanten voor een grote diversiteit aan bevolkingsgroepen. In het gemeentelijk beleid wordt welbewust gekozen voor een verdere versterking van de woonfunctie. Dit vraagt aan de andere kant een inspanning om de binnenstad voor bewoners ook leefbaar te houden door een adequaat en eigentijds aanbod van (welzijns)voorzieningen. Daarbij is specifieke aandacht nodig voor de minder aantrekkelijke kanten van de binnenstad als woonomgeving, in de eerste plaats gericht op kwetsbare groepen als kinderen en hun ouders/verzorgers, jeugd en ouderen.

In het kader van een lokaal welzijnsbeleid gaat het dan in grote lijnen om voorzieningen voor kinderopvang, speelruimte (binnen en buiten), basisonderwijs, voor- en naschoolse opvang, vakantie-activiteiten, tienerwerk, sportbeoefening, opvang en vormingsmogelijkheden voor jongeren, ouderen en allochtonen, instanties voor informatie, advies en hulpverlening en goede bereikbaarheid van de basispolitiezorg.

In 1994 wordt een uitgewerkt welzijnsplan voor de binnenstad gepresenteerd. Dit plan is gericht op de samenhang van voorzieningen. Centraal staan een integrale werkwijze en een preventief jeugdbeleid.

Ten aanzien van de onderwijsvoorzieningen is het beleid gericht op voldoende en kwalitatief goede scholen voor de in de binnenstad wonende jeugd. Het aanbod aan basisscholen is hiervoor onvoldoende, waardoor uitstroom naar scholen buiten de binnenstad optreedt. Bij uitbreiding van bestaande scholen doet zich een ruimteprobleem voor. Deze problematiek zal in het welzijnsplan worden uitgewerkt. Het voortgezet onderwijs bevindt zich voornamelijk buiten de binnenstad.

De bezuinigingen binnen het sociaal-cultureel werk hebben duidelijke repercussies, met name op het vlak van kinderopvang, tienerwerk en buurthuiswerk. Daardoor zijn er op de oostelijke en westelijke eilanden onvoldoende basisvoorzieningen om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte.

Het beleid voor de sport is gericht op een breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten, met name in de ongebonden sport. Uiteraard heeft een aantal voorzieningen een buurtoverschrijdende functie. Het aanbod van sport- en speelmogelijkheden in de openbare ruimte is veelal onvoldoende; daar waar zich ruimtelijke mogelijkheden voordoen in de woongebieden, wordt hieraan aandacht besteed. In samenwerking tussen het buurthuiswerk en het sportwerk wordt veel aandacht gegeven aan sport- en spelactiviteiten tijdens de schoolvakanties.

Op het terrein van de maatschappelijke dienstverlening wordt eraan gewerkt om in de binnenstad vijf plekken te creëren waar de burger voor advies en hulpverlening terecht kan. Het gaat om gemeenschappelijke huisvesting van het algemeen maatschappelijk werk, de sociaal raadslieden, de wijkopbouworganen en het gecoördineerd ouderenwerk op locaties in de Gouden Reael, de Jordaan, de oostelijke eilanden, de Plantage/Weesperbuurt en de oude stad/zuidelijke grachtengordel.

Via de sociale vernieuwing ondersteunt de gemeente bewoners wanneer het projecten betreft die het buurtbeheer verbeteren. Tevens zijn het ouderenwerk, het preventief jeugd- en jongerenwerk en de integratie van allochtonen belangrijke aandachtspunten, vooral in de oostelijke binnenstad.

Bij de start van de sociale vernieuwing hebben enkele wijkcentra gekozen voor het oprichten van een organisatie voor sociale projectontwikkeling: de Binnenstad Ontwikkelings Maatschappij. Deze organisatie zet projecten op die een maatschappelijk gewenst doel realiseren, maar die de kracht van de vrijwillige besturen van de wijkcentra te boven gaan. Het doel is om na een aanloopfase met subsidie zelf inkomsten te verwerven met rendabele projecten, waarmee minder rendabele projecten kunnen worden gefinancierd. Een aantal projecten is met succes tot stand gekomen (zoals de anti-grafittybrigade en de monumentenpool). Er staan andere sociale projecten op stapel, waarbij een behoefte aan ondersteuning bij opzet en ontwikkeling blijft bestaan. Dit zal verschuiven van ondersteuning van de organisatie naar ondersteuning van concrete projecten.

In de gezondheidszorg krijgen de voorzieningen in de eerste lijn en de extramurale zorg prioriteit boven de tweedelijnsvoorzieningen en de intramurale zorg voor ouderen.

In de ouderenzorg is de keuze gemaakt om ouderen zo lang mogelijk op een veilige manier in hun eigen huis te laten wonen door middel van "wonen + garantie" (woningaanpassing, conciërges, buurtbus, maaltijdvoorzieningen, alarmering enz.). De gemeente vervult in relatie tot het accommodatiebeleid in de gezondheidszorg een planningtaak. Het Prinsengrachtziekenhuis krijgt een poliklinische functie; er wordt gewerkt aan een nadere uitwerking ten behoeve van de eerste lijn (met name via huisartsen).

Het beleid voor buurtwinkelvoorzieningen is gericht op concentratie om deze winkelcentra bedrijfseconomisch gezond te houden en om een voldoende verzorgingsniveau in de directe woonomgeving te bieden.

b. Ontwikkelingen en relatie met de hoofddoelstellingen.

Problemen die zich in het welzijnswerk in de binnenstad voordoen, concentreren zich enigszins in de oostelijke binnenstad en vooral op de oostelijke eilanden. Daar is een tekort aan voorzieningen te onderkennen, terwijl zich daar relatief gezien de meeste kinderen, tieners, minderheden en werklozen bevinden.

Ten aanzien van het sociaal-cultureel werk worden de bezuinigingen voelbaar in de binnenstad; er is nauwelijks tienerwerk. Juist voor deze leeftijdsgroep is permanente aandacht nodig. Preventieve maatregelen moeten worden genomen door een verbinding te leggen tussen enerzijds kinderopvang, buurthuiswerk en sport en anderzijds scholing (onder andere voorbereidend beroepsonderwijs) en werkgelegenheid. Momenteel vindt een uitbreiding van kinderopvang plaats

(gesubsidieerd en particulier); desondanks blijft er, blijkens lange wachtlijsten, een achterstand in het voorzieningenniveau bestaan.

Het aandeel ouderen in de binnenstad is relatief laag. De mogelijkheden voor hen om zich vrij te verplaatsen zijn beperkt; de woningen zijn veelal onvoldoende aangepast en er is sprake van onveiligheidsgevoelens. De bezuinigingen in de intramurale ouderenzorg zullen tot gevolg hebben dat voorzieningen in de directe leefomgeving steeds belangrijker worden. Binnen de extramurale zorg schiet vooral de thuiszorg nog te kort.

In het onderwijs is sprake van diverse vernieuwingen op het gebied van basisvorming en uitbreiding van volwasseneneducatie en schaalvergrotingen in het basis- en voortgezet onderwijs.

De schaalvergrotingsoperatie met gewijzigde opheffingsnorm voor basisscholen zal leiden tot een reductie van het aantal scholen, in de binnenstad met twee. De effecten binnen het voortgezet onderwijs zijn nog onvoldoende duidelijk om daaruit conclusies te trekken met betrekking tot mogelijke ruimteclaims (onder andere van het Barlaeus-gymnasium).

Er zijn wachtlijsten van allochtonen die basiseducatie en taalonderwijs willen ontvangen.

Momenteel bevindt de centrale Bibliotheek zich aan de Prinsengracht. Er zijn plannen voor verhuizing naar de IJ-oeveren. In dat geval moet worden bezien, of een aparte voorziening voor de westelijke binnenstad nodig is, eventueel in combinatie met de huidige dependance aan de Marnixstraat.

Op de oostelijke eilanden ontbreekt een bibliotheekvoorziening. De mogelijkheden voor een gecombineerde voorziening met het oostelijk havengebied worden onderzocht. Dit zou opheffing van de voorziening in het Pintohuis betekenen.

Onder meer door het beleid van kostendekkende verhuur van gemeentelijke panden wordt het steeds moeilijker in de behoefte aan betaalbare huisvesting van niet-commerciële voorzieningen te voorzien. Er ontstaat een spanning tussen het verhuurbeleid en vermindering of bevrozing van subsidies.

c. Aandachtspunten.

- Geïntegreerd binnenstadsaanbod van sociale, culturele en welzijnsvoorzieningen; vooral kinderen, jeugd (met name tieners en allochtone jeugdwerklozen) en ouderen vragen meer aandacht; met name in de woongebieden is versterking van aandacht en voorzieningen voor deze groepen nodig. Dit geldt in de eerste plaats voor de oostelijke binnenstad.
- In het in 1994 op te stellen welzijnsplan voor de binnenstad zal ook aandacht moeten worden besteed aan knelpunten in het basisonderwijs.
- Voorzieningen voor kinderopvang dienen zowel het belang van bewoners als van werkgevers; ondanks de geplande uitbreiding die nu plaatsvindt, blijft er een structureel tekort bestaan.
- Inspelen op veranderende educatieve behoeften, met name in het volwassenen onderwijs voor nieuwkomers, is nodig.
- Om de ouderen veilig en goed in de binnenstad te huisvesten, zijn zowel extramurale zorg als woningaanpassingen en thuiszorg nodig. Op de laatste heeft de gemeente echter geen grip.
- De huisvesting van voorzieningen vraagt een optimale benutting van aanwezige accommodaties en aan de markt aangepaste subsidies voor huisvestingskosten.

- Niet zelden is er sprake van gebrekkige afstemming en versnipperde inzet van middelen ten gevolge van de verkokering op het gebied van voorzieningen voor jeugdzaken, onderwijs, maatschappelijke en gezondheidszorg en sport; analoog aan de stadsdelen is een afdeling Welzijn in voorbereiding.

Amsterdam, 20 oktober 1993.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam,

K. Kooiker

Ed. van Thijn

secretaris

burgemeester

Verschenen 26 november 1993.

BIJLAGEN

Bijlage 1.

Kengetallen en ontwikkelingen voor de binnenstad en Amsterdam.

*Kengetallen binnenstad*¹⁾.

	Binnenstad	Amsterdam
<i>Inwoners</i>		
— Aantal inwoners:	78.265	713.495
naar leeftijdsgroep:		
0–19	12%	19%
20–34	42%	32%
35–49	27%	21%
50–64	10%	13%
65 e.o.	9%	14%
totaal	100%	100%
— Alloctonen als percentage van het totaal aantal inwoners	19%	28%
<i>Gebruikers</i>		
	Binnenstad	Amsterdam
Werkzame personen	79.790	324.740
Studenten ²⁾		
— UVA	21.500	34.200
— HBO	12.700	22.500
Dagbezoekers per jaar	10.500.000	10.500.000
Verblijfsvoeristen per jaar	2.000.000	2.000.000
Drugsverslaafden	circa 2.000	circa 6.800
Daklozen	circa 2.250	circa 3.000
Prostitués	circa 3.000	circa 10.000
<i>Bebouwing</i>		
	Binnenstad	Amsterdam
— Woningen	40.230	343.950
Particulier bezit	15%	10%
Particuliere huur	48%	35%
Gemeente en corporatiebezit	37%	55%
Totaal	100%	100%
— Bouwperiode woningen vóór 1918	64%	27%
— Aantal monumenten	6.770	7.425
<i>Functionies</i>		
	Binnenstad	Amsterdam
— Vloeroppervlak kantoren	1.400.000 m ²	4.600.000 m ²
— Aantal vestigingen:		
kantoren	3.315	circa 7.000
winkels ³⁾	1.745	6.525
hotels	180	290
restaurants en cafés	1.505	2.920
culturele vestigingen ⁴⁾ :		
• theaters/bioscoopzalen/podia	110	155
• musea	50	70

¹⁾ cijfers per 1 januari 1992, tenzij anders vermeld.

²⁾ onderwijsvolgenden 1990.

³⁾ 1 januari 1991.

⁴⁾ 1 januari 1987.

Ontwikkelingen binnenstad en Amsterdam ¹⁾.

<i>Inwoners</i>	<i>1975</i>	<i>1980</i>	<i>1985</i>	<i>1992</i>
Binnenstad	71.465	66.575	69.445	78.265
Amsterdam	757.960	716.965	675.570	713.495
<i>Woningen</i>	<i>1975</i>	<i>1980</i>	<i>1985</i>	<i>1992</i>
Binnenstad	31.865	32.100	34.700	40.230
Amsterdam	295.695	301.800	319.050	343.950
<i>Werkzame personen</i>	<i>1975</i>	<i>1980</i>	<i>1985</i>	<i>1992</i>
Binnenstad	110.825	99.865	86.840	79.790
Amsterdam	357.805	329.180	303.455	324.740
<i>Kantoorwerkgelegenheid ²⁾</i>	<i>1975</i>	<i>1980</i>	<i>1985</i>	<i>1992</i>
Binnenstad	38.549	37.090	37.790	34.630
Amsterdam		<i>1981</i>	<i>1984</i>	<i>1991</i>
		135.000	133.000	149.000
<i>Winkels</i>	<i>1975</i>	<i>1980</i>	<i>1985</i>	<i>1991</i>
Binnenstad	1.990	1.805	1.680	1.745
Amsterdam	10.400	9.425	8.720	6.525
<i>Hotels ³⁾</i>		<i>1980</i>	<i>1986</i>	<i>1992</i>
Binnenstad		155	170	180
Amsterdam		250	270	290
<i>Restaurants en cafés ⁴⁾</i>	<i>1975</i>		<i>1985</i>	<i>1990</i>
Binnenstad	1.005		2.660	1.240
Amsterdam			2.660	2.860
				2.920 ⁵⁾

¹⁾ Cijfers van vóór 1992 uit de Periodieke Rapportage Binnenstad 1987 en 1989, Dienst Ruimtelijke Ordening; cijfers voor 1992 uit: Amsterdam in cijfers 1992, Dienst O+S, en: De Amsterdamse binnenstad, kengetallen voor 1992, Dienst Ruimtelijke Ordening.

²⁾ Binnenstad: cijfers van 1975, 1980 en 1985 uit 'Kantoren in de binnenstad', Dienst Ruimtelijke Ordening 1989. Cijfer voor 1992: De Amsterdamse binnenstad, kengetallen voor 1992, Dienst Ruimtelijke Ordening; Amsterdam: cijfers voor 1981 en 1984 uit: Concept Evaluatie Kantorennota 1989, Dienst Ruimtelijke Ordening; cijfer voor 1991 uit: De Amsterdamse kantorennota, 1991.

³⁾ Bron: Databases Dienst O+S; 1980 BVS-classificatie, 1986 en 1992 Benelux-classificatie; de cijfers zijn exclusief pensions van het type "Hulp voor Onbehuisden", jeugdhotels/-herbergen en Sleep-in.

⁴⁾ Bron: Eet- en drinkgelegenheden in de Amsterdamse binnenstad, Dienst Ruimtelijke Ordening, 1992.

⁵⁾ Cijfer voor 1991.

Bijlage 2.

Bronnenlijst beleidsnota's bij DEEL II naar thema.

(Voor zover geraadpleegd in aanvulling op sectorale bijdragen vanuit de Ambtelijke Werkgroep Binnenstad).

Algemeen.

- Vierde nota over de ruimtelijke ordening extra (Vinex), Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 1990–1991.
- Structuurplan Amsterdam 1991, het plan en de toelichting (Gemeentebblad 1992, bijlagen A en A¹).
- Regionaal Verkeers- en Vervoerplan van het Regionaal orgaan Amsterdam, 1992.
- Programma voor de Ruimtelijke Vernieuwing en risico-analyse ruimtelijke projecten, gemeente Amsterdam, 1992.
- Het Programmakkoord 1990–1994, gemeente Amsterdam.
- Begrotingsmissive 1993 gemeente Amsterdam (Gemeentebblad 1992, bijlage T).

Bouwen en het historisch stadsbeeld.

- Nota Monumentenzorg in Amsterdam (Gemeentebblad 1993, bijlage G).
- Nadere uitwerking van de Hoogbouweffectrapportage van de Dienst Ruimtelijke Ordening, 2 februari 1993.
- Concept-notitie Reclametoezicht, bij de ontwerp-reclamerichtlijnen binnenstad van Bouw- en Woningdienst Amsterdam, 1993.
- Bestemmingsplannen en de Bouwverordening.

Veiligheid en leefbaarheid.

- Naar een hoogwaardige openbare ruimte in het stadshart, 1988.
- Beheer Openbare Ruimte, concept-hoofdstuk uit de herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening, 1993.
- Het Stegenplan van Amsterdam 1986–1990.
- Beheerorganisatie Binnenstad, eindrapport van het Bureau voor Organisatiezaken, 1993.
- Nota Evaluatie Sociale Vernieuwing Binnenstad, 1993.
- Milieu-actieplan Amsterdam 1990–1993 (Gemeentebblad 1990, bijlage D).

Bereikbaarheid, verkeer en infrastructuur.

- Raadsvoordracht over de uitslag van het referendum, met daarin de criteria waaraan het stappenplan ter beperking van het autoverkeer in de binnenstad van Amsterdam dient te voldoen (Gemeentebblad 1992, afd. 1, nr. 354).
- Het stadshart Amsterdam, een rapportage, gemeente Amsterdam, afdeling Verkeer en Vervoer, 1989.

Economische functies.

- De kantorenmarkt 1991, ontwikkeling van de kantorenmarkt in de agglomeratie Amsterdam, Dienst Ruimtelijke Ordening, 1991.
- Kantoren in de Amsterdamse binnenstad, Dienst Ruimtelijke Ordening, 1992.
- Convenant inzake de Kalverstraat, 1990.
- Convenant inzake het kernwinkelgebied en de relatie met de IJ-oeveren (Gemeentebblad 1991, afd. 1, nr. 50).

- Nota Amsterdam Toeristenstad, kijk op de jaren negentig (Gemeentebblad 1990, bijlage K).
- Nota Hotelbeleid 1985–1989 (Gemeentebblad 1986, afd.1, nr. 1419).
- Amsterdam naar het IJ, Nota van Uitgangspunten voor de IJ-oever (Gemeentebblad 1991, afd. 1, nr. 592).

Cultuur en onderwijs.

- Het Amsterdamse Kunstenplan 1993–1996 (Gemeentebblad 1992, bijlage Q).
- Tweede rapportage inzake huisvesting van het hoger beroepsonderwijs in Amsterdam van de Ambtelijke Werkgroep Huisvesting Hoger Beroepsonderwijs, 1991.

Wonen, stadsvernieuwing en volkshuisvesting.

- Wonen naar wens, 1988/Discussienota Volkshuisvesting 1993–1995, maart 1992.
- Planning Woningbouwproductie 1992–1995, analyse van knelpunten en vertragingen van de Bouw- en Woningdienst Amsterdam (Binnenstad) en het Gemeentelijk Grondbedrijf (Productie Binnenstad) 1992.
- Concept-nota Stadsvernieuwing; op weg naar de buurt die duurt, hoofdlijnennotitie 1992 van de afdeling Stedelijke Ontwikkeling.
- Nota Wonen boven bedrijven, 1987.

Lokale voorzieningen.

- Nota Ruimtelijk-economische structuur van de stadsvernieuwingsgebieden in de binnenstad (Gemeentebblad 1992, bijlage K).
- Toerusting en bereikbaarheid; fusies en schaalvergroting in het basisonderwijs, 1991.
- Nota Herstructurering van het sociaal-cultureel werk in Amsterdam (Gemeentebblad 1990, bijlage C).
- Convenant Sociale Vernieuwing Openbaar Onderwijs en het Bijzonder Onderwijs Binnenstad 1992.
- Stimuleringsmaatregel Kinderopvang voor de periode 1990–1993 met de daaraan gekoppelde uitvoeringsplannen voor Amsterdam.
- Beleidsplan voor de Sport (Gemeentebblad 1988, bijlage R).

Bijlage 3.

Deelnemers (uitgebreide) Ambtelijke Werkgroep Binnenstad.

Wethouder voor de Coördinatie van de Binnenstad: J.B. Saris (voorzitter).
Hoofdafdeling Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken (ABJZ) der Gemeentesecretarie: R. van Binsbergen.
Hoofdafdeling Bestuurlijke Betrekkingen en Informatievoorziening (BBI) der Gemeentesecretarie: R. Hageraats.
Bouw- en Woningdienst Amsterdam (BWA): N. Koers.
Hoofdafdeling Cultuur, Educatie en Recreatie (CER) der Gemeentesecretarie: A. Huijsmans en R. Fritschy.
Dienst Ruimtelijke Ordening (DRO): W. Hartman.
Dienst Stedelijk Beheer (DSB): T. de Bree.
Hoofdafdeling Economische Zaken (EZ) der Gemeentesecretarie: P. Hoogenraad.
Gemeentelijk Grondbedrijf (Grb): A. Jansen en R. Dijkmeester.
Hoofdafdeling Maatschappelijke en Gezondheidszorg (MGZ) der Gemeentesecretarie: mevr. L. de Wilde.
Hoofdafdeling Stedelijke Ontwikkeling (SO) der Gemeentesecretarie: mevr. C. van de Wiel.
Hoofdafdeling Verkeer, Beheer en Milieu (VBM) der Gemeentesecretarie: mevr. V. de Kok.
Interim-manager Binnenstad: T. Mulder.
wethoudersassistent: D. Engelsman.

Bijlage 4.

Lijst van geïnterviewde personen en leden van de Klankbordgroep Binnenstad.

Tijdens de voorbereiding van het beleidsplan zijn interviews gehouden met de volgende personen:

E. Cools, directeur Dr. Sarphatihuis;
H. de Haas, Woningbouwvereniging Onze Woning;
F. van de Ven, voorzitter ARS, Zeezicht, e.a.;
B. Meyer, directeur Arbeidsbureau Centrum;
C. Meijer, directeur Prinsengrachtziekenhuis;
C. Huisman, directeur Stichting Welzijn Binnenstad;
T. van den Klinkenberg, voorzitter sociale vernieuwing Bijlmermeer, adviseur Ministerie van Binnenlandse Zaken inzake sociale vernieuwing;
A. van Stigt, voorzitter Binnenstads Ontwikkelings Maatschappij;
R. Batelaan, voorzitter Wijkcentrum Oostelijke Binnenstad;
H. Koekoek, Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf;
J. Bevaart en W. van der Kolk, Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam;
W.H. Koster, voorzitter Vereniging van eigenaren van de Kalverstraat;
J.H. Reekers, winkeliers Nieuwendijk;
J. Waterham, winkeliers Leidsestraat;
A.C. Wilmont, winkeliers Kalverstraat;
S. Piersma, directeur Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten;
M. Daamen, adjunct-directeur Amsterdams Uit Buro;
J. Kwak, makelaar De Boer, Den Hartog, Hooft;
C.H. van der Kley, Bouwfonds Vastgoedontwikkeling;
Man A Hing, voorzitter Chinese ondernemers;
Suk-Han Lee, maatschappelijk werkster met als doelgroep Chinezen in onder andere de binnenstad;
M. van der Made, medewerkster Chinees Centrum;
P.J. Hafkamp, Koninklijk Verbond van Ondernemers in het horeca- en aanverwante bedrijf;
T. Kymmell, eigenaar van enkele horeca-bedrijven in de binnenstad;

In de periode van opstelling van het beleidsplan is erover gesproken in de Klankbordgroep Binnenstad, met de volgende samenstelling:

Th. Quené, voorzitter SER (voorzitter);
mevr. J. Alkema, voorzitter Amsterdams Steunpunt Wonen;
J. Bevaart, algemeen secretaris Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam;
L. Brunt, hoogleraar sociologie Universiteit van Amsterdam;
J. Cohen, onder andere van NV Economisch Herstel Zeedijk;
F.M. Gieben, directeur Amsterdam Kunstenstad;
A.W. Grandia, directeur Hotel de l'Europe;
H.H.M. Groen, directeur Nederlandse Credietverzekeringmaatschappij;
J.P. van Ierschoot, directeur Magazijn de Bijenkorf;
mevr. C. Meijer, directeur Prinsengrachtziekenhuis;
mevr. H.V. Ruimschotel, voorzitter wijkcentrum d'Oude Stadt;
J. Ruijter, coördinator vormingscentrum Mozeshuis;
A. van Schendel, directeur Amsterdams Uit Buro;
L. Schimmelpenninck, Y-Tech Innovatiecentrum;

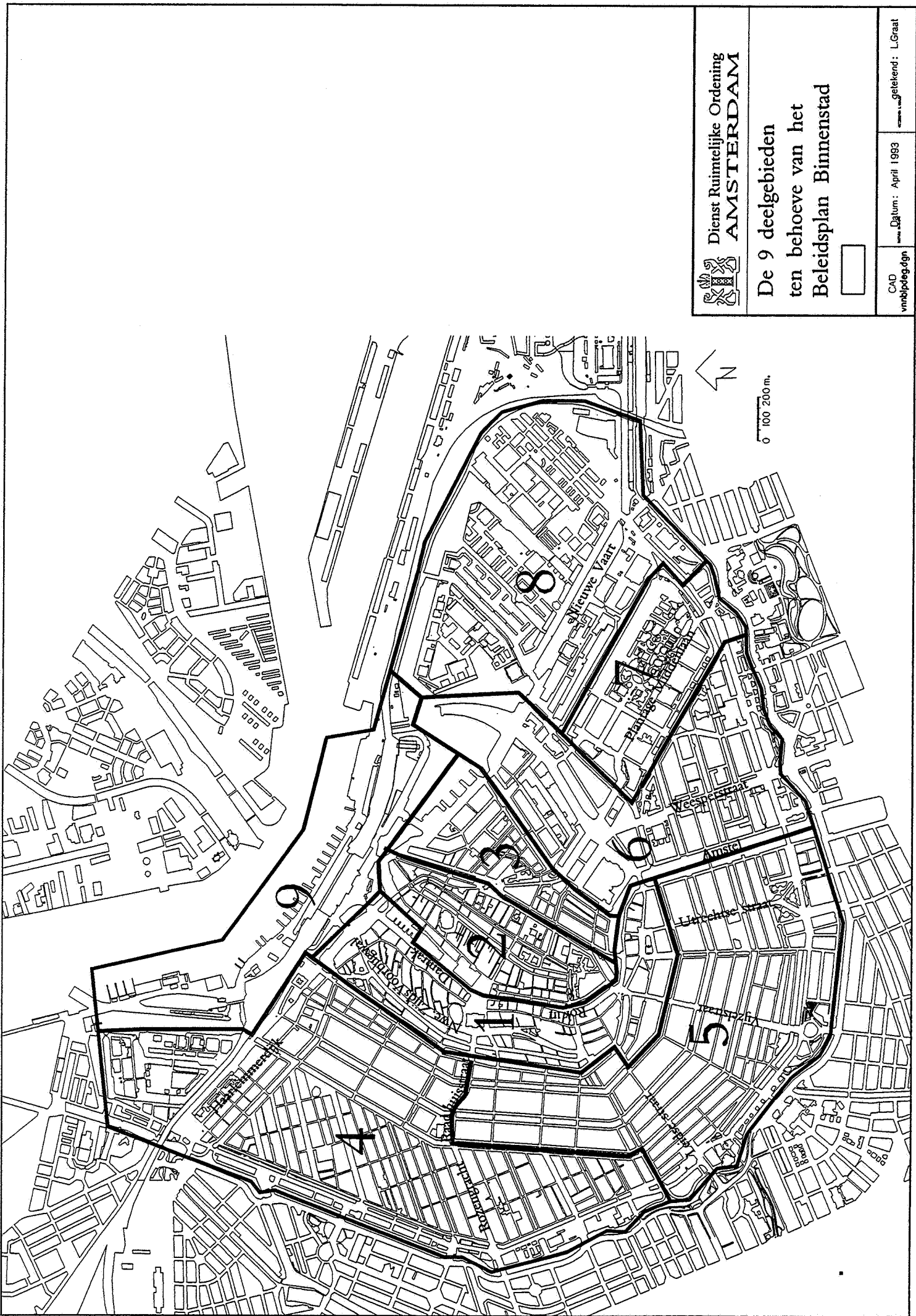
D. Schuiling, vakgroep Planologie en Demografie Universiteit van Amsterdam;
S. Soeters, Architectenbureau Soeters;
J.R. Somerwil, bewoner;
E. Veen, Nationale Stichting De Nieuwe Kerk.

FUNCTIE-MOZAIEK BINNENSTAD

- wonen en bedrijvigheid
- kantoren
- hoger onderwijs
- publiekgerichte voorzieningen
- winkels/markten/horeca
- bedrijven

 Dienst Ruimtelijke Ordening
AMSTERDAM

**De 9 deelgebieden
ten behoeve van het
Beleidsplan Binnenstad**

CAD
vmbpdeg.dgn

Datum: April 1993

getekend: L.Graat

